

LIBRI I ZANAFILLËS

Krijimi

1 Në fillim Perëndia krijoi tokën dhe qiellin. ♦² Tani toka ishte ♦♦ e shkretë dhe e zbrazët. Oqeani i tërbuar, që mbulonte gjithçka, ishte zhytur në errësirë të plotë, ndërsa Shpirti i Perëndisë lëvizte mbi ujëra.

³Atëherë Perëndia urdhëroi: «Të bëhet drita!» E drita u bë. ⁴Ajo ishte pikërisht ashtu siç e kishte dashur Perëndia. ♦♦♦ Pastaj ai e ndau dritën nga errësira. ⁵Dritën Perëndia e quajti «ditë», ndërsa errësirën e quajti «natë». Erdhi mbrëmja, erdhi dhe mëngjesi – dita e parë.

⁶Pastaj Perëndia urdhëroi: «Të bëhet një hapësirë për të ndarë ujërat dhe për t'i mbajtur në dy vende të ndryshme!» ⁷Dhe ashtu u bë. Kështu, Perëndia bëri hapësirën ajrore, ● nëpërmjet së cilës ndau ujërat nën hapësirë nga ujërat mbi hapësirë. ⁸Këtë hapësirë ai e quajti «qiell». Erdhi mbrëmja, erdhi dhe mëngjesi – dita e dytë.

⁹Pastaj Perëndia urdhëroi: «Ujërat që janë nën qiell, të bashkohen në një vend, që të duket dheu!» Dhe ashtu u bë. ¹⁰Dheun Perëndia e quajti «tokë», kurse ujërat e bashkuara «det». Çdo gjë ishte pikërisht ashtu siç e kishte dashur ai. ¹¹Perëndia urdhëroi përsëri: «Toka të gjelbërojë me gjithfarë bimësh farëdhënëse dhe frutdhënëse; secila të jetë në gjendje të riprodhohet sipas gjinisë së vet!» Dhe ashtu u bë. ¹²Kështu, toka u mbulua me gjithfarë bimësh. Çdo gjë ishte pikërisht ashtu siç e kishte dashur Perëndia. ¹³Erdhi mbrëmja, erdhi dhe mëngjesi – dita e tretë.

¹⁴Pastaj Perëndia urdhëroi: «Në qiell të ketë dritëdhënëse, që ta ndajnë ditën nga nata, që të shërbejnë si shenja për të caktuar festat, ditët e vitet. ¹⁵Që lart nga qielli ato do të ndritin, që t'i japin dritë tokës!» Dhe ashtu u bë. ¹⁶Prandaj Perëndia bëri dy dritëdhënëse të mëdhenj ●● – të madhin për të rregulluar ditën, të voglin për të rregulluar natën. Bëri gjithashtu edhe yjet. ¹⁷Perëndia i vendosi ato në qiell, ¹⁸për t'i dhënë dritë tokës, për të rregulluar ditën e natën e për ta ndarë dritën nga errësira. Çdo gjë ishte pikërisht ashtu siç e kishte dashur Perëndia. ¹⁹Erdhi mbrëmja, erdhi dhe mëngjesi – dita e katërt.

Pastaj Perëndia urdhëroi: ²⁰«Në ujëra të gëlojnë e të lëvrijnë gjithfarë qeniesh të gjalla dhe në qiell të fluturojnë zogjtë!» ²¹Perëndia krijoi qeniet e mëdha detare dhe gjithfarë qeniesh të tjera që jetojnë në ujëra, si dhe lloj-lloj zogjsh; çdo qenie e bëri të aftë të riprodhohej sipas gjinisë së saj. Çdo gjë ishte pikërisht ashtu siç e kishte dashur Perëndia. ²²Pasi i bekoj ●●● të gjitha, Perëndia u tha qenieve që jetojnë në ujëra, që të shumëzoheshin e ta mbushnin detin; edhe zogjeve u tha të shumëzoheshin e ta mbushnin qiellin.

²³Erdhi mbrëmja, erdhi dhe mëngjesi – dita e pestë. ²⁴Pastaj Perëndia urdhëroi: «Toka të nxjerrë gjithfarë qeniesh të gjalla: kafshë të buta dhe të egra, të vogla dhe të mëdha, që të ecin e të zvarriten nëpër tokë, secila të jetë në gjendje që të riprodhohet sipas gjinisë së vet!» Dhe ashtu u bë. ²⁵Kështu, Perëndia bëri lloje të ndryshme kafshësh; çdo gjë ishte pikërisht siç e kishte dashur ai.

²⁶Pastaj Perëndia tha: «Tani ta bëjmë njeriun sipas shëmbëllimit tonë, të ngjashëm me ne. Ai do të ketë pushtet mbi peshqit, zogjtë e të gjitha kafshët, të egra dhe të buta, të mëdha e të vogla!»

²⁷Kështu, Perëndia e krijoi njeriun sipas shëmbëllimit të tij. Krijoi mashkullin e femrën, ²⁸i bekoj dhe u tha: «Shtohuni e shumëzohuni, që pasardhësit tuaj të popullojnë gjithë tokën dhe ta zotërojnë atë. Po ju besoj peshqit, zogjtë dhe të gjitha kafshët e egra. ²⁹Ju pajis me gjithfarë kokrrash dhe frutash për ushqim, ³⁰kurse të gjitha kafshët e egra dhe të gjithë zogjtë i kam pajisur me bar dhe me bimë gjethore për ushqim. Dhe ashtu u bë. ³¹Çdo gjë që kishte krijuar Perëndia, ishte pikërisht siç e kishte dashur ai – ishte shumë e mirë. Erdhi mbrëmja, erdhi edhe mëngjesi – dita e gjashtë.

♦ përkthimi tradicional, por duhet vërejtur se hebraisht është *bêreshit* e jo *bareshit*. Prandaj përkthimi „Në fillim, kur...” mund të pranohet gjithashtu. ♦♦ Ndërtimi hebraik nuk mbështet teorinë e rikrijimit pas një katastrofe (midis rreshtave 1 dhe 2), i cili u shpik për të shpjeguar të dhënat fosile, por një shpjegim më i mirë është ai i përmbytes botërore.

♦♦♦ fjj. Perëndia pa se drita ishte e mirë. Zoti e kishte plotësisht në dorë materien e krijuar. Përfundohet, pra, ndonjë dualizëm. Nënkuptohej, gjithashtu, që ajo ishte pa ndyrësimin e mëkatit. Mëkati dhe e keqja erdhën vetëm më vonë, për shkak të mosbindjes së njeriut ndaj urdhrit të Zotit. ● fjj. një kube (gjuha e dukjes – duket si një kube) ●● d.m.th. diellin dhe hënën. Emrat e tyre nuk përmenden, sepse ishin emrat e perëndive pagane (*shemesh* dhe *jareah*). Ky tregim i krijimit u shkrua ndër të tjera për të kundërshtuar pikëpamjen pagane, e veçanërisht atë të banorëve të Kënaanit që besonin se krijimi ishte pasoja e marrëdhënieve seksuale midis perëndive. ●●● d.m.th. u dha edhe fuqinë për t'ia arritur qëllimit.

2 Kështu u krijua qielli, toka dhe gjithçka që ndodhet në to. ²Ditën e shtatë Perëndia e kishte mbaruar veprën e tij dhe pushoi. ³Prandaj Perëndia ua dha njerëzve ditën e shtatë (për pushim) dhe e veçoi (për adhurimin e tij).

Kopshti i Edenit

⁴Tani vijon historia e qiellit dhe tokës pas krijimit të tyre. ♦

Kur Zoti Perëndi kishte krijuar qiellin e tokën, ⁵ende nuk kishte as bimë, as shkurre në stepë, sepse Perëndia ende nuk kishte dërguar shi. Tokën nuk kishte se kush ta punonte. ⁶Vetëm nga nëntoka buronte uji që e ujiste atë. ⁷Pastaj Zoti mori pluhur nga toka dhe me të bëri një njeri, i futi frymën jetëdhënëse dhe njeriu filloi të jetonte. ♦♦

⁸⁻⁹Pastaj Zoti Perëndi mbolli një kopsht në krahinën e Edenit. Atje bëri që të rriten nga toka gjithfarë pemësh. Ishin pemë të bukura dhe frutat e tyre ishin të shijshme. Atje Perëndia vendosi njeriun që kishte krijuar. Në mes të kopshtit gjendeshin dy pemë (të veçanta): frutat e njërës jepnin jetë (të përjetshme), kurse frutat e tjetrës njohjen e së mirës dhe të së keqes. ♦♦♦

¹⁰Një përrua që buronte në Eden, ujiste kopshtin. Pas Edenit ai ndahej në katër degë. ¹¹E para quhet Pishon ♦ dhe kalon përreth vendit të Havilës. ¹²(Në këtë vend gjendet ar i kulluar, sedef dhe gur sardi).

¹³Tjetra quhet Gihon, ♦♦ dhe kalon përreth vendit të Kushit. ¹⁴E treta është Tigri, që kalon përballë Ashurit, dhe e katërta është Eufrati.

¹⁵Kështu, Zoti Perëndi e vendosi njeriun në kopshtin e Edenit, që ta punonte e ta ruante. ¹⁶Ai i tha njeriut: «Mund t'i hash lirisht frutat nga çdo pemë e kopshtit, ¹⁷përveç frutave nga pema që jep njohjen e së mirës dhe të së keqes. Të ndalohet të hash frutat e asaj peme. Në qoftë se do t'i hash, do të vdesësh – për këtë të jesh i sigurt!»

¹⁸Zoti Perëndi tha me vete: 'Nuk është mirë që njeriu të mbetet vetëm: do t'i bëj një shoqe, që të jetë e përshtatshme për të.' ¹⁹Prandaj ai solli te njeriu të gjithë zogjtë e të gjitha kafshët që kishte formuar nga toka, për të parë se si do t'i quante njeriu. Kështu, të gjitha krijesat morën emrat e tyre. ²⁰Pra, njeriu ua dha emrat të gjithë zogjve e të gjitha kafshëve, por asnjëri prej tyre nuk ishte një shoqe e përshtatshme për të. ²¹Atëherë Zoti Perëndi e vuri njeriun në një gjumë të rëndë. Gjatë gjumit i nxori një brinjë dhe vendin e saj e mbushi me mish. ²²Nga brinja që i mori njeriut, Zoti Perëndi bëri gruan dhe ia solli njeriut. ²³Kur e pa, njeriu tha: «Më në fund, ja një tjetër nga gjinia ime – kocka e nxjerrë nga kocka ime dhe mishi i nxjerrë nga mishi im. Grua e ka emrin, sepse nga njeriu doli.» ♦♦♦ ²⁴Prandaj njeriu e lë babanë dhe nënën e bashkohet me gruan e tij dhe të dy këta bëhen një.

²⁵Njeriu dhe gruaja e tij ishin të dy krejt të zhveshur, por nuk u vinte turp.

♦ Ky rresht mund të lidhet edhe me fragmentin e mëparshëm si vijon: Kjo është prejardhja e qiellit dhe tokës kur u krijuan. Kjo frazë (këto janë gjeneratat e) mund të referohen në seksionin e mëparshëm ose të jetë fillimi i seksionit në vijim (ka më shumë gjasa). Brezat e fjalëve (Hebr. *Toldot*) i referohen të dhënave të familjes. Kjo ndodh 10 herë në Zanafillën dhe mund të tregojë pikën në të cilën dokumentet e mëparshme ishin bashkuar nga redaktori (Moisiu). Zanafilla 1 është një përjashtim dhe ndoshta paraqet një vizion të veçantë që Perëndia i dha Moisiut. Kapitulli i dytë nuk është një tregim tjetër për krijimin, por ka të bëjë me marrëdhëniet brenda krijimit të Perëndisë, dhe gjithashtu krijon skenën për ngjarjet e kapitullit të tretë. ♦♦ f.fj. i futi frymën jetëdhënëse nga vrimat e hundës dhe njeriu u bë qenie e gjallë. ♦♦♦ d.m.th. gjithëdituri – njohja që jep pavarësi morale nga Perëndia. Veprimi i Adamit dhe Evës ishte në fakt një përpjekje për të uzurpuar pozitën e Perëndisë si sundimtari moral i gjithësisë. ♦ Kura (përreth Havilës, Gruzisë veriore). ♦♦ Araksi (përreth Kushit, Azerbaxhanit). Të dy lumenjtë derdhen në Detin Kaspik. Kush ose Kash do të jetë vendi i Arakëve. Më vonë Kush do të shënohet Sudanin ♦♦♦ Ndërsa njeriu ishte bërë në shembëlltërinë e Perëndisë, gruaja është bërë në njëfarë mënyre në shembëlltërinë e njeriut.

Mosbindja e njeriut

3 Gjarpri ishte më dinaku nga të gjitha kafshët e egra që kishte bërë Zoti Perëndi. Ai i tha gruas: «A është e vërtetë që Perëndia ju ka thënë të mos i hani frutat nga pemët e kopshtit?»

²Gruaja iu përgjigj gjarprit: «Ne mund t'i hamë të gjitha frutat e kopshtit. ³Por për frutat e pemës që gjendet në mes të kopshtit, Perëndia na tha: «Mos i hani ato, mos i prekni, përndryshe do të vdisni!»

⁴Por gjarpri i tha gruas: «Mos besoj! Ju nuk do të vdisni aspak! ⁵Por Perëndia e di mirë se, sapo t'i hani ato fruta, juve do t'ju hapen sytë dhe do të bëheni si Perëndia, duke e njohur të mirën dhe të keqen. Atëherë do të jeni zotërinj të vetvetes.»

⁶Gruaja pa se pema ishte e mirë për t'u ngrënë, e bukur për sy dhe pemë e dëshirueshme për të fituar dituri. Ajo këputi një frut dhe hëngri një copë. Pastaj ia dha burrit. Edhe ai e hëngri.

⁷Sapo i hëngrën, të dyve iu hapën sytë dhe ata e kuptuan se ishin krejtësisht të zhveshur. Prandaj bashkuan disa gjethe fiku dhe me to bënë për vete një lloj mbulesë.

⁸Atë mbrëmje, kur u freskua, ata dëgjuan Zotin Perëndi që po kalonte përmes kopshtit. U fshehën midis pemëve, ⁹por Perëndia e thirri njeriun dhe i tha: «Ku je?» ¹⁰Njeriu iu përgjigj: «Dëgjova që po afroheshe përmes kopshtit; kisha frikë dhe u fsheha nga ti, sepse jam lakuriq.» ¹¹«Po kush të tregoi se je lakuriq? – e pyeti Zoti Perëndi. – Mos ke ngrënë nga frutat e ndaluara?» ¹²Njeriu iu përgjigj: «Gruaja që ma ke dhënë ti si shoqe, më dha një frut dhe unë e hëngra.»

¹³Atëherë Zoti Perëndi e pyeti gruan: «Përse e bërë këtë?» Gruaja iu përgjigj: «E ka fajin gjarpri: ai më shtyu ta haj frutin.»

Perëndia jep vendimin gjyqësor

¹⁴Atëherë Zoti Perëndi i tha gjarprit: «Meqë e bërë këtë gjë, unë të mallkoj! Vetëm ti, nga të gjitha kafshët, do të hiqesh zvarr mbi barkun tënd dhe do të hash pluhur gjatë tërë jetës sate. ¹⁵Unë vendos që ndërmjet teje dhe gruas të ketë armiqësi; kjo armiqësi do të jetë edhe ndërmjet pasardhësve të tu dhe pasardhësve të saj. Njëri nga pasardhësit e gruas do të ta shtypë kokën, por ti do t'ia kafshosh thembrën.» ♦

¹⁶Gruas i tha: «Do të t'i shtoj shumë vuajtjet e barrës dhe fëmijët do t'i lindësh me dhimbje të mëdha. Megjithatë, ti do të rebelohesh kundër burrit tënd, por ai do të të tiranizojë.»

¹⁷Njeriut i tha: «Meqë ke dëgjuar fjalët e gruas sate dhe ke shkelur urdhrin tim, toka do të jetë e mallkuar.

¹⁸Ajo do të prodhojë gjemba dhe ferra. Gjatë gjithë jetës sate do të bësh punë të rëndë për t'u ushqyer me prodhimin e saj. ¹⁹Bukën do ta fitosh me djersën e ballit. Më në fund ti do t'i kthehesh dheut, nga i cili je krijuar. Pluhur ishe dhe në pluhur do të kthehesh.»

²⁰Adami e quajti gruan e tij Eva, ♦♦ sepse ajo ishte nëna e gjithë njerëzimit. ²¹Zoti Perëndi bëri rroba prej lëkure dhe i veshi ata.

²²⁻²³Pastaj e dëboi njeriun nga kopshti i Edenit duke thënë me vete: «Tani njeriu u bë si çdonjëri prej nesh, sepse është i lirë të bëjë gjithçka. Ai nuk duhet lejuar të hajë as frutat nga pema që jep jetë (të përjetshme), përndryshe do të jetojë përgjithmonë. Le ta punojë tokën nga e cila edhe u krijuar.»

²⁴Perëndia e ruante hyrjen e kopshtit të Edenit me engjëjt rojtarë ♦♦♦ dhe me shpatën e zjarrit. Askush nuk lejohet t'i afrohet pemës që jep jetë (të përjetshme).

♦ d.m.th. Mesia që do ta mposhtë Satanin në kurriz të jetës së vet dhe kështu do ta anulojë mallkimin. ♦♦ (hebr. Hava) lojë fjalësh me *hajim* (jeta). ♦♦♦ fjj: kerubët (hebr. *keruvim*). Këto janë genie të fuqishme engjëjlore. Që tani, pema e jetës, e cila përfaqëson pavdekësinë ose jetën e përjetshme, është e ndaluar për njerëzimin. Kjo imagjinatë rishfaqet vetëm në librin e Zbulesës, duke treguar kështu se vetëm nëpërmjet Mesisë njerëzimi mund të rimarrë atë që Adami do të kishte fituar, nëse ai nuk do t'i nënshtrohej tundimit.

Kaini dhe Abeli

4 Adami fjeti me gruan e tij, Evën, dhe ajo mbeti shtatzënë. Ajo lindi djalë e tha: «Me ndihmën e Zotit kam marrë ♦ djalë.» Prandaj e quajti Kain. ²Më vonë ajo lindi edhe një djalë tjetër, Abelin. Abeli u bë bari, kurse Kaini u bë bujk.

³Pas disa kohësh Kaini i kushtoi Perëndisë blatime nga prodhimet e tij. ⁴Kurse Abeli mori qengjin e parë që lindi nga dhentë e tij, e theri dhe pjesët më të mira ia kushtoi Perëndisë. Zoti ishte i kënaqur me Abelin dhe me flijimin e tij, ⁵por nuk e pranoi Kainin dhe as flijimin e tij. Kaini u zemërua shumë dhe i thartoi turinjte. ♦♦ ⁶Pastaj Zoti i tha Kainit: «Përse je inatosur? Përse thartove turinjte? ⁷Në qoftë se bërë atë që duhet të bësh, duhej të të qeshte fytyra, por bërë keq: mëkati të pret pranë derës (së zemrës sate). Ai dëshiron të të zotërojë, por ti duhet ta mposhtësh.»

⁸Pastaj Kaini i tha të vëllait: «Eja të shohim fushat e mia!» ♦♦♦ Kur ishin në fushë, Kaini e sulmoi dhe e vrau të vëllanë.

⁹Zoti e pyeti Kainin: «Ku është vëllai yt, Abeli?» Ai iu përgjigj: «Nuk e di. Mos jam unë kujdestari i vëllait tim?»

¹⁰Pastaj Zoti i tha: «Përse e bërë këtë gjë të tmerrshme? Zëri i gjakut të vëllait tënd më thërret nga toka dhe kërkon hakmarrje. ¹¹⁻¹²Mbi ty tani rëndon një mallkim. Në qoftë se përpiqesh ta mbjellësh tokën, ajo nuk do të të japë asgjë nga prodhimet e saj. Ti e ke lyer atë me gjakun e vëllait tënd, prandaj duhet të largohesh nga toka pjellore e të bëshesh i arratisur pa strehë në botë.»

¹³Atëherë Kaini i tha Zotit: «Ky dënim është tepër i rëndë për ta duruar. ¹⁴Ti po më dëbon nga toka pjellore dhe po më largon nga prania jote. Do të bëhem i arratisur pa strehë në botë: jam jashtë ligjit – kushdo mund të më vrasë pa dënim.» ¹⁵Por Zoti iu përgjigj: «Jo, unë dekretoj: në qoftë se të vret ndonjë, si shpagim do të merren shtatë jetë.» Prandaj Zoti i vuri Kainit një shenjë, që ta njihnin të gjithë që ai ishte nën mbrojtjen e Zotit. ¹⁶Kaini u largua nga prania e Zotit dhe banoi në një vend që quhej «Vend i Dëbimit». • Ky vend gjendej në lindje të Edenit.

♦ d.m.th. lindur. Lojë fjalësh me *kana*, marr. ♦♦ sigurisht e kushtonte flinë pa dashje. ♦♦♦ Ishte vrasje me paramendim, dhe kështu meritonje vdekje. • Kjo e thekson pavendosmërinë dhe shqetësimin e Kainit

Pasardhësit e Kainit

¹⁷Kaini fjeti me gruan e vet; ajo mbeti shtatzënë dhe lindi Henokun. Pastaj Kaini ndërtoi një qytet dhe ia vuri emrin e të birit. ¹⁸Henokut i lindi Iradi; Iradit i lindi Mehujaeli; Mehujaelit i lindi Metushaeli; Metushaelit i lindi Lameku.

¹⁹Lameku kishte dy gra, Adën dhe Cillën. ²⁰Ada lindi Javalin. Ai ishte stërgjyshi i të gjithë atyre që merren me blegtori dhe që jetojnë nën çadra. ²¹Vëllai i tij quhej Juval dhe ishte stërgjyshi i atyre që i bien lirës dhe fyellit. ²²Cilla lindi Tuval-Kainin, i cili prodhoi gjithfarë veglash bakri e hekuri. Motra e Tuval-Kainit ishte Naama.

²³Lameku u tha grave të tij: «Adë e Cillë, më dëgjoni me kujdes: unë kam vrrarë një të ri, sepse më goditi.
²⁴Në qoftë se për hakmarrjen e Kainit merren shtatë jetë, për mua do të merren shtatëdhjetë e shtatë po qe se më vret ndokush.»
²⁵Adami fjeti me gruan e vet dhe ajo i lindi edhe një djalë tjetër. Ajo tha: «Perëndia më ka dhënë një djalë tjetër për ta zëvendësuar Abelin, të cilin e vrau Kaini.» Prandaj e quajti Shet. ♦ ²⁶Shetit i lindi djalë, të cilin e quajti Enosh. Në atë kohë njerëzit filluan të nderonin Zotin dhe t'i faleshin.

♦ **Sheti, (d.m.th. i Caktuari):** Eva do të ketë menduar për premtimin e Mesisë që duhej të vinte (shih Zan 3,15).

Pasardhësit e Adamit

(1 Kron 1,1-4)

5¹⁻²Perëndia e kishte bërë njerëzimin sipas shëmbëllimit të tij: kishte krijuar mashkullin dhe femrën, i kishte bekuar dhe i kishte quajtur «njeri». Këtu jepet lista e pasardhësve të Adamit.

³Kur Adami ishte 130 vjeç, i lindi djalë sipas shëmbëllimit të tij dhe e quajti Shet. ⁴Pas kësaj, Adami jetoi edhe 800 vjet. Atij i lindën edhe fëmijë të tjerë. ⁵Ai vdiq në moshën 930 vjeç. ⁶Kur Sheti ishte 105 vjeç, i lindi djalë, Enoshi. ⁷Pas kësaj jetoi edhe 807 vjet. I lindën edhe fëmijë të tjerë. ⁸Vdiq 912 vjeç.

⁹Kur Enoshi ishte 90 vjeç, i lindi djalë, Kenani. ¹⁰Pas lindjes së Kenanit, Enoshi jetoi edhe 815 vjet. I lindën edhe fëmijë të tjerë. ¹¹Vdiq 905 vjeç.

¹²Kur Kenani ishte 70 vjeç, i lindi djalë, Mahalaleli. ¹³Pastaj jetoi edhe 840 vjet. I lindën edhe fëmijë të tjerë. ¹⁴Vdiq 910 vjeç.

¹⁵Kur Mahalaleli ishte 65 vjeç, i lindi djalë, Jeredi, ¹⁶pastaj jetoi edhe 830 vjet. I lindën edhe fëmijë të tjerë. ¹⁷Vdiq 895 vjeç.

¹⁸Kur Jeredi ishte 162 vjeç, i lindi djalë, Henoku, ¹⁹pastaj jetoi edhe 800 vjet. I lindën edhe fëmijë të tjerë. ²⁰Vdiq 962 vjeç.

²¹Kur Henoku ishte 65 vjeç, i lindi djalë, Metushelahu. ²²Pas kësaj, Henoku jetoi 300 vjet në bashkësi me Perëndinë dhe kishte edhe fëmijë të tjerë. ²³Ai jetoi 365 vjet. ²⁴Jetën e kaloi në bashkësi me Perëndinë, pastaj u zhduk, sepse Perëndia e mori (në qiell).

²⁵Kur Metushelahu ishte 187 vjeç, i lindi djalë, Lameku. ²⁶Pastaj jetoi edhe 782 vjet. I lindën edhe fëmijë të tjerë. ²⁷Vdiq 969 vjeç.

²⁸Kur Lameku ishte 182 vjeç, i lindi djalë. ²⁹Ai tha: «Ai do të na japë ngushëllim ♦ nga e gjithë puna jonë e rëndë, sepse Zoti e ka mallkuar tokën.» Prandaj e quajtën Noah. ³⁰Lameku jetoi edhe 595 vjet. I lindën edhe fëmijë të tjerë. ³¹Vdiq 777 vjeç. ♦♦

³²Kur Noahu ishte 500 vjeç, i lindën tre djem, Shemi, Hami dhe Jafeti.

♦ **lojë fjalësh:** *nahem* do të thotë 'ngushëllim' ♦♦ **Moshat shumë të mëdha do të jenë pasojat e rrethanave fizike të veçanta që ekzistonin para përmbytjes ku presioni atmosferik ishte më i madh kurse rrezatimi kozmik më i vogël, falë shtresës së ujërave mbitokësore.**

Prishja e tërë njerëzimit

6Kur njerëzimi filloi të shtohet në tërë botën dhe po i lindnin vajza, ²disa nga qeniet qiellore panë se këto vajza ishin të bukura, prandaj i morën ato që u pëlqenin (dhe me to lindën fëmijë). ³Atëherë Zoti tha: «Unë do ta lejoj frymën time të jetës të banojë në njerëzit vetëm një copë herë, sepse njeriu ka prirje për të keqen. Unë do ta kufizoj kohën e jetës së tij në 120 vjet.»

⁴Në atë kohë, dhe më vonë, në botë jetonin viganë, që ishin pasardhësit e grave njerëzore dhe qenieve qiellore. Ata ishin heronjtë e përmendur të lashtësisë, njerëz të famshëm të atyre kohëve.

⁵Kur Zoti e pa se sa të këqij ishin të gjithë njerëzit në botë dhe se tërë kohën mendimet e tyre ishin të këqija, ⁶i erdhi keq që i kishte krijuar dhe vendosur në tokë. I vinte aq keq, ⁷saqë tha: «Unë do t'i zhduk këta njerëz që i kam krijuar vetë; edhe kafshët dhe zogjtë, sepse më vjen keq që i kam bërë.» ⁸Vetëm për Noahun Zoti kishte mëshirë.

Noahu

⁹⁻¹⁰Këtu fillon historia e Noahut. Atij i lindën tre djem: Shemi, Hami dhe Jafeti.

Noahu ishte i drejtë dhe i vetmi njeri i mirë i kohës së tij. Jetonte në bashkësi me Perëndinë. ¹¹Por Perëndia vuri re se të gjithë njerëzit e tjerë ishin prishur, sepse dhuna ishte përhapur gjithkund. ¹²Perëndia e shikoi botën dhe pa se ajo ishte prishur, sepse të gjithë jetonin keq.

¹³Atëherë Perëndia i tha Noahut: «Kam vendosur t'i jap fund tërë njerëzimit. Unë do t'i zhduk njerëzit krejtësisht, sepse botën e ka përfshirë dhuna e tyre.

¹⁴Ti ndërto një barkë prej druri të mirë; në të bëj dhoma dhe lyeje me bitum nga brenda e nga jashtë.

¹⁵Ndërtoje 133 metra të gjatë, 22 metra të gjerë, 13 metra të lartë. ¹⁶Barkës bëji një çati ♦ dhe midis anëve të barkës dhe çatisë lër një hapësirë rreth 44 centimetra. Barkën do ta ndërtosh me tri kate dhe nga njëra anë do t'i bësh një derë. ¹⁷Unë do të shkaktoj përmbytjen e tokës për të shkatërruar çdo gjallesë; çdo qenie

në tokë do të vdesë. ¹⁸Por me ty do të bëj besëlidhje: (ti do të shpëtosh). Hyr në barkë, bashkë me gruan, djemtë dhe gratë e tyre. ¹⁹⁻²⁰Sill në barkë një mashkull dhe një femër nga çdo gjini kafshësh dhe zogjsh, që edhe ato të shpëtojnë. ²¹Sill ushqim për çdo gjini, për vete dhe për familjen tënde.» ²²Kështu, Noahu veproi pikërisht sipas urdhrave të Perëndisë.

♦ Bëhet fjalë për një çati të rrafshët të fiksuar mbi një varg vrimash për ajrim.

Përmytja e madhe

7Zoti i tha Noahut: «Hyr në barkë me gjithë familjen tënde. Kam vënë re se, në tërë botën, ti je i vetmi njeri që ka mbetur i drejtë. ²Sill me vete edhe shtatë çifte nga çdo lloj kafshësh, (ritualisht) të pastra, ♦ dhe vetëm një çift nga çdo lloj kafshësh të papastra. ³Sill gjithashtu shtatë çifte nga çdo lloj zogjsh. Bëj kështu, që të mbetet gjallë çdo lloj kafshësh dhe zogjsh, që pastaj të shumëzohet mbi tokë. ⁴Pas shtatë ditësh, duke nisur që sot, do të bëj që mbi tokë të bjerë shi për dyzet ditë dhe dyzet net rresht, për t'i zhdukur të gjitha gjallesat që kam krijuar.»

⁵Noahu veproi pikërisht ashtu siç e kishte urdhëruar Zoti. ⁶Noahu ishte 600 vjeç kur ndodhi përmytja e madhe e botës. ⁷Ai, bashkë me gruan e tij, bijtë dhe gratë e tyre, hynë në barkë për t'i shpëtuar përmytjes. ⁸Kafshë (ritualisht) të pastra e kafshë (ritualisht) të papastra, zogj e zvarranikë të çdo lloji, dy nga dy, mashkull e femër, ⁹hynë në barkë bashkë me Noahun, ashtu siç kishte urdhëruar Perëndia. ¹⁰Shtatë ditë më vonë erdhi përmytja.

¹¹Vitin e 600-të të jetës së Noahut, ditën e 17-të të muajit të dytë, plasën të gjitha burimet e humnerës. ♦♦ u hapën pendët e qiellit ♦♦♦ ¹²dhe mbi tokë ra shi për dyzet ditë dhe dyzet net. ¹³Pikërisht atë ditë, Noahu me gruan e tij hyri në barkë. Bashkë me ta hynë edhe tre djemtë, Shemi, Hami dhe Jafeti, me gratë e tyre. ¹⁴Me ta hynë në barkë edhe kafshë të çdo lloji e gjinie, të buta dhe të egra, të mëdha e të vogla, si dhe zogj e zvarranikë të çdo lloji. ¹⁵Bashkë me Noahun, hynë në barkë mashkull e femër nga çdo gjini kafshësh, ¹⁶ashtu siç kishte urdhëruar Zoti. Pastaj Zoti mbylli derën e barkës. ¹⁷Përmytja vazhdoi për dyzet ditë. Ujërat u bënë aq të thella, saqë barka filloi të lundronte. ¹⁸Ujërat u bënë edhe më të thella dhe e morën barkën mbi sipërfaqen e tyre. ¹⁹Ujërat u bënë aq të thella, saqë mbuluan edhe malet më të larta. ²⁰Ato vazhduan të ngriheshin, gjersa arritën rreth shtatë metra mbi majat e maleve. ²¹Çdo gjallesë në tokë vdiq – çdo zog, çdo kafshë, çdo njeri. ²²Çdo gjë që merr frymë, vdiq.

²³Kështu, Perëndia i zhdukur të gjitha gjallesat në tokë – njerëzit, kafshët dhe zogjtë. Mbetën gjallë vetëm Noahu dhe ata që ishin me të në barkë. ²⁴Vetëm pas 150 ditësh ujërat filluan të uleshin.

♦ d.m.th. që mund t'i bëheshin fli Zotit. ♦♦ Masa e pamatur e ujërave nëntokësore. Korja e tokës plasi nën veprimin vullkanik. ♦♦♦ Veprimi i pluhurit vullkanik mbi shtresën e ujërave mbitokësore do të ketë shkaktuar shembjen e saj.

Fundi i përmytjes

8Perëndia nuk i kishte harruar Noahun dhe kafshët që ishin në barkë bashkë me të. Ai bëri që të frynte një erë dhe ujërat filluan të uleshin. ²U mbyllën burimet e humnerës dhe pendët e qiellit. Shiu pushoi ³dhe për 150 ditë ujërat zbritën dalngadalë. ⁴Ditën e 17-të të muajit të 7-të barka zuri vend mbi vargmalin e Araratit. ⁵Ujërat vazhduan të zbritnin. Ditën e parë të muajit të dhjetë, u dukën majat e maleve. ⁶Pas dyzet ditësh Noahu hapi dritaren ⁷dhe lëshoi korbin. Ky dilte: shkonte e kthehej derisa ujërat të uleshin plotësisht.

⁸Ndërkohë Noahu lëshoi përjashta pëllumbeshën, për të parë nëse kishin zbritur ujërat. ⁹Por, meqë ato ende e mbulonin tërë tokën, pëllumbesha nuk gjeti vend në tokë ku të zbriste. Ajo u kthye në barkë. Noahu shtriu dorën dhe e futi brenda.

¹⁰Priti edhe shtatë ditë dhe e lëshoi pëllumbeshën përsëri. ¹¹Ajo u kthye tek ai në mbrëmje me një degë ulliri në sqep. Kështu, Noahu e kuptoi se ujërat në tokë ishin ulur. ¹²Pastaj ai pritë edhe shtatë ditë dhe e lëshoi përsëri pëllumbeshën; kësaj here ai nuk u kthye.

Fillimi i ri

¹³Kur Noahu ishte 601 vjeç, ditën e parë të muajit të parë, ujërat kishin zbritur plotësisht. Noahu hoqi mbulesën e barkës dhe pa se toka po thahej. ¹⁴Kështu, ditën e 27-të të muajit të dytë, toka ishte krejtësisht e thatë. ¹⁵Atëherë Perëndia i tha Noahut: ¹⁶«Dil nga barka bashkë me gruan tënde. Të dalin edhe bijtë e tu, bashkë me gratë e tyre. ¹⁷Nxirri përjashta të gjitha kafshët dhe të gjithë zogjtë, që të shumëzohen e të përhapen në tërë tokën.» ¹⁸Noahu doli nga barka bashkë me gruan e vet, me bijtë e vet dhe gratë e tyre. ¹⁹Të gjitha kafshët dhe të gjithë zogjtë dolën nga barka çifte-çifte, secili sipas gjinisë së vet.

²⁰Pastaj Noahu ndërtoi një altar për nder të Zotit, mori nga një nga çdo gjini kafshësh ritualisht të pastra dhe zogjsh ritualisht të pastër dhe i dogji plotësisht si fli në altar. ²¹Era e këndshme e flisë i pëlqeu Zotit dhe tha me vete: 'Unë kurrë më nuk do ta mallkoj tokën për shkak të njeriut. Unë e di se, që në rini, ai i ka mendimet të këqija. Kurrë më nuk do t'i shkatërroj të gjitha gjallesat, siç bëra kësaj here. ²²Gjersa të jetë bota, do të ketë një kohë për të mbjellë e një kohë për t'i mbledhur të korrat. Gjithnjë do të ketë të

ftohtë e vapë, verë e dimër, ditë e natë.’

Besëlidhja e Perëndisë me Noahun

9 Perëndia e bekoj Noahun dhe bijtë e tij dhe u tha: «Shtohuni, që pasardhësit tuaj ta popullojnë tokën. ²Të gjitha kafshët, të gjithë zogjtë dhe peshqit do të kenë frikë nga ju. Të gjithë ata do t’ju

nënshtrohen. ³Tani ju lejoj t’i përdorni ata si ushqim, edhe bimët e gjelbra. ⁴Por, ju ndalohet të hani mish me gjakun e tij, sepse jeta e trupit gjendet në gjak. ⁵Sigurisht, unë do të kërkoj llogari për gjakun e jetës suaj: kush ia merr jetën njeriut, do ta paguajë me kokë. Kjo vlen edhe për kafshët: çdo kafshë që ia merr jetën njeriut duhet të vritet. ⁶Njeriu është bërë sipas shëmbëllimit të Perëndisë, prandaj kushdo që e vret njeriun duhet të vritet nga njerëzit. ♦ ⁷Ju duhet të shtoheni e të shumëzoheni, që pasardhësit tuaj të shtrihen në tërë tokën.»

⁸Perëndia i tha Noahun dhe bijve të tij: ⁹«Tani unë do të bëj besëlidhje me ju, me të gjithë pasardhësit tuaj, ¹⁰dhe me të gjitha gjallesat – të gjitha kafshët e të gjithë zogjtë – me të gjithë ata që dolën bashkë me ju nga barka. ¹¹Unë po bëj këtë besëlidhje me ju: ju premtoj që kurrë më nuk do të shkatërrohen të gjitha gjallesat me përmytje: kurrë më nuk do ta shkatërroj botën me përmytje. ¹²Si shenjë të kësaj besëlidhjeje që po bëj me ju e me të gjitha gjallesat, ¹³po vë ylberin tim në re. Ky do të jetë shenja e besëlidhjes sime me tokën. ¹⁴Sa herë që mbuloj qiellin me re dhe duket ylberi, ¹⁵do të kujtohem për besëlidhjen time me ju e me të gjitha kafshët, që përmytja kurrë më nuk do t’i shkatërrojë të gjitha gjallesat. ¹⁶Sa herë që ylberi duket në re, do ta shoh e do të kujtohem për besëlidhjen e përjetshme ndërmjet meje e të gjitha gjallesave në botë. ¹⁷Kjo është shenja e besëlidhjes që e bëra me të gjitha gjallesat që jetojnë në botë.»

♦ Perëndia tani heq hakmarrje nga duart e familjeve dhe e vendos në duart e shtetit. Drejtësia ka të bëjë kryesisht me ndëshkim e jo me ndreqje.

Noahu dhe bijtë e tij

¹⁸Bijtë e Noahun që dolën nga barka ishin Shemi, Hami dhe Jafeti. (Hami ishte i ati i Kënaanit). ¹⁹Këta tre djem të Noahun janë stërgjyshërit e të gjithë njerëzve në botë. ²⁰Noahu, i cili ishte bujk, e mbolli i pari vreshtin. ²¹Pasi piu pak verë, u deh, hoqi rrobat dhe po rrinte shtrirë nën çadër, krejt lakuriq. ²²Kur Hami, i ati i Kënaanit, e pa të atin lakuriq, shkoi dhe e kallëzoi tek të vëllezërit. ²³Atëherë Shemi e Jafeti morën një rrobë dhe e hodhën në krahët e tyre. Pastaj hynë në çadër duke ecur praptas dhe e mbuluan të atin, duke i mbajtur fytyrat të kthyera mënjanë, që të mos e shihnin lakuriq.

²⁴Kur Noahu u bë përsëri esëll dhe mori vesh se ç’i kishte bërë më i vogli i bijve të tij, ♦ tha: ²⁵«I mallkuar qoftë Kënaani! Ai do të jetë skllav i vëllezërve të tij! ²⁶Beko, O Zot, çadrat e Shemit! Kënaani të jetë skllav i tij! ♦ ♦ ²⁷Perëndia bëftë të shtohen kufijtë e Jafetit. Ai (Zoti) do të banojë nën çadrat e Shemit. Kënaani do të jetë skllav i tij.»

²⁸Pas përmytjes, Noahu jetoi edhe 350 vjet dhe vdiq në moshën 950 vjeç.

♦ Ka mundësi që Hami të ketë pasur marrëdhëni homoseksuale me të atin, dhe kjo do të shpjegonte ashpërsinë e dënimit. ♦ Kjo profeci u realizua me pushtimin e vendit të Kënaanit nga izraelitët (pasardhësit e Shemit), nën udhëheqjen e Joshuas.

Pasardhësit e bijve të Noahun

(1 Kron 1,5-23)

10 Pas përmytjes, edhe bijve të Noahun, Shemit, Hamit dhe Jafetit, u lindën djem. Këta janë pasardhësit e tyre:

²Bijtë e Jafetit: ♦ Gomeri, Magogu, Madai, Javani, Tuvali, Meshehu, dhe Tirasi, ishin stërgjyshërit e popujve që mbajnë emrat e tyre. ³Pasardhësit e Gomerit ishin popujt e Ashkenazit, Rifatit dhe Togarmës.

⁴Pasardhësit e Javanit ishin popujt e Elishait, ♦ ♦ Tarshishit, ♦ ♦ ♦ Kitimit ♦ ♦ dhe Rodit. ⁵Ata ishin stërgjyshërit e popujve që jetojnë gjatë bregut të Detit (Mesdhe) dhe në ishuj. Këta të gjithë janë pasardhësit e Jafetit; ata u bënë popuj, prej të cilëve secili jeton i ndarë sipas fiseve të veta në territorin e vet dhe flet gjuhën e vet.

⁶Bijtë e Hamit: • Kushi, Egjipti, Libia dhe Kënaani – ishin stërgjyshërit e popujve që mbajnë emrat e tyre.

⁷Pasardhësit e Kushit ishin popujt e Sabës, Havilës, Sabtës, Raamës dhe Sabtekës. ♦ ♦ Pasardhësit e Raamës ishin popujt e Shebës e të Dedanit. ♦ ♦ ♦ ⁸Kushi kishte një djalë të quajtur Nimrod, i cili u bë i pari pushtues i madh i botës. ⁹Ai ishte gjahtar shumë i famshëm, prandaj thuhet: «Zoti të bëftë gjahtar të madh si Nimrodi». ¹⁰Fillimisht, mbretëria e tij përbëhej nga Babeli, Ereku (Uruk), Akadi dhe Kalne • në Babiloni. ¹¹Që andej, Nimrodi doli në Asiri dhe ndërtoi qytetin e madh të Ninaves: disa mendojnë se emri i tij i dytë ishte Sargoni I. ♦ ♦ Rehovot-ir, Kalah ¹²dhe Resen, i cili gjendet midis Ninaves dhe Kalahut.

¹³Pasardhësit e Egjiptit ishin popujt e Lidisë, Cirenesë, Libisë, Egjiptit të ultë, ¹⁴Egjiptit të sipërm, Egjiptit veriperëndimor, dhe Kretës, nga të cilët rrjedhin pëlishtasit (filistenjtë).

¹⁵Bijtë e Kënaanit: ♦ ♦ ♦ Sidoni, më i madhi dhe Heti, ishin stërgjyshërit e popujve që mbajnë emrat e tyre.

¹⁶Kënaani ishte, gjithashtu, stërgjyshi i jëvusasve, amorasve, gîrgashasve, ¹⁷horasve, arkasve, sinasve, ¹⁸arvadasve, cëmarasve dhe hamatasve. ♠ Fiset e ndryshme të kënanasve u shpërndanë, ¹⁹dhe kufijtë e tyre zgjatëshin nga Sidoni drejt jugut deri në Gerar afër Gazës dhe drejt lindjes deri në Sodom, Gomorë, Admë, dhe Cëvoim afër Lashës.

²⁰Këta të gjithë janë pasardhësit e Hamit: ata u bënë popuj, prej të cilëve secili banon i ndarë sipas fiseve të veta në territorin e vet dhe flet gjuhën e vet.

²¹Shemi, vëllai më i madh i Jafetit, ishte stërgjyshi i të gjithë hebrenjve. ²²Bijtë e Shemit: Elami, Asuri, Arpakshadi, Ludi dhe Arami. Ata ishin stërgjyshërit e popujve që mbajnë emrat e tyre. ²³Pasardhësit e Aramit ishin popujt e Ucit, Hulit, Geterit dhe Meshekut. ²⁴Arpakshadi ishte i ati i Shelahut, e Shelahu ishte i ati i Everit. ²⁵Everi kishte dy djem: i pari quhej Pelegu, ♠♠ sepse gjatë kohës së tij u ndanë popujt e tokës. Tjetri quhej Joktan.

²⁶Pasardhësit e Joktanit ♠♠♠ ishin popujt e Almodadit, Shelefit, Hacarmavetit, Jerahut, ²⁷Hadoramit, Uzalit, Diklahut, ²⁸Obalit, Abimaelit, Sabës, ²⁹Ofirit, Havilës dhe Jobavit. Të gjithë këta rridhnin nga Joktani. ³⁰Toka ku banonin shtrihet nga Mesha deri në Sefar, në krahinën malore lindore.

³¹Këta të gjithë janë pasardhësit e Shemit; ata u bënë popuj, prej të cilëve secili banon i ndarë sipas fiseve të veta në territorin e vet dhe flet gjuhën e vet.

³²Të gjithë këta popuj janë pasardhësit e Noahut, komb pas kombi, sipas gjenealogjive të ndryshme të tyre. Pas përmbytjes, të gjitha kombet e botës rridhnin nga bijtë e Noahut.

♦ popujt në veri të Izraelit: kimeriasit>keltët, frigjasit, skitët. Pastaj medasit, grekët, etruskët. Ashkenazi = skitët, Togarma = armenët.♦♦ Të dy janë në Qipro (Alashia dhe Kition) ♦♦♦ Tarsi në Cilici. • Popujt e jugut: Ky Kush është Nubi, në jug të Egjiptit. •• Në perëndim të Detit të Kuq, në Somali etj. ••• Në lindje të Detit të Kuq, në Arabi. • Kalne: ndoshta Nipur. •• Ninave: ndoshta qendra e banuar që përfshinte tri qytetet që përmenden më pas. ••• Kalhu (Nimrud). ♠ Popujt e Palestinës. ♠♠ Pelegu ua dha emrin e tij pellazgëve. Lojë fjalësh me 'Ndarje'. ♠♠♠ Popujt e Arabisë.

Kulla e Babilonit

1 Në fillim, popujt e tërë botës kishin vetëm një gjuhë dhe përdornin të njëjtat fjalë. ²Gjatë dyndjes së popujve në lindje, ata arritën në një rrafshinë, në Babiloni, dhe u vendosën atje.

³Ata i thanë njëri-tjetrit: «Ejani të bëjmë tulla dhe t'i pjekim fort.» Kështu, gjatë ndërtimeve ata përdorën tulla dhe bitum për t'i lyer ato. ⁴Pastaj ata thanë: «Të ndërtojmë një qytet dhe një kullë, maja e së cilës të arrijë deri në qiell, që të fitojmë famë të madhe e të mos shpërndahemi nëpër tërë botën.»

⁵Zoti zbriti për ta parë qytetin dhe kullën që kishin ndërtuar njerëzit ⁶e tha: «Këta të gjithë, pra, janë një popull dhe flasin një gjuhë të përbashkët; kjo është vetëm fillimi i asaj që do të bëjnë. Pas pak ata do të jenë në gjendje të bëjnë çdo gjë. ⁷Prandaj, të zbresim dhe ta ngatërrojmë gjuhën e tyre, që ata të mos e kuptojnë njëri-tjetrin.»

⁸Prandaj Zoti i shpërndau ata nëpër tërë botën dhe ata ndërprejnë ndërtimin e qytetit. ⁹Qyteti quhej Babel ♦ (Babilon), sepse atje Zoti e ngatërroi gjuhën e tërë popullit, dhe që andej i shpërndau njerëzit në tërë botën.

♦ lojë fjalësh me *balal* (ai ngatërroi).

Pasardhësit e Shemit gjer tek Avrahami

(1 Kron 1,24-27)

¹⁰Këta janë pasardhësit e Shemit. Dy vjet pas përmbytjes, kur Shemi ishte 100 vjeç, i lindi Arpakshadi.

¹¹Pastaj jetoi edhe 500 vjet dhe i lindën edhe fëmijë të tjerë. ¹²⁻²⁵Kur Arpakshadi ishte 35 vjeç, i lindi Shelahu, e pastaj jetoi edhe 403 vjet. Kur Shelahu ishte 30 vjeç, i lindi Everi, e pastaj jetoi edhe 403 vjet. Kur Everi ishte 34 vjeç, i lindi Pelegu, e pastaj jetoi edhe 430 vjet. Kur Pelegu ishte 30 vjeç, i lindi Reu, e pastaj jetoi edhe 209 vjet. Kur Reu ishte 32 vjeç, i lindi Serugu, e pastaj jetoi edhe 207 vjet. Kur Serugu ishte 30 vjeç, i lindi Nahori e pastaj jetoi edhe 200 vjet. Kur Nahori ishte 29 vjeç, i lindi Terahu, e pastaj jetoi edhe 119 vjet.

Të gjithë atyre u lindën pas të parëlindurit edhe bijë dhe bija të tjerë. ²⁶Kur Terahu ishte 70 vjeç, i lindi Nahori, e pastaj Avrami, dhe Harani.

²⁷Këta janë pasardhësit e Terahut, i cili ishte ati i Avramit, Nahorit dhe Haranit. Harani ishte ati i Lotit.

²⁸Harani vdiq në vendlindjen e tij, në Ur të kaldenjve, kur i ati ishte ende gjallë. ²⁹Avrami u martua me Sarainë dhe Nahori u martua me Milkën, bijën e Haranit, i cili ishte edhe ati i Jiskës. ³⁰Por Saraia mbeti beronjë. ³¹Terahu mori birin e tij, Avramin, si dhe nipin e tij, Lotin, birin e Haranit, bashkë me nusen e tij, Sarainë, gruan e Avramit, dhe të gjithë bashkë, nga Uri i kaldenjve, u nisën për të shkuar në vendin e Kënaanit. Shkuan deri në Haran dhe u vendosën atje. ³²Terahu vdiq atje, kur ishte 145 ♦ vjeç.

♦ varianti i tekstit samarian (hebr. 205 vjeç).

Thirrja e Avrahamit

12 Zoti i tha Avramit: «Lëre atdheun tënd, fisin tënd dhe familjen e atit tënd dhe shko në një vend që do të ta tregoj unë. ²Unë do të të jap shumë pasardhës dhe ata do të bëhen një komb i madh. Ti do të nderohesh në tërë botën; për të tjerët ti do të bëhesh shembull i bekimit tim. ³Të gjithë ata që do të të bekojnë ty, edhe unë do t'i bekoj. Por unë do t'i mallkoj të gjithë ata që do të të mallkojnë ty. Nëpërmjet teje do t'i bekoj të gjithë kombet e botës. ♦ ⁴⁻⁵Avrami iu bind urdhrit të Zotit. Ishte 75 vjeç, kur u nis nga qyteti i tij, Harani. Bashkë me të shkuan edhe gruaja e tij, Saraia, dhe nipi i tij, Loti. Ata morën me vete gjithë pasurinë e tyre dhe skllëvërit që kishin blerë në Haran. Duke ecur, ata arritën në Kënaan. ⁶E përshkuan Kënaanin, derisa arritën në pemën e shenjtë të Moreut, ♦ pranë Shehemit. ⁷Atje Zoti iu shfaq Avramit dhe i tha: «Unë do t'ua jap këtë vend pasardhësve të tu.» Pastaj Avrami ndërtoi një altar për nder të Zotit, pikërisht në atë vend ku i ishte shfaqur Zotit. ⁸Që andej, ai shkoi drejt zonës kodrinore, në lindje të qytetit Bet-El. Atje ngriti çadrat e tij në perëndim të Bet-Elit dhe në lindje të Ajit. Atje ai ndërtoi një altar dhe iu fal Perëndisë. ⁹Pas kësaj, shkoi më tutje, duke e ngritur kampin sa në një vend në tjetrin dhe duke shkuar gjithnjë e më në jug të tokës së Kënaanit.

♦ aludim për Mesinë, pasardhësin e Avramit, i cili do t'ua japë jetën e përjetshme atyre që bësojnë në të, dhe, me kthimin e tij, do të ngrëjë mbretërimin e tij të paqes botërore.

♦♦ d.m.th. lisi i atij që mëson ose jep profeci.

Largimi nga toka e premtuar

¹⁰Atëherë në vendin e Kënaanit ra zi buke. Prandaj Avrami shkoi në Egjipt për të kërkuar mbrojtje. ¹¹Kur arriti në kufirin e Egjiptit, i tha gruas së tij, Saraisë: «Jam i shqetësuar, sepse ti je shumë e bukur. ¹²⁻¹³Kur të të shohin egjiptianët, do të thonë: «Kjo është gruaja e tij», dhe do të më vrasin, që të marrin ty. Prandaj thuaj se ti je motra ime, atëherë ata do të më lenë të gjallë dhe për hatrin tënd do të më trajtojnë shumë mirë.»

¹⁴Në Egjipt u vërtetua ajo që kishte parashikuar Avrami. Gjithkund ra në sy bukuria e Saraisë.

¹⁵Oborrtarët i treguan faraonit për të dhe ai dërgoi njerëz ta thërritnin në pallatin e tij. ¹⁶Për hir të saj, mbreti e trajtoi mirë Avramin dhe i dhuroi dhen, dhi, qe, gomarë, deve, skllëvër dhe skllave.

¹⁷Por, meqenëse ia mori gruan Avramit, Zotit e ndëshkoi mbretin dhe familjen e tij duke u shkaktuar një sëmundje të rëndë. ¹⁸Atëherë mbreti dërgoi ta thërritnin Avramin e i tha: «Ç'më bëre kështu? ¹⁹Përse nuk më the se ajo është gruaja jote? Përse the se ajo është motra jote dhe më lejove ta marr për grua? Ja gruaja jote, merre dhe largohu!»

²⁰Mbreti u dha urdhër njerëzve të tij që ta shoqëronin Avramin dhe ta nxirrnin jashtë kufijve, bashkë me gruan e tij dhe me gjithçka që kishte.

Kthimi në tokën e premtuar

13 Avrami, bashkë me gruan dhe me pasurinë e tij, u largua nga Egjipti dhe mori rrugën për në veri, drejt tokave në jug të Kënaanit. Bashkë me të ishte edhe Loti, nipi i tij. ²Avram ishte shumë i pasur. Kishte bagëti, argjend dhe ar. ³⁻⁴Duke e ngritur kampin sa në një vend në tjetrin, ai arriti deri në vendin midis Bet-Elit dhe Ajit, ku, më parë, kishte ngritur çadrat e tij dhe kishte ndërtuar një altar për nder të Zotit. Aty iu fal Perëndisë.

⁵Edhe Loti, që shkonte me të, kishte shumë tufa me dhen e dhi, kope lopësh, si dhe shumë skllëvër dhe skllave. ⁶Por aty nuk kishte kullota të mjaftueshme për kopetë e tyre, prandaj ata nuk mund të rrinin të dy në atë vend. Përveç kësaj, në atë kohë, aty ende banonin kënanasit dhe perizasit. ⁷Prandaj u zhvillua edhe grindja ndërmjet blegtorëve të Avramit dhe atyre të Lotit. ⁸Atëherë Avrami i tha të nipit: «Nuk duhet të ketë grindje ndërmjet nesh dhe blegtorëve tanë. Ne jemi vëllezër ⁹dhe vendi është mjaft i madh! Gjëja më e mirë që duhet të bëjmë është të ndahemi. Zgjidh: nëse ti shkon në veri, atëherë unë do të shkoj në jug; nëse ti shkon në jug, unë do të shkoj në veri.»

¹⁰Loti shikoi rreth e rrotull dhe vuri re se tërë lugina e Jordanit, deri në Coar, kishte shumë ujë, dhe ishte plotë gjelbërim. Para se Zoti të shkatërronte Sodomit dhe Gomorën, atje ishte si në kopshtin e Edenit ose në luginën e Nilit.

¹¹⁻¹²Prandaj Loti zgjodhi krahinën e Jordanit dhe të dy u ndanë. Avrami mbeti në vendin e Kënaanit, kurse Loti u largua në lindje, në krahinën e qyteteve të luginës së Jordanit. Me kohë, ai shkoi me çadrat e tij deri në Sodom. ¹³Por, banorët e Sodomit bënë jetë të turpshme, që nuk i pëlqente Zotit.

Premtimet e Zotit drejtuar Avrahamit

¹⁴Pasi ata të dy ishin ndarë, Zotit i tha Avramit: «Shiko në të gjitha anët! ¹⁵Tërë vendin që sheh prej këtej, unë do të ta jap ty dhe pasardhësve të tu përgjithmonë. ¹⁶Unë do të të jap aq pasardhës, sa që nuk do të mund t'i numërosh, ashtu si nuk mund t'i numërosh kokrrizat e pluhurit të botës! ¹⁷Shko, bjeri tokës

kryq e tërthor, se është prona jote, unë po ta jap ty.»

¹⁸Avrami shkoi më tutje me çadrat e tij dhe u shpërngul në Hevron, pranë lisit të Mamreut. Atje ndërtoi një altar për nder të Zotit.

Avrami del fitimtar

14 Në atë kohë, në vendin e Kënaanit plasi lufta. Katër mbretër të mëdhenj – Amrafeli nga Babelonia, Arjohu nga Ellasari, Këdor-Laomeri nga Elami, dhe Tidal, mbreti ♦ i një koalicioni popujsh,

²shkuan në luftë kundër pesë mbretërve – kundër Berës nga Sodomi, Birshës nga Gomora, Shinavit nga Adma, Shemeverit nga Cëvojimi dhe mbretit të Belës (sot Coar). ³Këta pesë mbretër kishin hyrë në aleancë me njëri-tjetrin dhe forcat e tyre i kishin bashkuar në luginën e Sidimit, atje ku sot gjendet pjesa jugore e Detit të Vdekur. ⁴Për 12 vjet, ata kishin qenë nën sundimin e Këdor-Laomerit, por në vitin e 13-të kishin ngritur krye kundër tij.

⁵Vitin e 14-të Këdor-Laomeri bashkë me mbretërit e mëdhenj të bashkuar sulmuan dhe shpartalluan në fillim refasit në Ashtërot-Karnajim, zuzasit në Ham, emasit në rrafshinën e Kirjataimit ⁶dhe horasit nga malësia e Seirit, duke i ndjekur ata deri në El-Paran në kufi të shkretëtirës. ⁷Pastaj, u kthyen drejt veriut, në Ein-Mishpat, që sot quhet Kadesh, dhe shkretuan tërë krahinën e amalekasve dhe krahinën e Hacacon-Tamarit ku banonin amorasit.

⁸⁻⁹Mbretërit kryengritës u përgatitën për t'u bërë ballë dhe i radhitën ushtritë e tyre në luginën e Sidimit. Atje u zhvillua beteja e katër mbretërve kundër pesë të tjerëve. ¹⁰Të pesë mbretërit e qyteteve i shpartalloi Këdor-Laomeri dhe aleatët e tij.

Lugina e Sidimit është plot me gropa të thella bitumi. Në këto gropa ranë mbretërit e Sodomit dhe Gomorës, kur u përpoqën të iknin; të tjerët ikën në male. ¹¹Të katër mbretërit e plaçkitën Sodomën dhe Gomorën dhe morën me vete të gjitha rezervat e ushqimit dhe të gjitha sendet e tjera me vlerë. ¹²Ata rrëmbyen edhe nipin e Avramit, Lotin, i cili banonte atëherë në Sodom, bashkë me gjithë pasuritë e tij. ¹³Por, njëri nga ata që shpëtuan, shkoi tek Avrami, hebreu, dhe e njoftoi për këto ngjarje. Atëherë Avrami banonte pranë lisit të amorasit Mamre, i cili, bashkë me vëllezërit e tij, Eshkolin dhe Anerin, ishte aleat i Avramit. ¹⁴Kur mori vesh se nipi i tij u zu rob, Avrami i thirri të gjithë lufëtarët e tij në kampin e tij, gjithsej 318 burra të sigurtë dhe me ta u vu në ndjekje të katër mbretërve fitimtarë.

I arriti ata në krahinën e Danit. ¹⁵Atje i ndau burrat e tij në dy grupe dhe sulmoi natën. Ai i shpartalloi të katër mbretërit dhe i ndoqi deri në Hovë, në veri të Damaskut.

¹⁶Kështu, Avrami e rimori tërë plaçkën e grabitur dhe riktheu nipin e tij, Lotin, bashkë me pasurinë e tij, me gratë dhe me robërit e tjerë të luftës.

♦ do të jetë sundimtar hitas nga Mesopotamia. Të gjithë këta emra përmendohen në tablicat e gjetura në bibliotekën e Eblës. Amrafel është Amar-Sin (1834-1826), mbreti i Urit. Tidal është Tišadal nga Urkiša, Arioh është Zarioh ose Zariku, kurse Kedor-La(g)omer është Kutir-Lagamar nga Shushani.

Takimi me priftin mbret

¹⁷Kur Avrami u kthye nga fitorja e tij mbi Këdor-Laomerin dhe mbretërit e tjerë, mbreti i Sodomit i doli përpara në luginën e Shaveut (që sot quhet Lugina e Mbretit). ¹⁸Edhe Melkicedeku, mbreti i (Jeru)salemit, erdhi dhe i solli Avramit bukë e verë. Melkicedeku ishte gjithashtu prift i Më të Lartit Perëndi. ¹⁹E bekoji Avramin dhe i tha: «E bekoftë Avramin Më i Larti Perëndi, i cili bëri qiellin e tokën! ²⁰U lëvdofte Më i Larti Perëndi, i cili të dha fitoren mbi armikun tënd!» Avrami i dha Melkicedekut një të dhjetën e të gjithë plaçkës së luftës që rifitoi. ²¹Mbreti i Sodomit i tha Avramit: «Mbaje plaçkën, por më kthe njerëzit e mi.» ²²Por Avrami iu përgjigj: «Beto hem para Zotit, Më të Lartit Perëndi, Krijuesit të qiellit dhe të tokës, ²³se nuk do të mbaj asgjë nga ato që të takojnë, asnjë fije, asnjë rrip sandaleje! Kështu, nuk do të kesh mundësi asnjëherë të thuash: «Unë e kam pasuruar Avramin.» ²⁴Nuk do të marr asgjë për vete. Do të pranoj vetëm atë që kanë ngrënë burrat e mi. Por aleatët e mi; Aneri, Eshkoli dhe Mamreu ta marrin pjesën e tyre.»

Premtimet drejtuar Avrahamit dhe pasardhësve të tij

15 Zoti iu shfaq Avramit dhe i tha: «Mos ki frikë, Avram! Unë do të të mbroj ♦ nga rreziku dhe do të të jap shpërblim të madh.»

²⁻³«O Zot, Perëndia ime, – iu përgjigj Avrami, – me çfarë do të më shpërblesh? Ti nuk më ke dhënë asnjë fëmijë, dhe një skllav, administratori i shtëpisë sime, Eliezeri nga Damasku, do të jetë trashëgimtari im.»

⁴«Jo, – iu përgjigj Zoti, – ti do të kesh djalë; ai do të jetë trashëgimtari yt.» ⁵Perëndia e nxori nga çadra. «Vështroji yjet në qiell! – i tha. – A mund t'i numërosh? Kaq të panumërt do të jenë pasardhësit e tu!»

⁶Avrami i besoi Perëndisë dhe kjo iu llogarit për pafajësi. ♦♦

⁷Zoti vazhdoi: «Unë jam Zoti që të kam larguar nga Uri i kaldenjve dhe të kam sjellë këtu, për të ta dhënë këtë vend.» ⁸«O Zot, Perëndia ime, – iu përgjigj Avrami, – a mund të jem i sigurt se ky vend do të më takojë

mua? Më jep dëshmi për këtë!» ⁹Zoti i tha: «Sillma një lopë, një dhi e një dash, secilin trevjeçar, një pëllumb dhe një turtull.» ¹⁰Avrami i solli kafshët te Perëndia, e ndau secilin përgjysmë për së gjati, dhe i vuri gjysmat në dy radhë, përballë njëra-tjetrës; por zogjtë nuk i theri. ¹¹Hutat zbritën në trupat e therur, por Avrami i dëboi.

¹²Në perëndim të diellit, Avramin e zuri një gjumë i thellë; papritur, mbi të ra një errësirë e plotë dhe e mbërtheu tmërri. ¹³Perëndia i tha: «Tani do të marrësh vesh se si do të zhvillohet puna e pasardhësve të tu. Ata do të banojnë si të huaj në një vend që nuk u takon. Ata do të trajtohen mizorisht dhe do të detyrohen të bëjnë angari. Kjo do të zgjatë 400 vjet.♦♦♦

¹⁴Pastaj unë do ta dënoj kombin që do t'i shtypë dhe, kur të ikin nga ai vend i huaj, ata do të marrin me vete pasuri të madhe. ¹⁵Ti vetë do të jetosh deri në moshë të shkuar, do të vdesësh në paqe e do të varrosesh. ¹⁶Por këtu do të kthehet vetëm brezi i katërt, sepse fajësia e amorasve, që tani banojnë në këtë vend, duhet të ketë arritur kulmin e saj para se të mund t'i dënoj.»

¹⁷Kur perëndoi dielli dhe errësira mbuloi çdo gjë, u shfaq diçka si një vorbull tymi dhe një pishtar i ndezur që kaluan nëpër pjesët e ndara të kafshëve. ¹⁸Kështu, Zoti bëri atëherë besëlidhje me Avramin, duke i premtuar: «Këtë vend do t'ua jap pasardhësve të tu, nga kufiri me Egjiptin deri në lumin Euftrat, ¹⁹tërë krahinën, në të cilën banojnë tani kenasit, kënazit, kadmonasit, ²⁰hitasit, perizasit, refasit, ²¹amorasit, kënanasit, gîrgashasit dhe jëvusasit.» •

♦ kundër armiqve ushtarakë të tij, ♦♦ fjj. drejtësi (= moslogaritja e mëkateve), d.m.th. fljimi i ardhshëm i Mesisë i llogarit. ♦♦♦ katër jetëgjatësi patriarhale prej 100 vitësh. • i plotësuar në kohën e mbretërisë së Davidit. Premtimi tek Ezk 48 bën aludim për një sipërfaqje më të vogël.

Hagara: lindja e Jishmaelit

16 Gruaja e Avramit, Saraia, kishte një skllave egjiptiane që quhej Hagara. Meqë ajo vetë mbeti pa fëmijë, ²i tha të shoqit: «Siç e sheh, Zoti nuk më ka dhënë asnjë fëmijë. Por, ndoshta skllavja ime mund të lindë fëmijë në vendin tim. Ti duhet të vendosësh.» ³Avrami pranoi dhe Saraia ia dha skllaven e saj egjiptiane për grua. Kur ndodhi kjo, Avrami kishte dhjetë vjet që banonte në Kënaan. ♦

⁴Avrami fjeti me Hagarën dhe ajo mbeti shtatzënë. Kur mori vesh se do të lindte fëmijë, ajo filloi ta shikonte zonjën e saj me përbuzje. ⁵Atëherë Saraia i tha të shoqit: «Unë ta dhashë vetë skllaven time. Që kur mori vesh se do të lindë fëmijë, ajo filloi të më përbuzë. Kjo nuk është e drejtë dhe ti je fajtor për këtë. Unë i bëj thirrje Zotit, që të gjykojë se kush ka të drejtë.» ⁶Avrami iu përgjigj: «Ajo është skllavja jote; mund ta trajtosh si të duash.» Saraia e trajtoi Hagarën aq mizorisht, saqë ajo iku.

⁷Në shkretëtirë Hagara po pushonte pranë pusit që ndodhet rrugës për në Shur. Ja, engjëlli i Zotit erdhi tek ajo ⁸dhe e pyeti: «Hagarë, skllavja e Saraisë, nga vjen e ku po shkon?» «Unë po largohem nga pronarja ime» – iu përgjigj ajo. ⁹Engjëlli i tha: «Kthehu te zonja jote dhe nënshtroju asaj. ¹⁰Zoti do të të japë aq shumë pasardhës, saqë askush nuk do të mund t'i numërojë. ¹¹Ti do të lindësh djalë dhe do t'ia vësh emrin Jishmael (Perëndia ka dëgjuar), sepse Zoti e dëgjoi thirrjen e hallit tënd. ¹²Por ky djalë do të jetojë si gomar i egër; ai do të jetë kundër të gjithëve e të gjithë do të jenë kundër tij. Do të jetojë i veçuar nga gjithë farefis i tij dhe do t'i provokojë.»

¹³Hagara thirri: «Pra, me të vërtetë e pashë Perëndinë që më sheh?» Prandaj ajo e quajti Zotin që kishte folur me të «El-Roi» (Perëndia që më sheh)!♦♦

¹⁴Për këtë arsye edhe pusin që gjendet midis Kadeshit dhe Beredit, njerëzit e quajnë «Beer-Lahai-Roi» (Pusi i të Gjallit ♦♦♦ që më sheh). ¹⁵Hagara i lindi Avramit djalë dhe i vuri emrin Jishmael. ¹⁶Avrami në atë kohë ishte 86 vjeç.

♦ Në të drejtën mesopotamike gruaja barkthatë e burrit mund t'i jepte grua tjetër për të pasur trashëgimtarë. Kështu djali para ligjit duhej të vlerësohej si djali i Sarajës.

♦♦ d.m.th. që kujdeset për mua. ♦♦♦ d.m.th. Perëndisë së gjallë.

Shenjat e besëlidhjes së lidhur me Avrahamin: ndryshimi i emrit dhe syneti

17 Kur Avrami ishte 99 vjeç, iu shfaq Zoti dhe i tha: «Unë jam El-Shadai (Perëndia e gjithëfuqishme). Vepro gjithnjë sipas vullnetit tim dhe mbaje besën! Me ty lidh besëlidhje dhe të jap këtë premtim të patundshëm: Ti do të kesh pasardhës të pamasë.»

³Avrami ra përmbys para Zotit, kurse Zoti vazhdoi: ⁴«Unë po të siguroj për këtë gjë: Ti do të jesh ati i shumë popujve. ⁵Prandaj nuk do të të quajnë më Avram (ati im, Perëndia, është i madh), por Avraham (ati i shumicës). ⁶Pasardhësit e tu do të jenë aq të shumtë, saqë prej tyre do të formohen popuj, prej teje do të rrjedhin edhe mbretër. ⁷Premtimi im vlen për ty dhe për pasardhësit e tu në çdo brez; është i pandryshueshëm përgjithmonë. Unë jam Perëndia jote ⁸dhe unë do të jap ty tërë tokën e Kënaanit, ku banon tani si jabanxhi. Ajo do t'ua takojë pasardhësve të tu përgjithmonë, sepse unë jam Perëndia e tyre.»

⁹⁻¹⁰Pastaj Zoti vazhdoi: «Në besëlidhjen time me ty ka një detyrë që duhet ta plotësoni, nga brezi në brez: të gjithë meshkujt tuaj duhet të bëhen synet; ¹¹ju duhet ta prisni lafshën e organit mashkullor. Kjo do të jetë

shenja e besëlidhjes që kam bërë unë me ju. ¹²⁻¹³Edhe sklevërit që kanë lindur te ju ose që i keni blerë nga të huajt, duhet të bëhen synet. Çdo mashkull i porsalindur duhet të bëhet synet në ditën e tetë. Kjo do të jetë e vlefshme përgjithmonë. Ju duhet ta mbani shenjën e besëlidhjes sime në trup. ¹⁴Kur një mashkull prej jush nuk është bërë synet, ai e ka humbur jetën e tij dhe duhet të largohet nga populli, sepse ka shkelur besëlidhjen time.»

¹⁵Pastaj Perëndia i tha Avrahamit: «Ti nuk duhet ta quash më gruan tënde Saraia. Duke filluar që tani do ta quash Sara (Princesha). ¹⁶Unë do ta bekoj dhe nëpërmjet saj do të të jap djalë. Ajo do të bëhet nëna e popujve, dhe prej saj do të rrjedhin edhe mbretër.»

¹⁷Avrahami ra përmbys para Zotit, por filloi të qeshte kur mendoi: «A mund t'i lindë njeriut fëmijë kur është 100 vjeç? A mund të lindë Sara fëmijë kur është 90 vjeç?» ¹⁸Prandaj e pyeti Perëndinë: «E pse të mos lejosh Jishmaelin të jetë trashëgimtari im?»

¹⁹Por Perëndia i tha: «Jo, Sara, gruaja jote, do të ta lindë djalin e ti do ta quash Izak. ♦ Besëlidhjen time me të dhe me pasardhësit e tij do ta mbaj përgjithmonë. ²⁰Edhe lutjen tënde për Jishmaelin do ta plotësoj. Unë do ta bekoj dhe do t'i jap shumë pasardhës. Unë do ta bëj atin e një kombi të madh prej dymbëdhjetë fisesh. ²¹Por besëlidhja ime vlen vetëm për Izakun, të cilin do ta lindë Sara vitin e ardhshëm afërsisht në këtë kohë.»

²²Perëndia mbaroi së foluri me Avrahamin dhe e la. ²³Avrahami e përmbushi menjëherë fjalën e Perëndisë dhe e bëri synet birin e tij, Jishmaelin, dhe të gjithë meshkujt e tjerë të shtëpisë, duke përfshirë edhe sklevërit e lindur në shtëpinë e tij dhe ata që i kishte blerë. ²⁴Avrahami ishte 99 vjeç, kur u bë synet, ²⁵kurse i biri, Jishmaeli, ishte 13 vjeç. ²⁶Të dy u bënë synet në të njëjtën ditë, ²⁷bashkë me të gjithë sklevërit e Avrahamit.

♦ (hebr. Jichak) d.m.th. i qeshi Zoti. Biri me fat.

Avrahamit i premtohet trashëgimtar

18 Avrahami banonte pranë lisit të Mamreut. Një ditë, në piskun e vapës, kur ishte ulur në hyrjen e çadrës së tij, iu shfaq Zoti.

²Ngriti sytë dhe pa një njeri të panjohur me dy shoqërues, që qëndronin jo larg tij. Sapo e pa, i doli përpara me vrap. Duke rënë përmbys para tij, ³ai i tha: «O zot, mos kalo pranë shtëpisë sime pa u kthyer pak tek unë. Jam gati të të shërbej. ⁴Më lejoni t'ju sjell pak ujë për t'ju larë këmbët. Mund të pushoni nën këtë pemë. ⁵Unë do t'ju sjell edhe pak ushqim; ky do t'ju japë forcë për të vazhduar udhëtimin tuaj. Më keni nderuar duke ardhur në shtëpinë time, prandaj më lejoni t'ju shërbej.»

«Mirë, – thanë të panjohurit, – bëj siç ke ndër mend.»

⁶Avrahami hyri me nxitim nën çadër dhe i tha Sarës: «Shpejto! Merr thesin me miellin më të mirë dhe piq bukë.» ⁷Pastaj shpejtoi për në kope, zgjodhi një viç të majmë, dhe ia dha shërbëtorit, i cili menjëherë filloi ta përgatiste. ⁸Solli pak kajmak, qumësht e mish, dhe ua vuri njerëzve përpara. Atje, nën pemë, ai vetë u shërbeu dhe ata hëngrën.

⁹Pastaj e pyetën: «Ku është gruaja jote, Sara?» «Ajo është atje, nën çadër» – iu përgjigj ai. ¹⁰Njëri nga ata tha: «Pas nëntë muajsh, kur të kthehem, gruaja jote, Sara, do të lindë djalë.»

Sara ishte prapa tij, brenda në çadër dhe e dëgjoi. ¹¹Avrahami dhe Sara ishin të dy shumë të shkuar në moshë, e Sarës i kishte kaluar koha për të lindur. ¹²Prandaj Sara qeshi me vete dhe tha: «Tani jam në moshë të thyer dhe e plakur, edhe burri im po ashtu është. Na ka kaluar koha e dashurisë.»

¹³Pastaj Zoti ♦ e pyeti Avrahamin: «Përse Sara qeshi e tha: «A është e vërtetë se mund të lind djalë?» ¹⁴A ka gjë të pamundur për Zotin? Siç thashë, pas nëntë muajsh do të kthehem dhe Sara do të lindë djalë.»

¹⁵Meqë Sara kishte frikë, ajo e mohoi. «Nuk kam qeshur» – tha ajo. «Po, qeshe» – iu përgjigj Zoti.

♦ shembull i teofanisë: Zoti në formë njerëzore.

Avrahami ndërhyr te Zoti për Sodom

¹⁶Pastaj burrat u larguan dhe shkuan në një vend nga ku mund të shihnin Sodom. Avrahami shkoi me ta për t'i përcjellë. ¹⁷Zoti tha me vete: «Unë nuk do ta fsheh nga Avrahami atë që do të bëj. ¹⁸Pasardhësit e tij do të bëhen një komb i madh dhe i fuqishëm e me anë të tij, unë do t'i bekoj të gjitha kombet. ¹⁹E kam zgjedhur, që t'i urdhërojë bijtë dhe pasardhësit e tij të më dëgjojnë e të ma mbajnë besën. Me këtë kusht, unë do ta bëj atë që i premtova.»

²⁰Pastaj Zoti i tha Avrahamit: «Ka padi të tmerrshme kundër Sodomit e Gomorës. Mëkati i tyre është shumë i madh. ²¹Unë duhet të zbris atje, që të marr vesh nëse paditë që kam dëgjuar janë të vërteta.»

²²Pastaj të dy burrat u nisën dhe shkuan më tutje për në Sodom, kurse Zoti mbeti me Avrahamin.

²³Avrahami iu afrua Zotit dhe e pyeti: «A do t'i shkatërrosh, me të vërtetë, edhe të pafajshmit bashkë me fajtorët? ²⁴Në qoftë se janë pesëdhjetë të pafajshëm në këtë qytet, a do ta shkatërrosh tërë qytetin? A nuk do ta ruash, që t'i shpëtosh ata të pesëdhjetë? ²⁵Ti, me siguri, nuk do t'i vrasësh të pafajshmit bashkë me fajtorët? Kjo është e pamundur! Nuk mund ta bësh këtë, përndryshe të pafajshmit do të dënoshin

bashkë me fajtorët. Kjo është e pamundur. Gjykatësi i tërë botës duhet të veprojë me drejtësi.»

²⁶Zoti iu përgjigj: «Në qoftë se gjej pesëdhjetë të pafajshëm në Sodom, do ta ruaj tërë qytetin për hir të tyre.»

²⁷Avrahami foli përsëri: «Të lutem, o Zot, më fal që marr guxim të vazhdoj të flas me ty. Jam vetëm një njeri e nuk kam asnjë të drejtë të them ndonjë gjë. ²⁸Por, ndoshta, do të ketë vetëm dyzet e pesë të pafajshëm, në vend të pesëdhjetëve. A do ta shkatërrosh tërë qytetin, sepse mungojnë pesë të pafajshëm?» Zoti iu përgjigj: «Nuk do ta shkatërroj qytetin në qoftë se gjej dyzet e pesë të pafajshëm.»

²⁹Avrahami foli përsëri: «Ndoshta do të ketë vetëm dyzet.» Zoti iu përgjigj: «Nuk do ta shkatërroj në qoftë se gjej dyzet.»

³⁰Avrahami tha: «Të lutem, o Zot, mos u zemëro me mua, por do të flas përsëri. Po në qoftë se ka vetëm tridhjetë?» Zoti tha: «Nuk do ta bëj, në qoftë se gjej tridhjetë.»

³¹Avrahami tha: «Të lutem, më fal që po marr guxim të vazhdoj të flas me ty. Le ta zëmë se do të gjenden vetëm njëzet.» Zoti tha: «Nuk do ta shkatërroj qytetin në qoftë se gjej njëzet.»

³²Avrahami tha: «Të lutem, mos u zemëro, o Zot, e do të flas përsëri. Po në qoftë se gjenden vetëm dhjetë?» Zoti tha: «Nuk do ta shkatërroj në qoftë se ka dhjetë.» ³³Pasi mbaroi së foluri me Avrahamin, Zoti u largua, kurse ai u kthye në shtëpi.

Fajësia e Sodomit

19 Po atë mbrëmje, kur të dy engjëjt arritën në Sodom, Loti po qëndronte i ulur pranë portës së qytetit. ♦ Sapo i pa, u ngrit dhe u doli përpara. Ra përmbys para tyre ²e u tha: «Zotërinj, më lejoni t'ju shërbej. Ju lutem, ejani në shtëpinë time! Atje ju mund t'i lani këmbët e të kaloni natën. Në mëngjes mund të ngriheni herët e të vazhdoni rrugën tuaj.» Por ata iu përgjigjën: «Jo, do ta kalojmë natën këtu, në sheshin e qytetit.» ³Ai vazhdoi të ngulte këmbë dhe ata shkuan me të, në shtëpinë e tij. Loti i urdhëroi shërbëtorët të piqnin bukë e të përgatitnin ushqim të mirë për mysafirët. Kur çdo gjë ishte gati, ata hëngrën darkën.

⁴Para se mysafirët të binin për të fjetur, njerëzit e Sodomit – mbarë populli, të mëdhenj e të vegjël, e rrethuan shtëpinë. ⁵Ata e thirrën Lotin dhe i thanë: «Ku i ke njerëzit që kanë ardhur sonte tek ti? Nxirri jashtë! Ne duam të bëjmë qejf me ta!»

⁶Loti doli përjashta. Mbylli derën nga pas, ⁷dhe u tha: «Miq të e mi, ju lutem, mos bëni një gjë keq të keqe!

⁸Dëgjoni, kam dy vajza që janë ende virgjëresha. Më lejoni t'ju nxjerr ato dhe atyre mund t'u bëni çfarë të doni. Por mos u bëni asgjë këtyre njerëzve. Ata janë mysafirët e mi në shtëpinë time; unë duhet t'i mbroj.»

⁹Por ata iu përgjigjën: «Mos na pre rrugën, ti i hua! Kush je ti që na thua se ç'duhet të bëjmë! Largohu, përndryshe do të trajtojmë edhe ty më keq se ata.» Ata e shtynë Lotin mënjanë dhe u afruan për ta thyer derën. ¹⁰Por, të dy njerëzit që ishin brenda zgjatën dorën, e tërhoqën Lotin në shtëpi, dhe mbyllën derën.

¹¹Pastaj i verbuan të gjithë njerëzit që ishin para portës, kështu që ata nuk arritën ta gjenin më derën.

♦ kjo jep të kuptojë se Loti ishte anëtar i këshillit qytetar.

Shpëtimi i Lotit

¹²Të dy njerëzit i thanë Lotit: «Në qoftë se ke edhe ndokënd këtu – bij, bija, dhëndurë, ose ndonjë farefis tjetër, që banojnë në këtë qytet, – largoji që këtej, ¹³sepse do ta shkatërrojmë këtë vend. Zoti na ka dërguar ta shkatërrojmë Sodom, sepse i dëgjoi paditë e tmerrshme kundër këtij populli.» ¹⁴Atëherë Loti shkoi te djemtë, me të cilët do të martoheshin bijat e tij, dhe u tha:

«Shpejtoni e largohuni që këtej! Zoti do ta shkatërrojë këtë vend.» Por ata menduan se ai donte të bënte shaka.

¹⁵Në të gdhirë, engjëjt e nxitën Lotin të shpejtonte, duke i thënë: «Shpejto! Merr gruan tënde dhe të dy bijat e tua dhe largohuni prej këtej, që të mos humbni jetën kur të shkatërrohet qyteti.» ¹⁶Loti ngurroi. Megjithatë, Zoti pati mëshirë për të. Prandaj të dy njerëzit e kapën atë për dore, si dhe gruan e tij dhe bijat e tij, dhe i larguan nga qyteti.

¹⁷Pastaj një nga engjëjt u tha: «Vraponi, që të shpëtoni! Mos shikoni prapa e mos u ndalni në luginë! Ikni me vrap kodrave, që të mos vriteni!»

¹⁸Por Loti iu përgjigj: «Jo, zotëri, të lutem, mos na detyro ta bëjmë këtë. ¹⁹Ti më ke bërë një të mirë të madhe duke ma shpëtuar jetën. Por kodrat janë tepër larg dhe shkatërrimi e vdekja do të më gjejnë, para se të arrij deri atje. ²⁰A e sheh atë qytet të vogël? Ai është mjaft afër. Më lejo të shkoj atje – ti e sheh se është vetëm një vend i vogël, – e unë do të shpëtoj.»

²¹Ai iu përgjigj: «Mirë. Unë nuk do ta shkatërroj atë qytet. ²²Shpejto! Vrapo! Unë nuk mund të bëj asgjë pa arritur ti atje!» Meqë Loti e quajti «i vogël», ai qytet mori emrin Coar.

Shkatërrimi i Sodomit

²³Dielli po lindte kur Loti arriti në Coar. ²⁴Papritur, mbi Sodom e Gomorën Zoti lëshoi squfur të zjarrtë.

²⁵Kështu, ai i shkatërroi këto qytete, bashkë me luginën përreth, duke zhdukur të gjithë njerëzit që

banonin atje dhe gjithçka tjetër që rritej në atë tokë. ²⁶Por gruaja e Lotit shikoi prapa e menjëherë u bë trupore kripe. ²⁷Të nesërmen, herët në mëngjes, Avrahami shkoi me vrap për në vendin ku kishte qëndruar në prani të Zotit. ²⁸Kur hodhi sytë poshtë, në drejtim të Sodomit, të Gomorës e të tërë luginës përreth, pa tymin që ngrihej nga toka, sikur dilte nga një furrë e madhe. ²⁹Kur Perëndia i shkatërroi qytetet e luginës ku banonte Loti, ai e kishte parasysh Avrahamin dhe e lejoi Lotin të shpëtonte nga ai shkatërrim.

Prejardhja e moavasve dhe amonasve

³⁰Meqë Loti kishte frikë të qëndronte në Coar, ai, bashkë me të dy bijat e tij, u shpërngul lart, në kodra, për të banuar në një shpellë.

³¹Vajza e madhe i tha së voglës: «Ati ynë po plakët dhe në këtë vend nuk ka asnjë burrë, me të cilin mund të martohemi e të kemi fëmijë. ³²Eja ta dehim atin tonë dhe të flemë me të, që të lindim fëmijë.»

³³Po atë natë, ato e dehën të atin me verë dhe vajza e madhe ra në shtrat me të. Ai ishte aq i dehur, saqë nuk mori vesh asgjë. ³⁴Ditën tjetër, vajza e madhe i tha së voglës: «Unë kam fjetur me të mbrëmë; tani le ta dehim përsëri sonte, që të mund të flesh edhe ti me të. Atëherë secila nga ne do të ketë nga një fëmijë me atin tonë.» ³⁵Kështu, atë natë ato e dehën, dhe vajza e vogël fjeti me të. Përsëri, ai ishte aq i dehur, saqë nuk ndjeu asgjë.

³⁶Kështu, të dy bijat e Lotit mbetën shtatzëna prej të atit të tyre. ³⁷Vajza e madhe lindi djalë dhe e quajti Moav. ♦ Ai është stërgjyshi i moavasve të tanishëm. ³⁸Vajza e vogël lindi gjithashtu djalë, dhe e quajti Beni-Ami ♦♦ Ai është stërgjyshi i amonasve të tanishëm.

♦ hebr. *me-av* = prej atit. ♦♦ = bir i fisit (d.m.th. atit) tim.

Avrahami dhe filistenjtë

20 Avrahami u shpërngul nga Mamreu në jug të Kënaanit, dhe u vendos midis Kadeshit dhe Shurit. Më vonë, kur banonte në Gerar, ²ai tha se gruaja e tij, Sara, ishte e motra. Prandaj mbreti

Avimeleh i Gerarit dërgoi t'ia sjellin Sarën. ³Një natë, Perëndia iu shfaq në ëndërr, dhe i tha: «Do të vdesësh për shkak të gruas që more, sepse ajo e ka burrin.»

⁴Por Avimelehu nuk e kishte prekur Sarën, prandaj tha: «O Zot, jam i pafajshëm! A është e drejtë të më shkatërrosh mua dhe popullin tim? ⁵Vetë Avrahami tha se ajo ishte motra e tij, edhe ajo kështu tha. Kam vepruar me ndërgjegje të pastër dhe nuk kam bërë asnjë padrejtësi.»

⁶Në ëndërr, Perëndia iu përgjigj: «Po, unë e di që këtë e ke bërë me ndërgjegje të pastër, prandaj nuk e lejova që të bësh mëkat kundër meje dhe nuk të lejova ta prekësh. ⁷Por tani, ktheja gruan burrit të saj. Ai është profet e do të më lutet për ty, që të mos vdesësh. Por, në qoftë se nuk do ta kthesh, të paralajmëroj se do të vdesësh, ti bashkë me tërë popullin tënd.» ⁸Herët, mëngjesin tjetër, Avimelehu i thirri të gjithë shërbëtorët e tij e u tha se ç'kishte ndodhur; ata u tmerruan. ⁹Pastaj Avimelehu dërgoi ta thërriste Avrahamin, dhe e pyeti: «Ç'na ke bërë? Ç'padrejtësi të kam bërë, që më ka gjetur ky shkatërrim mua e mbretërinë time? Askush mos e bëftë atë që ti më bërë mua. ¹⁰Përse ke vepruar në këtë mënyrë?»

¹¹Avrahami iu përgjigj: «Mendova se askush nuk do ta respektonte Perëndinë, kështu që do të më vritnin për t'u martuar me shoqen time. ¹²Ajo është me të vërtetë motra ime, është bija e atit tim, por jo e nënës sime, prandaj u martova me të. ¹³Kështu që, kur Perëndia më dërgoi nga shtëpia e atit tim në vende të huaja, i thashë asaj: «Kudo që të shkojmë, do t'u thuash të gjithëve se jam vëllai yt.»»

¹⁴Atëherë, Avimelehu ia ktheu Sarën Avrahamit, dhe njëkohësisht i dha dhen, bagëti dhe skllëvër. ¹⁵Ai i tha Avrahamit: «Ja tërë vendi im. Bano ku të duash.» ¹⁶Sarës i tha: «Unë po i jap vëllait tënd një mijë monedha argjendi, si dëmshpërblim për fyerjen që t'u bë para njerëzve që janë me ty. Kështu, të gjithë do ta marrin vesh se ti je e pafajshme.»

¹⁷⁻¹⁸Për shkak të asaj që i kishte ndodhur Sarës, gruas së Avrahamit, Zoti i kishte bërë beronja të gjitha gratë në oborrin e Avimelehut. Prandaj Avrahami iu lut Perëndisë për Avimelehun, dhe Perëndia e shëroi. Gjithashtu ai shëroi edhe gruan e tij, bashkë me skllavet e tij, që të mund të lindnin fëmijë.

Lindja e trashëgimtarit

21 Zoti e bekoj Sarën, ashtu siç i kishte premtuar. ²Ajo mbeti shtatzënë dhe i lindi Avrahamit djalë, kur ai ishte plak. Djali lindi pikërisht në kohën që kishte parashikuar Perëndia. ³Avrahami e quajti Izak. ⁴Kur Izaku ishte tetë ditësh, Avrahami e bëri synet, sipas urdhrat të Perëndisë. ⁵Avrahami ishte 100 vjeç kur lindi Izaku. ⁶Sara tha: «Perëndia më ka sjellë gëzim e qeshje. ♦ Të gjithë, kur të dëgjojnë për këtë, do të qeshin bashkë me mua.» ⁷Pastaj shtoi: «Kush do të mund t'i thoshte Avrahamit se Sara do të lindë fëmijë? Megjithatë, në pleqëri të tij unë i linda djalë.» ⁸Djali u rrit dhe ditën që u nda nga gjiri, Avrahami bëri një gosti të madhe.

♦ Lloj fjalësh me emrin Izak (Hebr. *Jichak*): qeshje.

Përrjashtimi i jotrashëgimtarit

⁹Një ditë Jishmaeli, biri që egjiptianja Hagara kishte lindur me Avrahamin, po ngacmonte birin e Sarës, Izakun. ¹⁰Sara e pa dhe i tha Avrahamit: «Largoje këtë sklave, bashkë me djalin e saj. Biri i kësaj gruaje nuk duhet të trashëgojë asnjë pjesë të pasurisë sate, që duhet ta trashëgojë djali im, Izaku.»

¹¹Kjo e shqetësoi shumë Avrahamin, sepse edhe Jishmaeli ishte djali i tij. Por Perëndia i tha Avrahamit:

¹²«Mos u shqetëso për djalin e as për skllaven tënde, Hagarën. Bëj ashtu siç të thotë Sara, sepse me anë të Izakut do t'i kesh pasardhësit që të kam premtuar. ¹³Unë do t'i jap shumë fëmijë birit të sklaves, që të bëhen një komb. Ai, gjithashtu, është djali yt.» ¹⁴Të nesërmen, herët në mëngjes, Avrahami i dha Hagarës pak ushqim e një calik plot me ujë. Ia vuri djalin mbi shpinë dhe e nisi për udhë. Ajo u end nëpër shkretëtirën e Beershevës. ¹⁵Kur i mbaroi uji, ajo e la fëmijën nën një shkurre ¹⁶dhe u ul në një vend prej rreth njëqind metra larg. Ajo tha me vete: 'Nuk mund të duroj të shoh si më vdes fëmija.' Kur ishte e ulur atje, fëmija filloi të qante. ¹⁷Por Perëndia e dëgjo fëmijën që qante, dhe engjëlli i Perëndisë e thirri Hagarën nga qielli: «Përse shqetësohesh, Hagara? Mos ki frikë. Perëndia i ka dëgjuar të qarat e fëmijës. ¹⁸Ngrihu, merre djalin dhe ngushëlloje! Nga pasardhësit e tij unë do të bëj një komb të madh.» ¹⁹Pastaj Perëndia i hapi sytë dhe ajo pa një pus. Ajo shkoi dhe e mbushi calikun me ujë dhe i dha djalit. ²⁰Perëndia ishte me djalin kur rritej e banonte në shkretëtirën e Paranit, ku u bë gjuetar i aftë. ²¹E ëma i gjeti një grua egjiptiane.

Bisedimet me një popull fqinj

²²Atë kohë Avimelehu shkoi me Pikolin, komandantin e ushtrisë së tij, dhe i tha Avrahamit: «Perëndia është me ty në gjithçka që bën. ²³Prandaj betohu në prani të Perëndisë, që nuk do të më mashtrosh as mua, as fëmijët e mi dhe as pasardhësit e mi. Unë kam qenë besnik ndaj teje, prandaj premtu që edhe ti do të jesh besnik ndaj meje dhe ndaj këtij vendi, në të cilin po banon.» ²⁴Avrahami i tha: «Të premtu.»

²⁵Avrahami iu ankua Avimelehut për një pus që kishin marrë shërbëtorët e tij. ²⁶Avimelehu i tha: «Unë nuk e di se kush e ka bërë këtë. Nuk më ke njoftuar për këtë, sot e mora vesh.» ²⁷Atëherë Avrahami i dha Avimelehut disa dhen e bagëti të tjera dhe të dy lidhën marrëveshje. ²⁸Avrahami ndau shtatë qengja nga tufa.

²⁹Avimelehu e pyeti: «Përse i ndave ata qengja?» ³⁰Avrahami iu përgjigj: «Pranoji këta shtatë qengja. Duke bërë këtë, ti pranon se pusin e kam gërmuar unë.» ³¹Prandaj atë vend e quajtën Beersheva, sepse atje u betuan të dy. ³²Pasi lidhën marrëveshjen në Beershevë, Avimelehu dhe Pikoli u kthyen në vendin e filistenjve. ³³Pastaj Avrahami mbolli një brukë në Beershevë dhe iu fal Zotit, Perëndisë së përjetshëm. ³⁴Ai banoi shumë kohë si jabanxhi në vendin e filistenjve.

Avrahami vihet në provë

22 Disa kohë më vonë Perëndia e vuri Avrahamin në provë; e thirri: «Avraham!» Ai iu përgjigj: «Urdhëro!» ²«Merre birin tënd, – i tha Perëndia, – të vetmin, atë që ti e do aq shumë, Izakun, dhe shko në krahinë e Morijës. Aty, në një mal që do të ta tregoj unë, ma flijo.» ³Të nesërmen, herët në mëngjes, Avrahami çau dru për flijimin me djegie, ngarkoi gomarin dhe mori me vete Izakun bashkë me dy shërbëtorë. Ata u nisën për në vendin që i kishte treguar Perëndia. ⁴Ditën e tretë, Avrahami e pa së largu vendin. ⁵«Ju pritni këtu me gomarin – u tha shërbëtorëve. – Unë, bashkë me djalin, do të shkojmë atje për t'iu falur Perëndisë, pastaj do të kthehem te ju.» ⁶Avrahami ia ngarkoi Izakut drutë për flijimin me djegie, kurse ai vetë mbajti thikën dhe legenin me prush për të ndezur zjarrin. Udhës ⁷Izaku i tha të atit: «Atë!» Avrahami iu përgjigj: «Po, të dëgjoj, biri im.» Izaku e pyeti: «Kemi zjarr dhe dru, po ku është qengji për flijimin?» ⁸Avrahami iu përgjigj: «Perëndia do të na e sigurojë qengjin.» E të dy vazhduan rrugën. ⁹Kur arritën në vendin që i kishte treguar Perëndia, Avrahami ndërtoi një altar dhe vuri drutë mbi të. E lidhi të birin dhe e vendosi në altar. ¹⁰Pastaj mori thikën për ta vvarë. ¹¹Por engjëlli i Zotit e thirri nga qielli e i tha: «Avraham, Avraham!» Ai u përgjigj: «Urdhëro!» ¹²«Mos vër dorë mbi djalin dhe mos i bëj gjë atij. Tani e di, – tha ai, – se ti e respekton Perëndinë, sepse u bërë gati të më flijosh edhe djalin tënd të dashur» ¹³Avrahami shkoi rreth e rrotull dhe prapa tij pa një dash, të cilit i ishin ngatërruar brirët në një kaçubë. E kapi këtë dhe e flijoi në vend të të birit. ¹⁴Avrahami e quajti këtë vend «JAHVE JIRE» (Zoti e ka siguruar). Edhe sot thuhet: «Në malin e Zotit ku është siguruar (flijimi).» ♦

¹⁵Engjëlli e thirri Avrahamin për herë të dytë dhe i tha: ¹⁶«Unë të betohem për emrin tim, – tha Zoti, – se meqë ti e bërë këtë dhe nuk ma kurseve djalin tënd të dashur, ¹⁷unë do të të bekoj me gjithë fuqinë time dhe do të bëj që pasardhësit e tu të jenë aq të shumtë sa janë yjet në qiell ose kokrrizat e rërës në breg të detit. Pasardhësit e tu do t'i mundin armiqtë e tyre. ¹⁸Nëpërmjet pasardhësve të tu do të bekohen të gjithë kombet e botës, sepse ti iu binde urdhrit tim.» ¹⁹Avrahami u kthye te shërbëtorët e tij dhe, së bashku, ata shkuan në Beershevë, ku Avrahami vendosi familjen e tij.

♦ mali i Morisë do të bëhet më vonë vendi i Tempullit ku Zoti do t'i sigurojë flijimet për faljen e njeriut.

Pasardhësit e Nahorit

²⁰Disa kohë më vonë, Avrahami mësoi se edhe Milka i kishte lindur djem vëllait të tij, Nahorit: ²¹Ucin, të

parëindurin, Buzin, të vëllanë, Këmuelin, atin e Aramit, ²²Kesedin, Hazoin, Pildashin, Jidlafin, dhe Bëtuelin, ²³atin e Rivkës. Këta tetë bij ia lindi Milka Nahorit, vëllait të Avrahamit. ²⁴Rëuma, shemra e Nahorit, lindi Tevahun, Gahamin, Tahashin dhe Maakain.

Kësti i parë i tokës së premtuar

23 Sara vdiq në moshën 127 vjeç në Hevron, ²i cili në atë kohë quhej Kirjat-Arva, në tokën e Kënaanit. Avrahami e vajtoi vdekjen e saj. ³Pastaj ai u largua nga shtrati i saj i vdekjes, dhe shkoi te hitasit, të cilëve u tha: ⁴«Unë jam i huaj dhe endacak ndër ju; më shitni një tokë për varr familjeje, që ta varros gruan time.»

⁵Hitasit iu përgjigjën: ⁶«Dëgjoje, o zotëri, propozimin tonë. Ne të nderojmë si njeriu, të cilit Perëndia i ka dhënë pushtet dhe pasuri. Varrose gruan tënde në varrin më të mirë që kemi. Çdonjëri nga ne me gëzim do të vërë në dispozicionin tënd varrin e tij.»

⁷Avrahami u ngrit, u përkul para tyre ⁸dhe u tha: «Në qoftë se jeni gati të më lejoni ta varros këtu gruan time, ju lutem kërkoni Efronit, birit të Coharit, të më shesë shpellën e Mahpelës, që gjendet pranë skajit së fushës së tij. ⁹Ai duhet të ma shesë me çmimin e plotë, këtu, në praninë tuaj, që ta kem për varr familjeje.»

¹⁰Efroni rrinte ndenjmur midis hitasve të tjerë, të mbledhur pranë portës së qytetit. Para syve të të gjithë të pranishmëve, ai i tha Avrahamit: ¹¹«Jo ashtu, o zotëri, më dëgjo, unë po të ta jap ty tërë fushën, bashkë me shpellën që është në të. Këtu, në prani të popullit tim, unë po ta jap fushën, që ta varrosësh gruan tënde.»

¹²Avrahami u përkul përsëri para hitasve ¹³dhe i tha Efronit, që ta dëgjonin të gjithë. «Ju lutem, lermë të ta paguaj fushën. Pranoje pagesën time dhe unë do ta varros aty gruan time.» ¹⁴Efroni iu përgjigj: ¹⁵«O zotëri, një fushë që kushton vetëm katërqind monedha argjendi, e ç'është kjo mes nesh? Varrose gruan tënde në të.»

¹⁶Avrahami pranoi ta merrte tokën. Para syve të të gjithëve, ai peshoi, sipas peshës që përdornin tregtarët shëtitës, shumë prej katërqind monedhash argjendi, që kishte caktuar Efroni.

¹⁷Në këtë mënyrë, në duart e Avrahamit ra prona që i takonte Efronit në Mahpelë, në lindje të Mamreut. Kjo përfshinte fushën, shpellën që ishte në të, bashkë me të gjitha pemët, deri në skaj të pronës. ¹⁸Nga të gjithë hitasit e pranishëm kjo u quajt si pronë e Avrahamit.

¹⁹Pastaj Avrahami e varrosi gruan e tij, Sarën, në atë shpellë, në tokën e Kënaanit.

²⁰Kështu, fusha që u takonte më parë hitasve, bashkë me shpellën e saj, u bë pronë e Avrahamit për varrosjen e familjes së tij.

Sigurimi i trashëgimisë

24 Avrahami ishte i thyer në moshë, por Zoti e kishte bërë të pasur dhe të suksesshëm në gjithçka. ²Një ditë, ai i tha shërbëtorit të tij më të vjetër, që e kishte emëruar administrator të të gjithë pronës së tij: «Vëre dorën tënde midis kofshëve të mia dhe betohu. ³Dua që të betohesh në emër të Zotit, Perëndisë së qiellit dhe të tokës, se djalit tim nuk do t'i japësh për grua një vajzë nga populli i Kënaanit, ndër të cilin ne jetojmë. ⁴Ti duhet të shkosh në vendin tim, atje ku kam lindur unë dhe, nga farefisi im, ta gesh atje gruan për djalin tim, Izakun.»

⁵Shërbëtori e pyeti: «Po në qoftë se vajza nuk dëshiron ta lërë shtëpinë për të ardhur me mua në këtë vend? A do që ta kthej djalin tënd në atë tokë nga ke ardhur ti?»

⁶Avrahami iu përgjigj: «Jo, në asnjë mënyrë! ⁷Zoti, Perëndia i qiellit, më mori nga shtëpia e atit tim dhe nga toka e farefisit tim dhe më premtoi se do t'ua jepte këtë vend, ku jemi tani, pasardhësve të mi. Ai do ta dërgojë engjëllin e tij përpara teje, që ta gesh atje gruan për birin tim. ⁸Në qoftë se vajza nuk është gati të vijë me ty, ti do të jesh i lirë nga ky premtim solemn. Por, në asnjë mënyrë mos e kthe atje djalin tim!»

⁹Kështu, shërbëtori i vuri duart midis kofshëve ♦ të Avrahamit, zotit të tij, dhe u betua se do ta kryente atë që e kishte urdhëruar Avrahami. ¹⁰Shërbëtori, i cili ishte administrator i pronës së Avrahamit, mori dhjetë deve të zotit të tij dhe u nis për në qytetin ku kishte banuar Nahori, në Mesopotaminë veriore.

¹¹Kur arriti pranë pusit, jashtë qytetit, i uli devetë me gjunjë. Ishte pasdite vonë, koha kur gratë vinin për të mbushur ujë. ¹²Ai iu lut Perëndisë: ¹³«O Zot, Perëndia i zotit tim, Avrahamit, më jep sot sukses dhe mbaje premtimin që i dhe zotit tim. ¹³Ja, unë jam pranë pusit ku do të vijnë vajzat e qytetit për të nxjerrë ujë.»

¹⁴Unë do t'i them njëres prej tyre: «Të lutem, ule shtambën tënde e më jep të pi pak ujë.» Në qoftë se ajo thotë: «Pi dhe unë do të sjell ujë edhe për devetë e tua», atëherë do ta di se është ajo që ti e caktove për shërbëtorin tënd, Izakun. Atëherë unë do ta di se ti e ke përmbytur lutjen e zotit tim.»

¹⁵Ende nuk kishte mbaruar lutjen, kur u afrua Rivka me shtambë në sup. Ajo ishte bija e Bëtuelit, i cili ishte biri i Nahorit, vëllait të Avrahamit, dhe gruas së tij, Milkës. ¹⁶Vajza ishte shumë e bukur dhe ende e pamartuar. Ajo shkoi te pusi, e mbushi shtambën dhe po kthehej. ¹⁷Shërbëtori vrapoi ta takonte dhe i tha: «Të lutem, më jep të pi pak ujë nga shtamba jote.»

¹⁸Ajo i tha: «Pi, o zotëri», dhe e uli menjëherë shtambën nga supi. Ia dha shërbëtorit dhe ia mbajti kur ai po pinte. ¹⁹Kur ai mbaroi, ajo i tha: «Do të sjell ujë, që të ngopen edhe devetë e tua.» ²⁰Ajo e zbrazti shpejt

shtambën në lug, vrapoi përsëri te pusi dhe nxori ujë, gjersa pinë të gjitha devetë e tij.

²¹Njeriu vazhdoi ta shikonte me vëmendje, heshtazi, për të vënë re nëse Zoti i kishte dhënë sukses në udhëtimin e tij.

²²Kur devetë kishin pirë ujë, njeriu nxori një unazë hunde shumë të shtrenjtë prej ari dhe dy byzylykë të artë për duart. Ia dha Rivkës dhe ²³i tha: «Të lutem, më thuaj kush është ati yt? A ka vend në shtëpinë e atit tënd për mua e për njerëzit e mi, që të kalojmë natën?»

²⁴«Ati im është Bëtueli, biri i Nahorit dhe i Milkës» – iu përgjigj ajo. ²⁵«Në shtëpinë time ka vend për ju, për të kaluar natën, si dhe shumë kashtë e shtrojë për kafshët.»

²⁶Pastaj njeriu ra në gjunjë dhe adhuroi Zotin, ²⁷duke thënë: «Lavdi Zotit, Perëndisë së zotit tim, Avrahamit, i cili e ka mbajtur me besnikëri premtimin e tij ndaj zotit tim. Zoti më drejtoi te farefisi i zotit tim.»

♦ [kështu beja ishte e pandryshueshme.](#)

Rivka vërtetohet si zgjedhja hyjnore

²⁸Vajza vrapoi në shtëpinë e së ëmës dhe u tregoi të gjithëve se ç'i kishte ngjarë. ²⁹Rivka kishte një vëlla të quajtur Lavan. Ai doli me vrap nga shtëpia dhe shkoi te pusi ku qëndronte shërbëtori i Avrahamit.

³⁰Lavani kishte parë unazën në hundë dhe byzylykët në krahët e së motrës dhe e kishte dëgjuar atë që kishte treguar e motra. Ai shkoi te shërbëtori i Avrahamit, që qëndronte pranë deveve të tij afër pusit ³¹e i tha: «Eja në shtëpi me mua. Ti sjell me vete bekimin e Zotit. Përse qëndron jashtë? Kam një dhomë këtu, që e kam bërë gati për ty dhe atje një vend për devetë e tua.»

³²Atëherë njeriu hyri në shtëpi, kurse Lavani i shkarkoi devetë dhe u dha kashtë dhe shtroje. Pastaj solli ujë për të larë këmbët shërbëtori i Avrahamit dhe njerëzit e tij. ³³Kur sollën ushqimin, njeriu tha: «Nuk do të ha derisa të kem thënë atë që kam për t'ju thënë.»

«Foll!» – i tha Lavani.

³⁴«Unë jam shërbëtori më i madh i Avrahamit – filloi ai. ³⁵– Zoti e bekoj shumë zotin tim dhe e bëri të pasur. I dha kope dhensh, dhish, lopësh, argjend, ar, skllëvër, skllave, deve dhe gomarë. ³⁶Sara, bashkëshortja e tij, i lindi djalë kur ishte plak dhe zoti im i dha atij gjithçka që ka. ³⁷Zoti im më vuri të betohem e t'i premtoj se do t'i bindem urdhrin të tij, që të mos ia marr gruan djalit të tij nga vajzat e tokës së Kënaanit. ³⁸Prandaj më dërgoi këtu, që gruan për të birin ta kërkoj te farefisi i të atit. ³⁹Unë kundërshtova dhe i thashë se ndoshta vajza nuk do të pranojë të vijë me mua, ⁴⁰por ai m'u përgjigj: «Zoti, të cilin gjithnjë e dëgjoj, do ta dërgojë engjëllin e tij me ty dhe do të të japë sukses. Ti do ta marrësh gruan për birin tim nga farefisi ynë, te familja e atit tim. ⁴¹Nga beja jote do të lirohesh vetëm me një kusht: në qoftë se ti do të shkosh te njerëzit e farefisit tim dhe ata nuk do të pranojnë; vetëm atëherë do të jesh i liruar.» ⁴²Kur erdha sot te pusi, iu luta Zotit, Perëndisë së zotit tim, Avrahamit: «Të lutem, më ndihmo në udhën time. ⁴³Ja, unë jam pranë pusit. Kur të vijë ndonjë vajzë për të marrë ujë, do t'i lutem të më japë të pi nga shtamba e saj. ⁴⁴Në qoftë se ajo pranon dhe thotë se do të sjellë ujë edhe për devetë e mia, qoftë ajo që ti e caktove si grua për djalin e zotit tim.» ⁴⁵Para se ta mbaroja lutjen time në zemër, erdhi Rivka me shtambën në sup dhe shkoi te pusi për të nxjerrë ujë. Me kërkesën time, ⁴⁶më dha të pi, mua dhe deveve të mia. ⁴⁷E pyeta se kush është i ati dhe kur mora vesh emrin e tij, ia vura unazën në hundë dhe byzylykët në krah. ⁴⁸Rashë në gjunjë dhe iu fala Zotit. E falënderova Zotin, Perëndinë e zotit tim, Avrahamit, i cili më kishte çuar drejt e tek i afërmi i zotit tim. Prandaj tani mund ta kërkoj bijën e kësaj shtëpie për birin e zotit tim. ⁴⁹Më thoni, pra, nëse jeni të gatshëm të silleni me dashamirësi e me besnikëri me zotin tim. Në rast të kundërt, unë duhet të kërkoj gjetkë.» ⁵⁰Lavani dhe Bëtueli iu përgjigjën:

«Kështu e deshi Zoti. Nuk na mbetet gjë tjetër veçse ta pranojmë vendimin e tij. ⁵¹Ja Rivka. ♦ Merre me vete! Ajo duhet të martohet me birin e zotit tënd, siç e deshi Zoti.» ⁵²Kur e dëgjoi këtë, shërbëtori ra përmbys dhe falënderoi Zotin. ⁵³Pastaj ai nxori nga bagazhet e tij rroba të kushtueshme dhe stoli prej ari e argjendi, të cilat ia dha Rivkës. Edhe vëllait dhe nënës së saj u dha dhurata të çmueshme.

♦ [gr. Rebeka.](#)

Kthimi në atdheun e ri

⁵⁴Pastaj mysafirët hëngrën e pinë dhe ranë të flinin. Të nesërmen herët shërbëtori i Avrahamit i tha vëllait dhe nënës së vajzës: «Më lejoni tani të kthehem te zoti im.» ⁵⁵Të dy iu lutën: «Lëre dhe pak kohë me ne, edhe dhjetë ditë. Pastaj ajo mund të vijë me ty.» ⁵⁶Por ai u tha: «Mos më ndaloni! Zoti më ka dhënë udhë të mbarë. Dëshiroj të kthehem menjëherë te zoti im.»

⁵⁷«Ajo duhet të vendosë vetë» – i thanë ata të dy. ⁵⁸E thirrën Rivkën dhe e pyetën: «A pranon të niseshe që tani me këtë njeri?» «Po!» – u përgjigj Rivka. ⁵⁹Atëherë ata e lejuan të shkante me shërbëtorin e Avrahamit dhe me njerëzit e tij. Me të shkoi edhe mëndesha e vet. ⁶⁰I dhanë bekimin Rivkës dhe i thanë: «Oj motër, u bëfsh nëna e mijëra fëmijëve! Pasardhësit e tu pushtofshin qytetet e armiqtë të tu!» ⁶¹Rivka me shërbëtoret e saj u bënë gati për udhë, u hipën deveve dhe u nisën bashkë me shërbëtorin e Avrahamit.

⁶²Atë kohë, Izaku banonte në pjesën veriore të tokës së Kënaanit, afër pusit Lahai-Roi. ⁶³Një mëngjes, kur ishte në fushë, ngriti sytë dhe pa devetë që po afroreshin. ⁶⁴Edhe Rivka e kishte parë Izakun. Ajo zbriti shpejt nga deveja dhe e pyeti shërbëtorin e Avrahamit: ⁶⁵«Kush është ai burrë që po na del përpara?» «Është zoti im» – iu përgjigj ai. Atëherë Rivka e mbuloi fytyrën me ferexhe. ⁶⁶Shërbëtori i tregoi Izakut gjithçka që kishte bërë. ⁶⁷Izaku e çoi Rivkën në çadrën e nënës së tij, Sarës. E mori për grua dhe filloi ta donte. Kështu, u ngushëllua pas vdekjes së nënës së tij.

Vdekja e Avrahamit

25 Avrahami u martua përsëri; gruaja quhej Këtura. ²Ajo i lindi bijtë që vijojnë: Zimranin, Jokshanin, Mëdanin, Jishbakun dhe Shuahun. ³Jokshanit i lindën Shëva dhe Dëdani. Nga Dëdani rrjedhin ashurasit, lëtushasit dhe lëumasit. ⁴Bijtë e Mëdanit ishin: Ejfa, Eferi, Hanohu, Avida dhe Eldaahu. Të gjithë këta rrjedhin nga gruaja e Avrahamit, Këtura. ♦♦

⁵Avrahami i la Izakut gjithë pronën e tij. ⁶Kur ishte gjallë, ai u dha dhurata bijve të shemrave të tij dhe i largoi në tokën e Lindjes. Atyre nuk u lejohej të qëndronin bashkë me të birin, Izakun.

⁷Avrahami u bë 175 vjeç. ⁸Vdiq pas një jete të plotësuar dhe u bashkua në vdekje me të parët e tij. ⁹Bijtë e tij, Izaku dhe Jishmaeli, e varrosën në shpellën e Mahpelës, në lindje të Mamreut. ¹⁰Avrahami e kishte blerë këtë fushë nga hitasit. Ai u varros pranë gruas së tij, Sarës.

¹¹Pas vdekjes së Avrahamit, bekimi i Perëndisë ra mbi birin e tij, Izakun. Izaku banonte pranë pusit Lahai-Roi.

♦ do të jetë një shemër tjetër për të zëvendësuar atë të cilin e kishte ndarë. ♦♦ Kjo gjenealogji shprehon lidhjen e gjakut me këta popuj dhe tregon se si tashmë po plotësohej premtimi drejtuar Avrahamit se do të ishte atë të shumë popujve.

Dalja e jotrashëgimtarëve nga skena

¹²⁻¹³Jishmaeli ishte biri i Avrahamit. Atë e kishte lindur Hagara, skllavja egjiptiane e Sarës. Prej tij rridhnin jishmaelasit.

Bijtë e Jishmaelit ishin: Nëvajoti, i parëlinduri, pastaj Kedari, Adbëeli, Mivsamit, ¹⁴Mishma, Duma, Masa, ¹⁵Hadadi, Tejma, Jëturi, Nafishi, dhe Kedma. ¹⁶Këta janë bijtë e Jishmaelit, sipas emrave të të cilëve quhen edhe fiset e tyre. Ata janë dymbëdhjetë fise, që banojnë në fshatra dhe në kampe çadrash, dhe kanë secilin nga një kryetar.

¹⁷Jishmaeli ishte 137 vjeç kur vdiq dhe u bashkua në vdekje me të parët e tij. ¹⁸Pasardhësit banonin në krahinën midis Havilës dhe Shurit, e cila ndodhet në lindje të Egjiptit, pranë rrugës së karvaneve për në Asiri.

Me ata u realizua ajo që u tha për Jishmaelin, se ai do të banonte i ndarë nga vëllezërit e tij dhe do t'i provokonte ata.

Sigurimi i trashëgimtarëve

¹⁹Këtu fillon historia e Izakut, birit të Avrahamit.

²⁰Kur ishte dyzet vjeç, Izaku u martua me Rivkën, bijën e aramasit Bëtuel, dhe një nga motrat e Lavanit, nga Mesopotamia e sipërme. ²¹⁻²²Por Rivkës nuk i lindi asnjë fëmijë. Prandaj Izaku iu lut Zotit dhe Zoti ia dëgjoi lutjen. Rivka mbeti shtatzënë me binjakë. Por, kur lëviznin fëmijët në barkun e saj, ajo tha: «Pse lëvizin kaq shumë dhe më japin kaq mundime?» Për të mësuar të vërtetën, ajo pyeti Zotin. ²³Ai iu përgjigj: «Dy popuj mban në mitrën tënde, dy kombe do të lindin prej teje; njëri do t'i nënshtrohet tjetrit; i parëlinduri do t'i shërbejë të dytit.» ♦ ²⁴Kur i erdhi koha e lindjes, ajo lindi në të vërtetë binjakë. ²⁵I tërë trupi i të parit ishte i mbuluar me qime të kuqërremta; prandaj e quajtën Esav. ²⁶Kur doli i dyti, me njerën dorë kishte kapur thembrën e të vëllait, prandaj e quajtën Jakov. ♦♦ Kur lindën ata, Izaku, ati i tyre, ishte 60 vjeç.

♦ Edomi do t'i nënshtrohej Izraelit në kohën e Davidit. ♦♦ emri Jakov (gr. Jakob) do të thotë 'ai që ia zë vendin (ose këmbën) dikujt', batakçi.

Esavi përjashtohet vetvetiu

²⁷Fëmijët u rritën. Esavi u bë gjahtar i shkathët, që i pëlqenin fushat. Jakovi ishte i qetë dhe i pëlqente të rrinte në shtëpi, nën çadra. ²⁸Izaku e donte Esavin, sepse i pëlqente gjahu i pjekur, kurse Jakovi ishte i dashuri i nënës.

²⁹Njëherë, kur Esavi u kthye i lodhur në shtëpi, Jakovi sapo kishte zier një kusi me thjerrëza. ³⁰«Më jep shpejt pak gjellë të kuqe, – thirri Esavi, – jam krejt i dërrmuar!» Prandaj Esavit i ngjiten nofkën Edom (I Kuqi). ³¹Jakovi tha: «Do ta marrësh vetëm në qoftë se më dorëzon më parë të drejtën e të parëlindurit!»

³²«Unë po vdes nga uria, – iu përgjigj Esavi, – dhe e drejta e të parëlindurit tani nuk më sjell asnjë dobi!»

³³«Së pari ti duhet të betohesh se do të ma japësh atë» – tha Jakovi. Esavi iu betua dhe kështu ia shiti të

vëllait të drejtën e të parëlindurit. ³⁴Jakovi ia dha supën me thjerrëza dhe pak bukë. Kur Esavi kishte ngrënë dhe kishte pirë, u ngrit dhe u largua. Kaq e çante kokën për të drejtën e të parëlindurit! ♦

♦ Kjo përfshinte edhe premtimet drejtuar Avrahamit.

Izaku dhe Rivka te filistenjtë

26 Një herë, në vend ra zi buke, ♦ njëlloj si në kohën e Avrahamit. Izaku kërkoi mbrojtje tek Avimelehu, mbreti i filistenjve, në Gërar. ²Atij i ishte shfaqur Zoti dhe i kishte thënë: «Mos shko në Egjipt! Unë do të të them ku mund të rrihsh. ³Bano këtu, në tokën e Kënaanit si jabanxhi, atëherë unë do të të ndihmoj. Tërë tokën do të ta jap ty dhe pasardhësve të tu. Unë do ta mbaj premtimin, për të cilin iu betova Avrahamit, atit tënd. ⁴Unë do të bëj të shtohen pasardhësit e tu, që të bëhen aq të shumtë sa yjet në qiell dhe unë do të ta jap këtë tokë. Të gjithë popujt do të më luten t'i bekoj ata, ashtu siç i bekoja pasardhësit e tu. ⁵Unë do të të bekoj, sepse Avrahami më dëgjoi dhe iu bind të gjithë urdhrave dhe udhëzimeve të mia.

⁶Kështu, Izaku mbeti në Gerar. ⁷Kur panë gruan e tij, Rivkën, njerëzit e pyetën se kë kishte sjellë me vete. Izaku kishte frikë t'u thoshte të vërtetën. Mendonte se ata mund ta vrisnin për t'i marrë Rivkën, sepse ajo ishte shumë e bukur. Prandaj u kishte thënë se ishte motra e tij.

⁸Izaku banonte prej kohësh në Gerar. Një ditë, mbreti pa nga dritarja Izakun që po përkëdhelte Rivkën. ⁹E thirri menjëherë Izakun dhe i tha: «Me siguri, ajo është gruaja jote! Po pse the se është motra jote?» «Kisha frikë se mos më vrisnin» – iu përgjigj Izaku. ¹⁰Por Avimelehu i tha: «Pse na vure në këtë rrezik të madh? Mund të ndodhte, fare lehtë, që ndonjë nga njerëzit e mi të flinte me të! Atëherë ti do të na kishe bërë faj të madh.» ¹¹Pastaj Avimelehu u dha këtë urdhër të gjithë njerëzve të tij: «Kush e prek këtë njeri ose gruan e tij, do të vdesë!»

♦ Zia e bukës shkaktoi që Izaku të ndërronte shtëpi nga Negevi i gjysmë-shkretëtirës në krahinën më pjellore dhe më të populluar ku banonin filistenjtë. Izaku tani fillon të bëjë kalim nga gjysmë-nomadizmi në bujqësi.

Besëlidhja me Avimelehun

¹²Në Gerar Izaku kishte mbjellë drithë, dhe atë vit korri njëqind herë më shumë se ç'kishte mbjellë, sepse Zoti e kishte bekuar. ¹³Atij vazhduan t'i vinin të mira dhe shpejt u bë njeri shumë i pasur. ¹⁴Kishte aq shumë bagëti, dhen, dhi dhe shërbëtorë, sa që filistenjtë i brente zilia. ¹⁵Prandaj ia mbyllën të gjitha pusët, të cilat më parë i kishin hapur shërbëtorët e Avrahamit.

¹⁶Mbreti i filistenjve i tha Izakut: «Largohu nga ne. Ti u bërë më i fuqishëm se ne.» ¹⁷Prandaj Izaku e la territorin e qytetit dhe kampin e ngriti në luginën e Gerarit. ¹⁸I hapi përsëri pusët, që i kishin hapur dikur shërbëtorët e Avrahamit dhe që kishin mbyllur filistenjtë, dhe u vuri po ato emra që u kishte vënë i ati më parë.

¹⁹Kur shërbëtorët e Izakut po gërmonin në luginë, gjetën rastësisht një pus. ²⁰Por barinjtë nga Gerari u grindën me barinjtë e Izakut dhe thanë: «Burimi na takon neve!» Prandaj Izaku e quajti pusin Esek (Grindje). ²¹Njerëzit e tij hapën edhe një pus tjetër, por për këtë u grindën. Prandaj Izaku e quajti Sitna (Zënkë). ²²Pastaj u nis prej andej, dhe e hapi pusin në një vend tjetër. Kësaj here nuk pati grindje dhe Izaku tha: «Zoti na ka dhënë vend të lirë: këtu mund të shtrihemi.» Prandaj e quajti pusin Rëhovot (Largësi).

Ripërtëritja e premtimeve

²³Që andej, Izaku shkoi më tutje në Beershevë. ²⁴Natën e parë aty iu shfaq Perëndia dhe i tha: «Unë jam Perëndia i atit tënd, Avrahamit. Mos ki frikë; unë do të të ndihmoj. Do të të bekoj dhe do të jap shumë pasardhës, ashtu siç i premtova shërbëtorit tim, Avrahamit.»

²⁵Izaku ndërtoi në atë vend një altar dhe iu fal Perëndisë. Aty ai ngriti kampin dhe shërbëtorët e tij filluan të hapnin një pus.

²⁶Një ditë, atij i shkoi për vizitë mbreti Avimeleh, nga Gërari, bashkë me këshilltarin e tij, Ahusatin, dhe me komandantin e ushtrisë së tij, Pikolin.

²⁷«Përse keni ardhur tek unë? – i pyeti Izaku. – Ju më keni trajtuar si armik dhe më keni dëbuar!»

²⁸Ata iu përgjigjën: «Kemi kuptuar që Zoti është në anën tënde. Prandaj kemi menduar se duhet të lidhim një marrëveshje paqeje me ty dhe këtë ta vulosim me betim solemn. ²⁹Na premtu që ti nuk do të na shkaktosh asnjë dëm, ashtu siç nuk të kemi dëmtuar ne ty. Ty të kemi bërë vetëm të mira dhe të kemi lejuar të largohesh në paqe. Është e qartë që Zoti të bekoj.»

³⁰Izaku urdhëroi që të përgatitin një gosti dhe ata hëngrën e pinë së bashku. ³¹Të nesërmen në mëngjes ata u betuan të mos i shkaktonin dëm njëri-tjetrit. Izaku i përcolli ata dhe i lejoi të shkonin në paqe.

³²Po atë ditë shërbëtorët e Izakut, që kishin gërmuar një pus të ri, erdhën dhe i thanë: «Kemi gjetur ujë!»

³³Prandaj Izaku e quajti pusin Shiva (Betim). Edhe sot ai vend quhet Beer-Sheva.

Gratë e Esavit

³⁴Kur Esavi ishte dyzet vjeç, u martua me dy gra hitase, Juditin, bijën e Beerit, dhe Basmatin, bijën e Elonit. ³⁵Izaku dhe Rivka u shqetësuan shumë për këtë.

Kalimi i premtiveve në Jakovin

27 Izaku ishte shumë i moshuar dhe nuk shihte më. Prandaj thirri birin e tij më të madh. «Urdhëro, o atë!» – tha Esavi. ¹Izaku tha: «Unë jam plak dhe nuk e di edhe sa kohë do të jetoj. ²Prandaj merr shigjetën e harkun, vrit një gjah ³dhe ma përgatit ashtu siç më pëlqen mua. Unë dua të marr fuqi për të të bekuar para se të vdes.»

⁴Rivka e kishte përgjuar me vëmendje bisedën. Pasi Esavi u nis për gjah për t'i sjellë diçka të atit, ⁵Rivka i tha Jakovit: «Dëgjova që ati yt i tha vëllait tënd, Esavit; ⁶Vrit një gjah dhe ma përgatit ashtu siç më pëlqen. Unë dua të marr fuqi për të të bekuar para se të vdes.» ⁷Prandaj më dëgjo, o biri im, dhe bëj atë që të them: ⁸Më sill nga kopeja dy keca të bukur e të vegjël. Unë do t'i përgatit, ashtu siç i pëlqen atit tënd; ⁹pastaj ti çoja atij t'i hajë, që të marrë fuqi dhe të të bekojë para se të vdesë.»

¹⁰Por Esavi është leshtor, kurse lëkura ime është e lëmuar – e kundërshtoi Jakovi. – ¹¹Kur të më prekë ati im, do ta vërë re mashtrimin dhe në vend që të më bekojë, do të më mallkojë.»

¹²Rivka e qetësoi duke i thënë: «Le të bjerë mallkimi mbi mua. Bëj ç'të thashë dhe sillmi kecat!»

¹³Jakovi i solli kecat dhe nëna e tij i përgatiti ashtu siç i pëlqente Izakut. ¹⁴Pastaj Rivka mori rrobat më të mira të Esavit, djalit të saj të madh, të cilat ai i ruante në shtëpi, dhe ia veshi Jakovit, djalit të saj të vogël. ¹⁵Gëzofin e kecape ia vuri rreth kyçeve dhe rreth qafës së lëmuar të tij. ¹⁶Pastaj i dha mishin e pjekur, si dhe bukën që sapo e kishte përgatitur.

¹⁷Jakovi shkoi tek i ati dhe e përshëndeti. «Cili nga bijtë e mi je ti? – e pyeti Izaku. ¹⁸Jam Esavi, i parë-linduri yt – iu përgjigj Jakovi. – E kam plotësuar dëshirën tënde. Ngrihu në shtrat dhe ha pak nga gjahu që të kam sjellë, që të mund të më bekosh.» ¹⁹«Si e gjete kaq shpejt, o biri im?» – e pyeti Izaku. «Zoti, Perëndia jote, bëri që të kem sukses» – iu përgjigj Jakovi.

²⁰«Afrohu! – i tha Izaku. – Unë do të të prek, që të bindem nëse je me të vërtetë biri im, Esavi.» ²¹Jakovi iu afrova të atit. Ai e preku dhe i tha: «Zëri është i Jakovit, por duart janë të Esavit.» ²²Nuk e njohu, sepse duart e Jakovit ishin leshtore si ato të të vëllait. Prandaj donte ta bekonte. ²³Por Izaku e pyeti Jakovin edhe një herë: «A je me të vërtetë biri im, Esavi?» «Po!» – iu përgjigj Jakovi. ²⁴«Pra, sillma gjellën – i tha Izaku. – Dua ta ha gjahun tënd dhe pastaj të të bekoj.» Jakovi ia dha dhe i ati e hëngri; pastaj i afroi verën dhe ai piu. ²⁵Pastaj Izaku i tha: «Afrohu, biri im dhe më përqafo!» ²⁶Jakovi u ngrit dhe e përqafoi. Kur Izaku u mori erë rrobave të tij, tha fjalët e bekimit: «Vërtetë, kundërmimi i birit tim është si kundërmimi i një fushe që e ka bekuar (me shi) Zoti. ²⁷Të dhëntë Perëndia vesën e qiellit dhe i bëftë pjellore arat e tua, që të prodhojnë grurë dhe verë me bollëk. ²⁸Kombet do të bien përmbys para teje dhe popujt do të të bëhen shërbëtorë. Ti do të bëhesh sundimtari i vëllezërve të tu: ata do të detyrohen të përkulen para teje me nderim të thellë. Do të mallkohet ai që të mallkon ty, do të bekohet ai që do të të bekojë!»

²⁹Kështu e bekoj Izaku të birin, Jakovin. Sapo mori bekimin e të atit, Jakovi u largua.

Në atë kohë u kthye edhe Esavi nga gjahu. ³⁰Edhe ai përgatiti gjellën e mirë, ia solli të atit dhe i tha: «Ngrihu, o ati im, dhe haje gjahun tim, që të mund të më bekosh.» ³¹«Po kush je ti?» – e pyeti Izaku. «Unë jam Esavi, i parë-linduri yt» – iu përgjigj ai.

³²Izaku filloi të dridhej dhe pyeti më tej: «Po kush ishte ai që erdhi tek unë, para se të vish ti? Ai gjuajti dhe më solli gjahun. Unë e kam ngrënë dhe e kam bekuar atë – nuk mund ta marr mbrapsht atë që thashë!»

³³Kur e dëgjoj këtë, Esavi thirri nga dhimbja dhe hidhërimi. «O atë, – thirri ai, – më beko edhe mua.» ³⁴Por Izaku iu përgjigj: «Vëllai yt ta mori bekimin me dinakëri.» ³⁵«Me të drejtë ai e ka emrin Jakov – tha Esavi. – Kjo është hera e dytë që më mashtron. Së pari më mori të drejtën e të parë-lindurit, tani edhe bekimin. Nuk ka për mua ndonjë bekim tjetër?» ³⁶Izaku iu përgjigj: «E kam emëruar sundimtar mbi ty; të gjithë vëllezërit e tij duhet t'i shërbejnë. I kam dhënë bollëk në grurë dhe në verë. E çfarë mund të bëj për ty, biri im?» ³⁷Esavi i tha: «Nuk paske asnjë bekim për mua, o atë? Më beko edhe mua!» Dhe Esavi filloi të qante me lot të hidhur. ³⁸Atëherë Izaku i tha: «Ti do të banosh larg arave pjellore, asnjë vesë nuk do ta njomë tokën tënde.» ³⁹Prej shpatës sate do të jetosh! Do të bëhesh skllav i vëllait tënd, por një ditë do të ngrihesh për t'u mbrojtur dhe do ta shkundësh zgjedhën e tij nga supet.»

♦ Esavi do të trashëgonte malësinë jopjellore dhe me gurë të Edomit. Kjo do ta bënte luftëtar që kurrë nuk do ta pranonte hegemoninë izraelite.

Nisja e Jakovit

⁴⁰Esavi nuk mund t'ia harronte Jakovit, që i mori bekimin e të atit, prandaj bëri plan për ta vrasë të vëllanë. «Vetëm do të pres sa të vdesë babai?» – tha ai me vete.

⁴¹Kur e mori vesh këtë, Rivka dërgoi për ta thirrur Jakovin dhe i tha: «Vëllai do të të marrë hak dhe do të të vrasë. ⁴²Prandaj bëj këtë që të them unë: Ik në Haran te vëllai im, Lavani! ⁴³Rri aty një kohë, derisa t'i

bjerë zemërimi vëllait tënd ⁴⁵dhe derisa të mos e mundojë më ajo që i bëre ti. Atëherë unë do të të lajmëroj që të kthehesh. Nuk dëshiroj t'ju humbas të dyve për një ditë.»

Ikja e Jakovit në Mesopotami

⁴⁶Rivka i tha Izakut: «Mua më është prishur jeta, qëkur Esavi u martua me gra hitase. Në qoftë se edhe Jakovi martohet me një grua nga ky vend, do të vdisja menjëherë nga hidhërimi.»

28 Izaku e thirri të birin, Jakovin, e bekoj dhe i tha: «Ti në asnjë mënyrë nuk duhet të martohesh me një grua nga vendi i Kënaanit! ²Shko në Mesopotami, te familja e gjyshit tënd, Bëtuelit, dhe merr një grua nga bijat e dajës tënd, Lavanit. ³Perëndia e gjithëpushtetshme do të të bekojë dhe do të të japë shumë pasardhës, që ti të bëhesh stërgjyshi i shumë popujve. ⁴Mbi ty dhe mbi pasardhësit e tu do të kalojë bekimi që mori Avrahami. Ti do ta shtiesh në dorë vendin, në të cilin ke banuar si jabanxhi dhe që Perëndia i premtoi Avrahamit.»

⁵Kështu, Izaku e nisi Jakovin për në Mesopotaminë e sipërme, te Lavani, biri i aramasit, Bëtuelit, dhe vëllai i nënës së tij, Rivkës.

⁶Të gjitha këto i mori vesh Esavi. Ati i tij e kishte bekuar vëllanë e tij, Jakovin, dhe e kishte dërguar në Mesopotami për të marrë një grua.

Kur e kishte bekuar, i kishte dhënë urdhër: «Mos u marto me një grua nga vendi i Kënaanit!» ⁷E Jakovi i kishte dëgjuar atin dhe nënën dhe ishte nisur për në Mesopotami. ⁸Atëherë Esavi e kuptoi se i ati nuk i pëlqente gratë e vendit të Kënaanit. ⁹Prandaj shkoi tek Jishmaeli dhe i mori për grua të bijën, Mahalatën. Kështu, Esavi u shtoi grave të tjera të tij edhe bijën e Jishmaelit, motrën e Nëvaotit dhe mbesën e Avrahamit.

Vegimi i shkallës që zbret nga qielli

¹⁰Jakovi u nis nga Beersheva për në Haran. ¹¹(Pas një ditë udhëtimit), vendosi ta kalonte natën në vendin ku e zuri perëndimi i diellit. Nën kokë vuri një nga gurët që ndodheshin në atë vend.

Gjatë gjumit, ¹²pa në ëndërr një shkallë të gjatë, ♦ e cila nga toka arrinte deri në qiell. Nëpër të zbritnin në tokë disa engjëj, kurse disa ngjiteshin përsëri në qiell.

¹³Zoti qëndronte në krye të shkallëve dhe i tha: «Unë jam Zoti, Perëndia e të parëve të tu, Avrahamit dhe Izakut. Tokën, në të cilën je shtrirë, unë do të ta jap ty dhe pasardhësve të tu. ¹⁴Ata do të jenë aq të panumërt sa ç'është pluhuri në tokë dhe do të shpërndahen në të gjitha anët e horizontit. Nëpërmjet teje dhe pasardhësve të tu, unë do t'i bekoj të gjithë popujt e botës. ¹⁵Unë do të të ndihmoj. Unë do të të ruaj gjithkund ku të shkosh dhe do të të sjell përsëri në këtë tokë. Unë nuk do të të lë në baltë. Gjithçka që të kam premtuar, do ta realizoj.»

¹⁶Jakovi u zgjua nga gjumi. «Zoti banon në këtë vend, – thirri ai, – dhe nuk e dija. ¹⁷Duhet t'i afrohem këtij vendi me nderim të thellë. Këtu është me të vërtetë shtëpia e Perëndisë, porta e qiellit!»

¹⁸Jakovi u ngrit herët në mëngjes. Gurin, në të cilin kishte fjetur, e ngriti si gur përmendoreje dhe mbi të derdhi vaj ulliri, që ta shuguronte. ¹⁹Vendin e quajti Bet-El (Shtëpia e Perëndisë). Më parë ky vend quhej Luz.

²⁰Pastaj Jakovi bëri një premtim solemn: «Në qoftë se Zoti më ndihmon, – tha ai, – dhe më ruan gjatë këtij udhëtimit që po bëj tani, në qoftë se më jep ushqim dhe veshje ²¹dhe më sjell shëndoshë e mirë përsëri në shtëpi, atëherë Ai do të jetë Perëndia ime i vetme. ²²Këtu, në këtë vend, ku e kam ngritur këtë gur, do t'i ngrihet një shenjtërore. Nga e gjithë prona që ai do të më dhurojë, unë do t'i jap një të dhjetën.»

♦ përkujton shkallët e tempujve mesopotamike (ziguratëve), që ishin kate-kate, si edhe piramidat e Egjiptit.

Jakovi arrin te Lavani

29 Pastaj Jakovi u nis dhe shkoi drejt lindjes, për në vendlindjen e nënës së tij. ²Një ditë, ai pa një pus në anë të stepës, ku barinjët e kësaj krahine donin t'u jepnin të pinin bagëtive të tyre. Tri kope dhen dhe dhi po fushonin atje, por gryka e pusit ishte zënë me një gur të madh. ³Atje e kishin zakon që të pritnin derisa të arrinin të gjitha kopetë, pastaj barinjët e largonin gurin së bashku, u jepnin bagëtive të pinin dhe e vinin gurin përsëri në vend.

⁴«Ku banoni?» – i pyeti Jakovi barinjët. «Në Haran» – iu përgjigjën. ⁵Atëherë ai i pyeti përsëri: «A e njihni Lavanin, birin e Nahorit?» «Sigurisht» – i thanë. ⁶«A i ecën mbarë?» – donte të dinte Jakovi. «Po, – iu përgjigjën, – ja po vjen bija e tij, Rahela, me kopenë e tij!» ⁷«Po pse pritni këtu? – u tha Jakovi. – Dielli ende është lart në qiell, dhe është shumë shpejt për t'i mbledhur kopetë. Jepuni të pinë dhe lërinin të kullotin edhe ca.» ⁸Barinjët iu përgjigjën: «Më parë duhet të arrijnë edhe kopetë e tjera. Guri është tepër i rëndë për ne. Gjithmonë e largojmë së bashku dhe pastaj bagëtisë i japim të pijë.»

⁹Ndërkaq arriti Rahela me kopenë e saj. Lavani ia kishte besuar asaj tërë bagëtinë e tij. ¹⁰Ati i saj është vëllai i nënës sime, – mendoi Jakovi, – dhe kjo është kopeja e tij! Shkoi te pusi, e largoi vetë gurin dhe i dha të pinte bagëtisë së Lavanit. ¹¹Pastaj iu afrua Rahelës dhe e përshëndeti duke e puthur. Ai ishte aq i emocionuar, saqë shpërtheu në vaj. ¹²I tha asaj se ai është një nga bijtë e Rivkës dhe se është farefis i atit

të saj. Ajo vrapoi tek i ati dhe i tregoi. ¹³«Ja biri i motrës sime!» – thirri Lavani dhe i doli përpara Jakovit. E përqafoi, e puthi dhe e mori me vete në shtëpi. Jakovi i tregoi se ç'e kishte sjellë atje. ¹⁴Kur Lavani i dëgjoi të gjitha, i tha Jakovit: «Po, ti je, me të vërtetë, nga gjaku im!»

Lea dhe Rahela

Jakovi kishte një muaj që rrinte në shtëpinë e dajës së tij ¹⁵dhe e ndihmonte me punë. Një ditë Lavani i tha: «Ti je vërtet i afërmi im, por kjo nuk do të thotë që ti duhet të punosh falas për mua. Më thuaj, sa e ke hakun e punës?» ¹⁶Atë kohë Lavani kishte dy bija. Më e madhja quhej Lea, kurse më e vogla Rahela. ¹⁷Leas nuk i shkëlqenin sytë, Rahelës po; kjo ishte shumë e bukur. ¹⁸Jakovi donte më të voglën, prandaj tha: «Ma jep Rahelën! Do të të shërbej shtatë vjet për të.» ¹⁹Lavani iu përgjigj: «Më mirë po ta jap ty sesa një të huaji. Rri këtë kohë tek unë!»

²⁰Jakovi punoi shtatë vjet për ta fituar Rahelën dhe, ngaqë e donte shumë, vitet i dukeshin si ditë. ²¹Kur u bënë shtatë vjet, ai i tha Lavanit: «Afati u plotësua. Më jep tani gruan time, për të cilën kam punuar! Unë dëshiroj të bëj dasmë e të martohem me të.» ²²Lavani i ftoi në dasmë të gjithë njerëzit e vendit. ²³Por, në mbrëmje, ai çoi në dhomën e nuses jo Rahelën, por Lean, dhe Jakovi fjeti me të. ²⁴Lavani i dha edhe shërbëtoren e tij, Zilpën, si shërbëtore të së bijës.

²⁵Në mëngjes, kur Jakovi e pa që kishte fjetur me Lean, ♦ i tha Lavanit: «Ç'është kjo që më ke bërë? A nuk punova tek ti për të marrë Rahelën? Përse më ke mashtruar?» ²⁶«Këtu e kemi zakon, – iu përgjigj Lavani, – të mos e japim të voglën para së madhës. ²⁷Kalo me Lean javën e dasmës, dhe do të ta jap edhe Rahelën. Por ti duhet të punosh edhe shtatë vjet për të.»

²⁸Jakovi pranoi. Pasi kaloi java, Lavani i dha edhe Rahelën për grua. ²⁹Për shërbëtore të Rahelës i dha Bilhën. ³⁰Jakovi fjeti me Rahelën, të cilën e donte më shumë sesa Lean. Kështu, ai qëndroi edhe shtatë vjet te Lavani.

♦ nusja ende ishte e mbuluar me ferexhe, dhe brendësia e tendës ishte sigurist e errët.

Fëmijët e Jakovit

³¹Zoti e pa që Jakovi nuk e donte Lean, prandaj i dhuroi asaj fëmijë, kurse Rahela mbeti pa fëmijë. ³²Kur Lea lindi djalin e parë, tha: «Zoti e ka parë hallin tim; tani burri im do të më dojë.» Prandaj e quajti fëmijën Ruven. ³³Ajo mbeti përsëri shtatzënë dhe lindi djalin e dytë. Ajo tha: «Zoti më ka dhënë edhe një djalë tjetër, sepse dëgjoi që burri im më ka përbuzur.» Prandaj djalin e quajti Shimon.

³⁴Ajo mbeti shtatzënë përsëri dhe lindi një djalë tjetër. «Burrit tim i kam lindur tre djem, – tha ajo, – tani ndoshta do të jetë më shumë i lidhur me mua.» Prandaj të tretit i vuri emrin Levi.

³⁵Kur, më në fund, lindi djalin e katërt, tha: «Tani do ta laudëroj Zotin». Prandaj i vuri emrin Jëhuda (Juda). Pastaj, për një kohë të gjatë, nuk lindi më fëmijë.

30 Gjatë kësaj kohe Rahela nuk i kishte lindur asnjë fëmijë Jakovit dhe, ngaqë e kishte zili të motrën, i tha Jakovit: «Më jep fëmijë, përndryshe do të vdes.»

²Jakovi u zemërua me Rahelën e i tha: «Unë nuk mund ta zëvendësoj Perëndinë. Ai nuk po të jep fëmijë.» ³Ajo i tha: «Ja shërbëtorja ime, Bilha. Fli me të, që të lindë fëmijë në vendin tim. Në këtë mënyrë do të bëhem nënë me anë të saj.»

⁴Jakovi ndoqi këshillën e Rahelës, ⁵dhe Bilha mbeti shtatzënë. Ajo lindi djalë. ⁶Rahela tha: «Perëndia gjykoj në favorin tim; e dëgjoi lutjen time dhe më dhuroi djalin.» Prandaj e quajti Dan. ⁷Pas kësaj, Bilha mbeti përsëri shtatzënë dhe i lindi Jakovit djalin e dytë. ⁸Rahela tha:

«Kam luftuar ashpërsisht me motrën time, por kam dalë fitimtare.» Prandaj e quajti Naftali.

⁹Kur Lea e kuptoi se nuk do të lindte më fëmijë, i dha Jakovit për grua shërbëtoren e saj, Zilpën. ¹⁰Zilpa i lindi Jakovit djalë. ¹¹Lea tha: «Ai do të na sjellë fat të mirë». Prandaj ajo e quajti Gad. ¹²Zilpa i lindi Jakovit edhe një djalë tjetër, ¹³dhe Lea tha: «Sa e lumtur jam! Tani gratë do të më quajnë të lumtur». Prandaj e quajti Asher.

¹⁴Gjatë të korrave të grurit, Ruveni doli në fushë dhe gjeti disa madërgona, ♦ të cilat ia solli s'ëmës, Leas. Rahela i tha Leas: «Të lutem më jep disa nga madërgonat e birit tënd.» ¹⁵Lea iu përgjigj: «A nuk të mjafton që ma more burrin? Tani përpiqesh të më marrësh edhe madërgonat e birit tim.» Rahela i tha: «Në qoftë se do të m'i japësh madërgonat e djalit tënd, mund të flesh sonte me Jakovin.»

¹⁶Në mbrëmje, kur Jakovi u kthye nga fushat, Lea i doli përpara dhe tha: «Ti do të flesh sonte me mua, sepse të kam blerë me madërgonat e djalit tim.» Prandaj atë natë ai fjeti me të. ¹⁷Perëndia e dëgjoi lutjen e Leas, dhe ajo mbeti shtatzënë. Ajo i lindi Jakovit djalin e pestë. ¹⁸Lea tha: «Perëndia ma ka dhënë shpërblimin tim, sepse i kam dhënë burrit shërbëtoren time». Prandaj e quajti djalin Jisakar. ¹⁹Lea mbeti përsëri shtatzënë dhe i lindi Jakovit djalin e gjashtë. ²⁰Ajo tha: «Perëndia më ka dhënë një dhuratë të bukur. Tani burri im do të më pranojë, sepse i kam lindur gjashtë djem». Prandaj e quajti Zëvulun. ²¹Më vonë, ajo i lindi vajzën me emër Dina.

²²Pas kësaj, Perëndia e kujtoi edhe Rahelën, e dëgjoi lutjen e saj dhe bëri të mundur që ajo të lindë fëmijë.

²³Ajo mbeti shtatzënë dhe lindi djalë. Ajo tha: «Perëndia më hoqi turpin duke më dhënë djalë. ²⁴Perëndia le

të më shtojë edhe një djalë tjetër.» Prandaj, ajo e quajti atë Josef.

♦ madërgonë: (*mandragora officinarum*) bimë barishtore helmuese. Madërgonat përdoren në lashtësi si mjet magjik për pjellorinë.

Kopeja e Jakovit

²⁵Pas lindjes së Josefit, Jakovi i tha Lavanit: «Më jep lejë të iki, sepse dua të kthehem në shtëpinë time, në vendin tim. ²⁶M'i jep gratë e mia dhe fëmijët e mi, për të cilët të kam shërbyer kaq kohë, dhe unë do të nisem. Ti e di sa mirë të kam shërbyer.»

²⁷Lavani i tha: «Të lutem të më bësh të mirë dhe të qëndrosh edhe ca. Sa kohë që ti ke qëndruar këtu unë kam qenë fatbardhë dhe Zoti më ka dhënë mbarësi e mirëqenie. ²⁸Ç'dëshiron për pagë këtej e tutje? Unë do të të jap çfarëdo që të më kërkos!»

²⁹Jakovi iu përgjigj: «Ti e di se si kam punuar për ty dhe se si kopetë e tua u shumuan nën kujdesin tim.

³⁰Para se të vija, kishe vetëm disa kafshë, ndërsa tani ato janë bërë kope shumë të mëdha. Zoti të ka bekuar kudo që shkoja unë. Tani është kohë të kujdesem për interesat e mia dhe ato të familjes sime.»

³¹«Ç'kërkon për pagë?» – e pyeti Lavani. «Unë nuk kërkoj pagë, – iu përgjigj Jakovi, – dhe do të vazhdoj të kujdesem për kopetë e tua, në qoftë se ti e pranon propozimin tim. ³²Më lejo t'i kontrolloj sot të gjitha kopetë e tua dhe të ndaj mënjanë të gjitha bagëtitë me pulla e me njolla, të gjithë qengjat e zinj, si dhe të gjitha dhitë me pulla e me njolla. Ja çfarë page dëshiroj. ³³Më vonë ti mund ta marrësh vesh lehtë nëse kam qenë i ndershëm ose jo. Kur ta kontrollosh pagën time, në qoftë se kam një dhi a një bagëti që nuk është me pulla ose me njolla, ose një qengj që nuk është i zi, ti do ta quash të vjedhur.»

³⁴Lavani iu përgjigj: «Pranoj! Do të bëj siç ke propozuar.» ³⁵Atë ditë Lavani i hoqi cjeptë me pulla dhe me njolla si dhe të gjitha delet e zeza. Ai i ngarkoi djemtë e tij me ruajtjen e tyre. ³⁶Këto ai i çoi rreth tri ditë udhë larg pjesës tjetër të kopeve. Pjesën që mbeti nga kopetë e Lavanit, e ruante Jakovi.

³⁷Jakovi mori thupra të gjelbra plepash, bajamesh dhe rrapesh. Ai ua hoqi lëvoren në një formë të tillë që në thupra u formuan rripa të bardhë. ³⁸Pastaj i vuri ato përballë bagëtive, në koritat ku bagëtia pinte ujë. I vuri atje, sepse kafshët ndërzheshin kur vinin në këtë vend për të pirë. ³⁹Kështu, kur bagëtia ndërzehej përpara këtyre thuprave, ato pillnin të vegjël me pika, me njolla e me vija. ⁴⁰Pastaj Jakovi i ndante mënjanë këto kafshë dhe i vinte të qëndronin me fytyrë nga kafshët me vija dhe të zeza të kopesë së Lavanit. Në këtë mënyrë, ai krijoi kopenë e tij, të cilën e mbante të ndarë nga kopeja e Lavanit. ⁴¹Kur kafshët e forta ndërzheshin, Jakovi u vinte degët përpara koritave, që të ndërzheshin afër tyre. ⁴²Por, kur kafshët ishin të dobëta, ai nuk ua vinte thuprat. Kështu, pas pak kohësh, Lavani i kishte të gjitha kafshët të dobëta, kurse Jakovi të gjitha të forta.

⁴³Në këtë mënyrë, Jakovi u bë shumë i pasur. Kishte shumë kope, skllevër, deve dhe gomarë.

Kthimi në tokën e premtuar

31 Jakovi dëgjoi se bijtë e Lavanit thoshin: «Gjithë pasuria e tij i takon, në të vërtetë, atit tonë. Gjithçka që ka, na e ka marrë neve.» ²Gjithashtu e vërejtë se edhe Lavani nuk sillej më aq mirë si më parë. ³Atëherë Zoti i tha: «Kthehu në tokën e të parëve të tu dhe të farefisit tënd. Unë do të jem me ty.»

⁴Atëherë Jakovi lajmëroi Rahelën dhe Lean që ta takonin në fushë, ku ishin kopetë e tij. ⁵Ai u tha: «Kam vënë re se ati juaj nuk është më aq i mirë me mua, siç ishte më parë, por Perëndia e atit tim ka qenë me mua. ⁶Ju të dyja e dini se unë kam punuar për atin tuaj me të gjitha forcat e mia. ⁷Megjithatë, ai më ka mashtruar dhe e ka ndryshuar dhjetë herë pagën e punës. Por Perëndia nuk lejoi që të më dëmtojë. ⁸Kur Lavani tha: «Dhitë me njolla do të jenë paga jote», të gjitha kopetë pollën keca me njolla. Kur tha: «Dhitë me vija do të jenë paga jote», të gjitha kopetë pollën të vegjël me vija. ⁹Perëndia ia mori kopetë atit tuaj dhe m'i ka dhënë mua. ¹⁰Gjatë kohës së ndërzimit kam parë një ëndërr, ku cjeptë që ndërzheshin ishin të gjitha me vija, me pulla dhe me njolla. ¹¹Engjëlli i Zotit foli me mua dhe më tha: «O Jakov!» «Urdhëro!» – iu përgjigja. ¹²«Shiko, – vazhdoi ai, – të gjithë cjeptë që ndërzheshin janë me vija, me pulla dhe me njolla. Unë bëj që të ndodhë kjo, sepse kam parë se ç'të bën Lavani. ¹³Unë jam Perëndia që t'u shfaq në Bet-El ku ti shugurove gurin si përmendore, duke derdhur në të vaj ulliri, dhe ku më bërë betimin. Tani përgatitu për udhëtim, kthehu në vendin ku ke lindur.»

¹⁴Rahela dhe Lea iu përgjigjën Jakovit: «Ne nuk kemi se ç'të trashëgojmë më nga ati ynë. ¹⁵Ai na trajton si të huaja. Ai na shiti dhe tani i ka harxhuar të gjitha të hollat që u paguan për të na blerë. ¹⁶Gjithë kjo pasuri, që Perëndia i ka hequr atit tonë, na takon neve dhe fëmijve tanë. Bëj gjithçka që të ka urdhëruar Perëndia.»

¹⁷⁻¹⁸Kështu, Jakovi u përgatit për t'u kthyer tek i ati në tokën e Kënaanit. Ai i vuri fëmijët dhe gratë e tij në deve dhe i nisi të gjitha kopetë e tij përpara, bashkë me gjithçka që kishte fituar në Mesopotami. ¹⁹Lavani kishte shkuar për qethjen e dhenve, prandaj Rahela shfrytëzoi rastin për t'i vjedhur statujat e vogla të perëndive familjare që i takonin atit të saj. ²⁰Jakovi nuk i tha gjë Lavanit për ikjen e tij. ²¹Ai mori gjithçka që i takonte dhe u nis me nxitim. Kaloi lumin Eufrat dhe u drejtua për nga kodrinat e Gileadit.

Ndjekja e Jakovit

²²Tri ditë më vonë, Lavani e mori vesh se Jakovi kishte ikur. ²³Ai mori njerëzit e tij dhe e ndoqi Jakovin për shtatë ditë, derisa e arriti në kodrinat e Gileadit. ²⁴Atje, natën, Perëndia iu shfaq atij në ëndërr dhe i tha: «Kujdes, nuk duhet ta kërcënosh aspak Jakovin.» ²⁵Jakovi e kishte ngritur kampin e tij në një mal. Edhe Lavani, bashkë me farefisën e tij, i ngritën çadrat në kodrinat e Gileadit.

²⁶Lavani i tha Jakovit: «Përse më mashtrove, duke i marrë me forcë bijat e mia, si gra të zëna në luftë? ²⁷Përse ike tinëz dhe nuk më njoftove për këtë? Unë do të të kisha shoqëruar me festime, me këngë, me muzikë harpash dhe dajresh. ²⁸Përse nuk më lejove t'i puth nipat dhe bijat e mia e t'u them mirupafshim?

Sjellja jote ishte si prej budallai. ²⁹Unë kam fuqi të të bëj keq, por mbrëmë Perëndia e atit tënd më lajmëroi të mos të kërcënoj. ³⁰Unë e di se ike, sepse kërkon të kthehesh sa më parë në shtëpinë e babait tënd, por përse vodhe statujat e perëndive ♦ të familjes sime?»

³¹Jakovi iu përgjigj: «Kisha frikë, sepse mendova se ti nuk do të m'i jepje bijat e tua. ³²Por, në qoftë se ti gjen se ndokush këtu i ka perënditë e tua, do të vritet. Këtu, me njerëzit tanë si dëshmitarë, kërko çdo gjë që të takon dhe merri të gjitha që të përkasin.»

Jakovi nuk e dinte se Rahela i kishte vjedhur perënditë e Lavanit.

³³Lavani shkoi të kontrollonte çadrën e Jakovit; pastaj hyri në çadrën e Leas dhe në çadrën e të dy shërbëtorëve, por nuk i gjeti perënditë e tij. Pastaj hyri në çadrën e Rahelës. ³⁴Rahela i kishte marrë perënditë dhe i kishte vënë në çantën e shalës së devesë dhe ishte e ulur mbi të. Lavani rrëmoi nëpër tërë çadrën, por nuk i gjeti.

³⁵Rahela i tha të atit: «Mos u zemëro me mua, o zotëri, që nuk po ngrihem në praninë tënde: pikërisht tani kam ato të muajit.»

Lavani kërkoi, por nuk i gjeti perënditë e tij.

³⁶Atëherë Jakovi humbi durimin.

«Çfarë krimi kam bërë? – pyeti ai me zemërim. – Çfarë ligji kam shkelur, që të jep ty të drejtën të më ndjekësh? ³⁷Tani që rrëmove nëpër të gjithë pronën time, çfarë sendi shtëpiak ke gjetur, që të takon ty? Tregoje këtu, ku njerëzit e mi dhe njerëzit e tu mund ta shohin dhe lejoji të vendosin cili nga ne ka të drejtë. ³⁸Kam ndenjtur tek ti njëzet vjet. Gjatë gjithë këtyre viteve delet dhe dhitë e tua janë zhvilluar vazhdimisht dhe unë nuk kam ngrënë asnjë dash nga kopetë e tua. ³⁹Sa herë që kafshët e egra kanë vvarë ndonjë dele, unë ta kam shlyer humbjen. Asnjëherë nuk kam ardhur tek ti për t'u shfajësuar. Ti ke ngulur këmbë që unë të vija në vend çdo gjë që vidhej, qoftë ditën, qoftë natën. ⁴⁰Shpeshherë kam vuajtur nga vapa gjatë ditës dhe nga të ftohtët gjatë natës. Nuk mund të flija. ⁴¹Kështu kam punuar njëzet vjet në shtëpinë tënde. Katërmbëdhjetë vjet punova për të marrë dy vajzat e tua dhe gjashtë vjet për kopetë e tua. Deri tani ti e ke ndryshuar pagën time dhjetë herë. ⁴²Në qoftë se Perëndia e të parëve, Perëndia e Avrahamit dhe e Izakut, nuk do të kishte qenë me mua, ti do të më kishe nisur duarzbrazët. Por Perëndia i ka parë andrallat e mia dhe punën që kam kryer, bile mbrëmë ai më dha vendimin e tij gjyqësor.»

⁴³Lavani iu përgjigj Jakovit: «Këto vajza janë bijat e mia; fëmijët e tyre më takojnë mua dhe këto kope janë të miat. Në fakt, gjithçka që po sheh këtu më takon mua. Por, meqë nuk mund të bëj asgjë për t'i mbajtur bijat e mia dhe fëmijët e mi, ⁴⁴jam gati të lidh me ty marrëveshje. Të ngremë një grumbull gurësh që të na kujtojë për marrëveshjen tonë.»

⁴⁵Atëherë Jakovi mori një gur dhe e vuri për përmendore. ⁴⁶Ai i urdhëroi njerëzit e tij të mblidhnin gurë dhe t'i grumbullonin. Pastaj hëngrën bashkë pranë grumbullit të gurëve. ⁴⁷Lavani e quajti grumbullin Jëgar Sahaduta, kurse Jakovi e quajti Gal-Ed (Kodra Përmendore).

⁴⁸Lavani i tha Jakovit: «Ky grumbull me gurë do të na kujtojë (marrëveshjen).» Prandaj këtë vend e quajtën Gal-Ed. ⁴⁹Lavani shtoi: «Zoti na ruajtë gjatë ndarjes nga njëri-tjetri.» Prandaj këtë vend e quajtën, gjithashtu, Micpa (Kullë Vrojtimi). ⁵⁰Lavani vazhdoi: «Në qoftë se ti i trajton keq bijat e mia, ose në qoftë se martohesh me gra të tjera, pa dijeninë time, mos harro se Perëndia na shikon me vëmendje.

⁵¹Ja gurët që kam vënë midis nesh, ja dhe përmendorja. ⁵²Këta gurë dhe guri përmendore do të jenë si dëshmitarë. Unë kurrë nuk do ta kaloj këtë grumbull për të të sulmuar ty, e ti nuk duhet ta kalosh këtë gur përmendore për të më sulmuar mua. ⁵³Perëndia e Avrahamit dhe i Nahorit dënoftë secilin nga ne që nuk do ta mbajë fjalën.»

Pastaj, për emrin e Perëndisë, të cilit i shërbente i ati Izaku, Jakovi u betua solemnisht se do ta mbante këtë premtim. ⁵⁴Vrau një kafshë, të cilën e flijoi në mal, dhe i ftoi njerëzit e tij në gosti. Pasi hëngrën, e kaluan natën në mal. ⁵⁵Të nesërmen, herët në mëngjes, Lavani u nda nga nipërit e nga bijat e tij, i puthi dhe u nis për në shtëpi.

♦ perënditë: mjet largpamjeje si zar qelqi.

Jakovi në rrezik të madh

32 Jakovi vazhdoi rrugën. Pak më tutje e takuan disa engjëj. ²Kur i pa ai, tha: «Ky është fushimi i Perëndisë». Prandaj e quajti këtë vend Mahanaim (Fushim i dyfishtë). ³Pastaj Jakovi dërgoi përpara lajmëtarë, që të shkonin tek i vëllai, Esavi, i cili ishte në malet Seir në tokën e Edomit.

⁴Ai i urdhëroi ata t'i thonin Esavit:

«Unë, Jakovi, shërbëtori yt besnik, e vë në dijeni zotin tim, Esavin, se kam ndenjur te Lavani dhe se e kam shtënë qëndrimin tim gjer tani. ⁵Kam bagëti, gomarë, dhen, dhi dhe sklevër. Po të dërgoj fjalë, o zotëri, duke shpresuar se tek ti do të gjej dashamirësi.»

⁶Kur u kthyer te Jakovi lajmëtarët, thanë: «Kemi shkuar te vëllai yt, Esavi. Ai tashmë është nisur që të takojë ty. Me të janë katërqind burra.»

⁷Jakovi u frikësua dhe u shqetësua. Ai i ndau në dy grupe njerëzit që ishin me të si dhe delet, dhitë, bagëtitë dhe devetë e tij. ⁸Ai mendoi: 'Në qoftë se Esavi vjen dhe do ta sulmojë grupin e parë, tjetri ndoshta do të shpëtojë.' ⁹Pastaj Jakovi iu lut Perëndisë duke thënë: «O Perëndia e të parit tim, Avrahamit, dhe atit tim Izakut, më dëgjo! Ti më urdhërove, o Zot, të kthehem në vendin tim dhe te farefisi im dhe do të bësh që të më shkojë gjithçka mbarë. ¹⁰Nuk jam i denjë ta pranoj gjithë mirësinë dhe besnikërinë që i ke treguar shërbëtorit tënd. E kalova lumin Jordan vetëm me shkop, por tani jam kthyer me këto dy grupe.

¹¹Më shpëto, të lutem, nga vëllai im. Kam frikë se mos vjen të na sulmojë dhe të na shkatërrojë të gjithëve, edhe gratë, edhe fëmijët. ¹²Kujtohu që ti ke premtuar se do të bësh që gjithçka të më shkojë mbarë dhe do të më japësh aq shumë pasardhës, sa që askush nuk do të mund t'i numërojë, aq shumë sa kokrrizat e rërës në bregun e detit.»

¹³⁻¹⁵Pasi kaloi natën në atë vend, Jakovi zgjodhi si dhuratë për të vëllanë, Esavin, kafshët më të mira nga bagëtitë e tij: dyqind dhi dhe njëzet cjep, dyqind dhen dhe njëzet desh, ¹⁶tridhjetë deve me këlysh, dyzet lopë dhe dhjetë dema, njëzet gomare dhe dhjetë gomarë. ¹⁷Ai i ndau ato në kope dhe ngarkoi nga një shërbëtor për ruajtjen e çdo kopeje. Atyre u tha: «Ju ecni përpara, dhe mbani largësi nga njëra kope tek tjetra.»

¹⁸Pastaj urdhëroi shërbëtorin e parë:

«Kur vëllai im, Esavi, të të takojë dhe të pyesë: «Kush është zoti yt? Ku po shkon? Kujt i takojnë këto kafshë që ke vënë përpara?», ¹⁹ti duhet t'i thuash: «Ato i takojnë shërbëtorit tuaj, Jakovit. Ai po ia dërgon si dhuratë zotit të tij, Esavit. Edhe Jakovi po vjen pas nesh.»

²⁰Ai ia dha të njëjtin urdhër të dytit, të tretit, dhe të gjithë të tjerëve që ishin ngarkuar me drejtimin e kopeve: «Ja ç'duhet t'i thuash Esavit kur ta takosh. ²¹Ti duhet t'i thuash: «Po, shërbëtori yt, Jakovi, na vjen pas.»

Jakovi mendoi: 'Do ta bëj për vete me anë të dhuratave, dhe kur ta takoj, ndoshta do të më falë.'

²²Ai i dërgoi përpara dhuratat dhe kaloi natën në fushim.

Lufta e Jakovit

²³Po atë natë, Jakovi u ngrit, mori të dyja gratë e tij, të dyja shemrat e tyre dhe të njëmbëdhjetë fëmijët, dhe i kaloi matanë lumit Jabok. ²⁴Pas tyre, kaloi matanë lumit edhe gjithçka që kishte si pronë të tijën.

²⁵Ai qëndroi prapa, i vetëm, aty ku ishte.

Atëherë aty erdhi një «njeri» që luftoi me të deri në agim. ²⁶Kur njeriu pa se nuk arriti ta mundte, e goditi Jakovin në kyçin e kofshës dhe kështu ia nxori atë. ²⁷Pastaj njeriu tha: «Lërmë të iki, se po agon!»

Por Jakovi iu përgjigj: «Unë do të të lëshoj vetëm në qoftë se ti më bekon.»

²⁸«Si të quajnë?» – e pyeti njeriu. «Jakov» – iu përgjigj. ²⁹Njeriu i tha: «Emri yt nuk do të jetë më Jakov. Ti ke luftuar me Perëndinë dhe me njerëzit dhe ke dalë fitimtar, prandaj do të quhesh Jisrael. » ♦

³⁰Jakovi tha: «Tani, më trego emrin tënd!» «Përse ma kërkon emrin?» – e pyeti njeriu.

Pastaj e bekoji Jakovin. ³¹Jakovi tha: «Unë e kam parë Perëndinë ballë për ballë, por megjithatë jam ende gjallë». Prandaj e quajti vendin Pëniel (Fytyra e Perëndisë).

³²Dielli po ngrihej kur Izraeli u nis nga Pënieli. Ai çalonte për shkak të kofshës. ³³Edhe sot, pasardhësit e Izraelit nuk e hanë muskulin që gjendet në kyçin e kofshës, sepse ky ishte muskuli ku u godit Jakovi.

♦ Jisrael (Izrael) do të thotë ose, «ai lufton me Perëndinë» ose, «Perëndia lufton (për të).»

Pajtim me Esavin

33 Jakovi ngriti sytë dhe pa Esavin, që tek po vinte me katërqind njerëzit e tij. Atëherë ai i ndau fëmijët ndërmjet Leas, Rahelës dhe të dy shemrave të tyre. ²Ai i vuri shemrat me fëmijët e tyre në ballë, pastaj Lean me fëmijët e saj dhe më në fund vuri Rahelën dhe Josefin. ³Jakovi vetë doli para tyre dhe përkuli trupin në tokë shtatë herë, duke iu afuar të vëllait. ⁴Por Esavi i doli përpara me vrap, e përqafoi dhe e puthi. Të dy po qanin. ⁵Kur Esavi shikoi përreth dhe pa gratë me fëmijët, pyeti: «Cilët janë këta njerëz që kanë ardhur me ty?» «Këta, o zotëri, janë fëmijët e mi që Perëndia m'i dhuroi me mirësinë e tij» – iu përgjigj Jakovi. ⁶Pastaj u afruan shemrat me fëmijët e tyre dhe u përkulën; ⁷pas tyre erdhi Lea me fëmijët e saj, e më në fund, erdhën Josefi dhe Rahela dhe u përkulën.

⁸Esavi pyeti: «Po si është puna me grupin tjetër që kam takuar? Ç'synim kishin ata?»

Jakovi iu përgjigj: «Ishte për të fituar dashamirësinë tënde.» ⁹Por Esavi tha: «Mua më mjaftojnë ato që kam, o vëlla; mbaje për vete gjënë tënde.»

¹⁰Jakovi i tha: «Jo, të lutem, në qoftë se kam fituar dashamirësinë tënde, pranoje dhuratën time. Kur shoh fytyrën tënde, më ngjan sikur shoh fytyrën e Perëndisë; më ke bërë një pritje kaq të ngrohtë.» ¹¹Pranoje, të lutem, këtë dhuratë që të kam sjellë; Perëndia ka qenë shumë i dashur ndaj meje dhe më ka dhënë gjithçka që më duhet.»

Jakovi vazhdoi ta bindte, derisa ai e pranoi. ¹²Esavi tha: «Të përgatitemi për nisje. Unë do të shkoj përpara.»

¹³Jakovi iu përgjigj: «Ti e di se fëmijët janë shumë të dobët dhe unë duhet t'i kem parasysh delet dhe kopetë bashkë me të vegjlit e tyre. Në qoftë se ato ecin shpejt dhe e bëjnë rrugën vetëm për një ditë, e tërë kopeja do të ngordhë.» ¹⁴Të lutem, shko përpara. Unë do të vij pas ngadalë, duke udhëtuar sa më shpejt me bagëtinë dhe me fëmijët, derisa të arrij në Edom.» ¹⁵Esavi tha: «Prandaj më lejo t'i lë me ty disa nga njerëzit e mi.» Por Jakovi iu përgjigj: «S'ka nevojë, sepse unë dua vetëm të fitoj dashamirësinë tënde.»

¹⁶Kështu, atë ditë Esavi u nis sërish për në Edom.

Arritja e Jakovit në tokën e premtuar

¹⁷Por Jakovi shkoi në Sukot, ku ndërtoi një shtëpi për vete dhe kasolle për bagëtinë e tij. Prandaj ai e quajti atë vend Sukot (Strehë).

¹⁸Pasi u kthye nga Mesopotamia, Jakovi arriti në qytetin e Shehemit, në tokën e Kënaanit dhe ngriti kampin e tij në një fushë pranë qytetit. ¹⁹Për njëqind monedha argjendi, ai e bleu atë pjesë të fushës nga pasardhësit e Hamorit, atit të Shehemit. ²⁰Atje ngriti një altar dhe e quajti: El-Elohe-Jisrael (Perëndia është Perëndia e Izraelit).

Grindja me banorët e vendit

34 Një ditë, Dina, bija e Jakovit dhe Leas, doli jashtë kampit për t'u bërë vizitë disa grave kënanase. ²Kur e pa Shehemi, biri i horasit Hamor, i cili ishte prijës i asaj krahine, e kapi dhe e përdhunoi.

³Por ajo i pëlqeu aq shumë, saqë ai ra në dashuri me të dhe u përpoq t'ia fitonte zemrën. ⁴Ai i tha të atit: «Këtë vajzë dua të ma marrësh për grua.»

⁵Jakovi e mori vesh që Shehemi ia kishte marrë nderin bijës së tij, por, meqë bijtë e tij ishin jashtë, në fushë, me bagëtinë e tij, nuk bëri asgjë, por priti kthimin e tyre. ⁶Ati i Shehemit, Hamori, shkoi që të fliste me Jakovin, ⁷pikërisht kur bijtë e Jakovit po ktheheshin nga fusha. Kur morën vesh ç'kishte ndodhur, ata u tronditën dhe u zemëruan shumë, sepse duke përdhunuar bijën e Jakovit, Shehemi kishte turpëruar mbarë popullin e Izraelit. ⁸Hamori u tha: «Biri im, Shehemi, ka rënë në dashuri me bijën tuaj. Ju lutem, lejojeni të martohet me të. ⁹Të lidhim marrëveshje, që të ketë martesë të ndërsjella ndërmjet popullit tonë dhe popullit tuaj. ¹⁰Atëherë mund të qëndroni këtu, në vendin tonë midis nesh. Ju mund të banoni gjithkund, sipas dëshirës, të tregtoni lirisht, të siguronit tokë.» ¹¹Pastaj Shehemi i tha atit dhe vëllezërve të Dinës: «Ma bëni këtë të mirë dhe unë do t'ju jap gjithçka që dëshironi. ¹²Më tregoni çfarë dhuratash dëshironi dhe caktoni çmimin për nusen sipas dëshirës suaj. Unë do t'ju jap gjithçka që kërkonte, në qoftë se më lejoni të martohem me të.»

¹³Meqë Shehemi ia kishte marrë nderin Dinës, motrës së tyre, bijtë e Jakovit iu përgjigjën Shehemit dhe të atit Hamorit me dredhi. ¹⁴Ata u thanë: «Nuk mund të lejojmë që motra jonë të martohet me një njeri që nuk është bërë synet; kjo do të na turpëronte. ¹⁵Ne mund të pranojmë vetëm me kusht, që ju të bëheni si ne, duke i bërë synet të gjithë meshkujt tuaj. ¹⁶Vetëm atëherë do ta pranojmë të bëjmë martesë të ndërsjella. Do të ngulemi midis jush dhe do të bëhemi një popull me ju. ¹⁷Por, në qoftë se nuk do ta pranoni kushtin tonë, për t'u bërë synet, ne do ta marrim motrën tonë dhe do të nisemi.»

¹⁸Këto kushte iu dukën të drejta Hamorit dhe birit të tij, Shehemit, ¹⁹prandaj i riu nxitoi ta kryente atë që i propozuan, sepse ishte dashuruar me të bijën e Jakovit. Ai ishte pjesëtari më i rëndësishëm i familjes së tij. ²⁰Hamori dhe biri i tij, Shehemi, shkuan në portën e qytetit për të takuar bashkëqytetarët e tyre dhe për të folur me ta. U thanë: ²¹«Këta njerëz janë miqësorë. Lejojini të banojnë në një tokë me ne dhe të udhëtojnë lirisht. Vendi është mjaft i madh edhe për ta. Të martohemi me bijat e tyre dhe bijat tona t'ua japim atyre. ²²Por, këta njerëz do të pranojnë të banojnë midis nesh e të jenë një popull me ne vetëm me kusht që t'i bëjmë synet të gjithë meshkujt, që të jemi edhe ne të rrethprerë si ata. ²³A nuk do të na takojnë edhe neve e gjithë bagëtia dhe e gjithë pasuria e tyre? Prandaj t'i pranojmë, që të banojnë midis nesh.»

²⁴Të gjithë banorët e qytetit e pranuan propozimin e Hamorit dhe Shehemit, dhe të gjithë meshkujt u bënë synet. ²⁵Tri ditë më vonë, kur njerëzit ende rrinin shtrirë, të sëmurë nga ethet e rrethprerjes, dy nga djemtë e Jakovit, Shimoni dhe Levi, vëllezërit e Dinës, morën shpatat dhe hynë në qytet pa ngjallur dyshim. Ata i vranë të gjithë njerëzit, ²⁶duke përfshirë edhe Hamorin dhe birin e tij, Shehemin. Pastaj e morën Dinën nga shtëpia e Shehemit dhe u nisën.

²⁷Pas masakrës, bijtë e tjerë të Jakovit e plaçkitën qytetin, si hakmarrje për turpin që iu bë motrës së tyre.

²⁸Ata morën kopetë e bagëtive, gomarët dhe gjithçka tjetër në qytet dhe në fusha. ²⁹Morën të gjitha sendet

me vlerë, zunë rob të gjitha gratë dhe fëmijët, dhe grabitën gjithçka që gjetën nëpër shtëpitë e tyre.

³⁰Jakovi i tha Shimonit e Levit: «Mua më keni hapur telashe; tani kënanasit, perizasit dhe të gjithë banorët e tjerë të këtij vendi do të më urrejnë. Unë nuk kam shumë njerëz. Në qoftë se të gjithë ata bashkohen kundër meje për të më sulmuar, tërë familja jonë do të shfaroset.» ³¹Por ata iu përgjigjën: «Ne nuk mund të lejojmë që motra jonë të trajtohet si kurvë.»

Jakovi vjen në Bet-El

35 Perëndia i tha Jakovit: «Shko menjëherë në Bet-El dhe bano atje. Atje ndërto një altar për nderin tim, për nder të Perëndisë që t'u shfaq në vegim kur po ikje nga vëllai yt, Esavi.» ²Atëherë Jakovi i tha familjes së tij, si dhe gjithë të tjerëve që ishin me të: «Çlirohuni nga perënditë e huaja që keni; pastrojeni veten dhe vishni rroba të pastra. ³Do të nisemi për në Bet-El ku do të ndërtoj një altar për nder të Perëndisë që më ndihmoi në kohën e telasheve të mia e që ka qenë me mua gjithkund ku kam shkuar.» ⁴Atëherë ia dhanë Jakovit të gjitha perënditë e huaja që kishin me vete, gjithashtu edhe vathët ♦ që mbanin. Ai i propozoi ato nën rrënjët e lisit pranë Shehemit. ⁵Kur Jakovi dhe bijtë e tij do të niseshin, një frikë e madhe ra mbi popujt e qyteteve fqinje dhe ata nuk i ndoqën.

⁶Jakovi arriti me të gjithë njerëzit e tij në Luz, që sot quhet Bet-El në tokën e Kënaanit. ⁷Atje ngriti një altar dhe e quajti vendin El-Bet-El (Perëndia e Bet-Elit), sepse atje i ishte shfaqur Perëndia kur po ikte nga i vëllai.

⁸Në atë kohë vdiq mëndesha e Rivkës, Dëvora, të cilën e varrosën nën lisin që është në jug të Bet-Elit. Prandaj atë vend e quajtën Allon Bahut (Lisi i të Qarave).

♦ do të jenë hajmali.

Perëndia përsërit premtimin e tij

⁹Kur Jakovi u kthye nga Mesopotamia, Perëndia iu shfaq përsëri dhe e bekoi. ¹⁰Perëndia i tha: «Emri yt është Jakov, por që tani, do të quhesh Jisrael.» ¹¹E Perëndia i tha përsëri: «Unë jam Perëndia e gjithëpushtetshme. Unë të bekoj, që pasardhësit e tu të jenë të shumtë. Një popull, edhe një bashkim popujsh, do të rrjedhin prej teje, edhe mbretër do të kesh nga pasardhësit. ¹²Unë do të ta jap ty vendin që i dhashë Avrahamit dhe Izakut. Këtë vend, pas teje, do t'ua jap edhe pasardhësve të tu.»

¹³Kur Perëndia pushoi së foluri, u largua nga vendi ku kishte folur me Jakovin. ¹⁴Atje Jakovi ngriti një gur përmendore dhe ia kushtoi Perëndisë, duke derdhur mbi të verë dhe vaj ulliri. ¹⁵Ai e quajti vendin Bet-El.

Vdekja e Rahelës

¹⁶Jakovi dhe familja e tij u larguan nga Bet-El. Ende ishin larg Efratit, ku Rahelës i filluan dhimbjet e lindjes. Ajo vuajti shumë. ¹⁷Në çastin kur po lindte dhe dhimbjet ishin shumë të forta, mamia i tha: «Mos ki frikë, Rahelë; linde edhe një djalë tjetër.» ¹⁸Por ajo po vdiste dhe kur po jepte shpirt, Rahela e quajti të birin Ben-Oni (Biri me dhimbje), por i ati e quajti Bin-Jamin (Biri me fat). ¹⁹Kur Rahela vdiq, e varrosën pranë rrugës për në Efrat, në vendin që quhet sot Bet-Lehem. ²⁰Atje Jakovi ngriti një gur përmendore e ky shënon, edhe sot, varrin e Rahelës.

²¹Jakovi shkoi më tutje dhe ngriti kampin pas Migdal-Ederit (Pirgu i Kopesë). ²²Gjatë kohës që qëndruan atje, Ruveni fjeti me Bilhën, një nga shemrat e të atit: Jakovi këtë e mori vesh dhe u zemërua shumë. ♦

♦ Do të jetë kërkim për ta penguar që ta mos zëvendësojë Rahelën si grua e preferuar të Jakovit dhe kështu të pretendojë për udhëheqjen e familjes.

Lista e bijve të Jakovit

Jakovi kishte dymbëdhjetë djem. ²³Bijtë e Leas ishin Ruveni (biri më i madh i Jakovit), Shimoni, Levi, Juda, Jisakari, dhe Zëvuluni. ²⁴Bijtë e Rahelës ishin Josefi dhe Benjamini. ²⁵Bijtë e shërbëtores së Leas, Bilhës, ishin Dani dhe Naftaliu. ²⁶Bijtë e shërbëtores së Leas, Zilpës, ishin Gadi dhe Asheri. Këta janë bijtë e Jakovit që lindën në Mesopotami.

²⁷Më në fund, Jakovi arriti tek i ati, Izaku, në Mamre, pranë Kirjat-Arvës (Hevronit), atje ku kishin banuar Avrahami dhe Izaku. ²⁸Izaku jetoi 180 vjet, ²⁹dhe vdiq në mes të popullit të tij, në moshë shumë të shkuar. Bijtë e tij, Esavi dhe Jakovi, e varrosën.

Edomasit – pasardhësit e Esavit

(1 Kron 1,34-37)

36 Këta janë pasardhësit e Esavit, të quajtur ndryshe Edomit.

²Esavi u martua me disa gra kënanase. Ato ishin: Ada, bija e Ejlonit, hitasit: Oholivama, bija e Asahut, birit të Civonit, horasit, ³dhe Basmata, bija e Jishmaelit, motra e Nëvaotit. ⁴Ada lindi Elifazin: Basmata lindi Rëuelin; ⁵dhe Oholivama lindi Jeushin, Jalamin dhe Korahun. Të gjithë këta djem i lindën Esavit në tokën e Kënaanit.

⁶Pastaj Esavi i mori gratë e tij, bijtë e bijat dhe bashkë me të gjithë pjesëtarët e shtëpisë së tij, me të gjithë bagëtinë dhe gjithë pasurinë që kishte fituar në tokën e Kënaanit, u largua nga i vëllai për në një vend tjetër. ⁷Ai u largua, sepse toka ku banonte bashkë me Jakovin nuk mund t'i mbante të dy: ata kishin aq shumë bagëti, sa që nuk mund të banonin më së bashku. ⁸Kështu, Esavi, i quajtur edhe Edom, u vendos në kodrinën e Edomit.

⁹Këta janë pasardhësit e Esavit, stërgjyshit të edomasve. ¹⁰⁻¹³Ada, gruaja e Esavit, i lindi djalë, Elifazin, dhe Elifazit i lindën pesë djem: Temani, Omari, Cëfo, Gatami dhe Kënazi. Me shembrën e tij Elifazi bëri edhe një djalë tjetër, Amalekun. Gruaja tjetër e Esavit, Basmata, lindi djalë, Rëuelin, dhe Rëuelit i lindën katër djem: Nahati, Zerahu, Shamahu dhe Mizahu. ¹⁴Gruaja e Esavit, Oholivama, bija e Anahut dhe mbesa e Civonit, lindi tre djem: Jeushin, Jalamini dhe Korahun.

¹⁵Nga Esavi rrjedhin fiset edomase me prijësit e tyre. Biri i parë i Esavit, Elifazi, ishte stërgjyshi i fiseve të Temanit, Omarit, Cëfos, Kënazit, ¹⁶Korahut, Gatamit dhe Amalekut. Këta ishin të gjithë pasardhës të Adës, gruas së Esavit. ¹⁷Biri i Esavit, Rëueli ishte stërgjyshi i fiseve të Nahatit, Zerahun, Shamahut dhe Mizahut. Të gjithë këta ishin pasardhësit e gruas së Esavit, Basmatës. ¹⁸Fiset që vijnë pas rridhnin nga Esavi me gruan e tij, Oholivamën, bijën e Anahut: Jëushi, Jalami dhe Korahu. ¹⁹Të gjitha këto fise rridhnin nga Esavi.

Pasardhësit e Seirit

(1 Kron 1,38-42)

²⁰⁻²¹Banorët e parë të tokës së Edomit ishin pasardhësit e horasit, Seirit. Bijtë e tij ishin: Lotani, Shovali, Civoni, Anahu, Dishoni, Eceri dhe Dishani. Nga ata rrjedhin fiset e horasve.

²²Fisi i Lotanit degëzohet në fisin e Horit dhe në fisin e Hemamit. Edhe qyteti Timna i takon këtij fisi.

²³Shovali ishte stërgjyshi i fiseve të Alvanit, Manahatit, Evalit, Shefit dhe Onamit. ²⁴Civoni kishte dy djem, Aiahun dhe Anahun (ky është Anahu që gjeti burimet e nxehta në shkretëtirë, kur ruante gomarët e të atit). ²⁵⁻²⁶Anahu ishte i ati i Dishonit, i cili ishte stërgjyshi i fiseve të Hemdanit, Eshbanit, Jitranit dhe Këranit. Anahu kishte vajzë me emër Oholivama. ²⁷Eceri ishte stërgjyshi i fiseve të Bilhanit, Zaavanit dhe Akanit. ²⁸Dishani ishte stërgjyshi i fiseve të Ucit dhe Aranit. ²⁹⁻³⁰Këto janë fiset e horasve në tokën e Edomit: Lotani, Shovali, Civoni, Anahu, Dishoni, Eceri dhe Dishani.

Mbretërit e Edomit

(1 Kron 1,43-54)

³¹⁻³⁹Këta janë mbretërit që mbretëruan në vendin e Edomit, para se ndonjë mbret të mbretëronte në Izrael: Bela, biri i Beorit, në qytetin Din hava, Jobavi, biri i Zerahun, në qytetin Bocra, Hushami nga krahina e Temanit, Hadadi, biri i Bëdadit, nga qyteti Avit (ky ishte ai që i mundi midjanasit në betejën e krahinës së Moavit), Samlahu nga qyteti Masreka, Shauli nga qyteti Rëhovot mbi lumë, ♦ Baal-Hanani, biri i Ahborit, Hadari në qytetin Pau (gruaja e tij ishte Mehetavela, bija e Matredit dhe mbesa e Mezahavit).

♦ 'lumi' do të jetë vadi El-Hesa (hebr. Zered).

Një listë tjetër e fiseve edomase

⁴⁰⁻⁴³Fiset e edomasve janë si vijon: Timna, Alva, Jeteti, Oholivama, Ela, Pinoni, Kënazi, Temani, Mivcari, Magdieli dhe Irami. Ato mbajnë emrat e stërgjyshërve të tyre dhe banojnë në Edom, secili në krahinën e tij. Të gjitha këto fise rrjedhin nga Esavi, stërgjyshi i edomasve.

Josefi sheh ëndrra profetike

37 Jakovi vazhdonte të banonte në tokën e Kënaanit ku kishte banuar edhe i ati. ²Këtu është historia e familjes së Jakovit.

Josefi, një i ri shtatëmbëdhjetë vjeçar, ruante delet dhe dhitë, bashkë me vëllezërit e tij, të bijtë e Bilhës dhe Zilpës, shembrave të atit të tij. Ai i kallëzonte të atit për çdo gjë që bënin vëllezërit e tij.

³Jakovi e donte Josefin më shumë se të gjithë bijtë e tjerë, sepse i lindi atij dhe Rahelës kur ishin pleq. Jakovi i bëri atij një rrobë madhështore të gjatë. ⁴Kur vëllezërit e tij vunë re se ati i tyre e donte Josefin më shumë se ata, filluan ta urrenin vëllanë e tyre aq shumë, sa që nuk arritën t'i flitnin më njerëzisht.

⁵Një natë, Josefi pa një ëndërr dhe kur ua tregoi vëllezërve të tij, ata e urreyen edhe më shumë. ⁶Ai u tha: «Dëgjoni ëndrrën që kam parë: ⁷Ne të gjithë ishim në fushë duke lidhur tufat e kallinjve të grurit. Befas, tufa ime u ngrit dhe qëndroi drejt në këmbë. Tufat tuaja formuan një përqark rreth tufës sime dhe u përkulën para saj.»

⁸«Ti mendon vërtet se do të bëhesh mbret për të sunduar mbi ne?» – e pyetën ata. Kështu, ata e urrenin edhe më shumë për shkak të ëndrrave të tij dhe se ai i kallëzonte ata.

⁹Pas kësaj, Josefi pa edhe një ëndërr tjetër dhe u tha vëllezërve: «Kam parë edhe një ëndërr tjetër, në të cilën kam parë diellin, hënën dhe njëmbëdhjetë yjet duke u përkulur para meje.» ¹⁰Këtë ëndërr ia tregoi edhe të atit dhe ai e qortoi: «Çfarë ëndrre është kjo? Ti mendon vërtet se nëna jote, vëllezërit e tu dhe unë

do të biem përmbys para teje?

¹¹Vëllezërit e Josefifit ishin xhelozë për të, por i ati po mendohej për këto ëndrra.

Josefi shitet skllav

¹²Një ditë, kur vëllezërit e Josefifit kishin shkuar në Shehem për të kullotur kopenë e atit të tyre, ¹³Jakovi i tha Josefifit: «Dua që të shkosh në Shehem, ku po ruajnë kopenë vëllezërit e tu.» «Si urdhëron – iu përgjigj Josefifit. ¹⁴I ati i tha: «Shko të shikosh nëse vëllezërit e tu janë mirë dhe nëse kopeja është në rregull. Pastaj kthehu e më trego për gjithçka.»

¹⁵Kështu, Josefifit i dërguar nga Lugina e Hevronit, erdhi në Shehem. ¹⁵Atje po endej fushës, kur dikush e pa dhe e pyeti: «Ç'kërkon?» ¹⁶«Po kërkohet vëllezërit që po ruajnë kopenë – iu përgjigj. – A mund të më tregoni se ku janë?» ¹⁷Njeriu i tha: «Ata janë nisur. I dëgjova që thoshin se do të shkonin në Dotan.» Atëherë Josefifit shkoi andej dhe i gjeti në Dotan. ♦

¹⁸Ata e panë që së largu dhe, para se të arrinte pranë tyre, bënë plan për ta vrarë. ¹⁹Ata i thanë njëri-tjetrit: «Ja, po vjen ëndërruesil!» ²⁰Ejani ta vrasim dhe trupin e tij ta hedhim në një sternë nëntokësore të thatë. Mund të themi se e vrau një kafshë e egër. Atëherë do të shohim si do të dalin ëndrrat e tij!»

²¹Ruveni i dëgjoi dhe u përpoq ta shpëtonte Josefifin. «Nuk duhet ta vrasim – tha ai. – ²²Vetëm ta hedhim në këtë sternë në shkretëtirë. Të mos i bëjmë keq.» U shpreh kështu, sepse mendonte ta shpëtonte nga ata dhe ta kthente tek i ati. ²³Kur Josefifit iu afrua të vëllezërve, ata ia grisën rrobën e tij madhështore, ²⁴e kapën dhe e hodhën në sternën e thatë. ²⁵Kur po hanin, ata panë një grup tregtarësh që udhëtonte nga Gileadi për në Egjipt. Devetë e tyre ishin të ngarkuara me rrëshirë dhe erëza. ²⁶Juda u tha vëllezërve të tij: «Ç'kuptim ka ta vrasim vëllanë tonë dhe ta fshehim vrasjen e tij?» ²⁷Ta lëmë të gjallë! T'ua shesim këtyre tregtarëve. Në fund të fundit, ai është vëllai ynë.» Vëllezërit e tij pranuan.

²⁸Kështu, për njëzet monedha argjendi, ♦♦ ata ua shitën Josefifin tregtarëve midjanas.

♦ 22 km në jug të Shehemit dhe në rrugën e karvanëve. ♦♦ Paga e bariut për tre vjet.

Jakovi vajton Josefifin

Tregtarët midjanas që kaluan aty pranë, e nxorën Josefifin nga sterna dhe e morën me vete në Egjipt. ²⁹Kur u kthye te sterna dhe pa se Josefifit nuk ishte më atje, Ruveni i grisë rrobat nga hidhërimi. ³⁰U kthye te vëllezërit e tij dhe tha: «Josefifit u zhduk! Ç'të bëj?» ³¹Atëherë, ata vranë një cjac dhe me gjakun e tij njomën rrobën e Josefifit. ³²Ata ia çuan rrobën të atit dhe i thanë: «Kemi gjetur këtë. Mos është e birit tënd?»

³³Ai e njohu rrobën dhe tha: «Po, është rroba e djalit tim! E ka vrarë ndonjë kafshë e egër. Ajo e ka shqyer birin tim, Josefifin!» ³⁴Jakovi i grisë rrobat në shenjë pikëllimi dhe u vesh me lëkurë cjapi të zezë. Ai mbajti zi për shumë kohë. ³⁵Të gjithë bijtë dhe bijat e tij e ngushëllonin, por ai nuk pranonte të ngushëllohej e thoshte: «Unë do të zbres në botën e të vdekurve duke vajtuar vdekjen e birit tim.» Kështu, ai vazhdonte të vajtonte vdekjen e të birit, Josefifit.

³⁶Ndërkaq, në Egjipt, tregtarët ia kishin shitur Josefifin Potifarit, një oficeri, i cili ishte komandant i rojës personale të faraonit.

Juda dhe Tamara

38 Gjatë kësaj kohe, Juda i la vëllezëritë e tij dhe shkoi të banonte në qytetin Adullam, te një njeri që quhej Hira. ²Atje Juda takoi një vajzë kënanase, babai i së cilës quhej Shua. Ai u martua me të

³dhe ajo i lindi djalë, të cilin e quajti Er. ⁴Ajo mbeti përsëri shtatzënë dhe i lindi edhe një djalë tjetër, të cilin e quajti Onan. ⁵Ajo mbeti shtatzënë edhe një herë dhe i lindi përsëri djalë, të cilin e quajti Shelah. Juda ishte në Ahziv kur lindi fëmija.

⁶Pastaj Juda mori për birin e tij të parë, Erin, një grua me emër Tamara. ⁷Sjellja e Erit ishte e keqe dhe nuk i pëlqeu Zotit, prandaj Zoti bëri që të vdiste. ⁸Atëherë Juda i tha vëllait të Erit, Onanit: «Shko të flesh me vejushën e vëllait tënd. Ti duhet ta plotësosh detyrimin që ke si vëllai i burrit të saj, që vëllai yt të ketë pasardhës.» ⁹Por Onani e dinte se fëmijët nuk do t'i takonin atij, prandaj, sa herë që flinte me vejushën e të vëllait, e derdhte farën e tij në tokë, që i vëllai të mos kishte fëmijë. ¹⁰Sjellja e tij nuk i pëlqeu Zotit, prandaj Zoti bëri që edhe ai të vdiste. ¹¹Atëherë Juda i tha nuses, Tamarës: «Kthehu në shtëpinë e babait tënd dhe rri vejushë gjersa të rritet biri im, Shelahu.» U shpreh kështu, ngaqë kishte frikë se mos vdiste edhe Shelahu, ashtu siç vdiqën vëllezërit e tij. Kështu, Tamara u kthye në shtëpinë e të atit.

¹²Pas disa kohësh, gruaja e Judës vdiq. Kur mbaroi kohën e zisë, ai, bashkë me shokun e tij, Hirahun nga Adullami, shkoi në Timnë, për të parë qethjen e deleve të tij. ¹³Dikush i tha Tamarës se vjehrrit i saj po shkonte në Timnë për të qethur delet e veta. ¹⁴Atëherë ajo ndërroi rrobat e vejushës që mbante, e mbuloi fytyrën me ferexhe dhe u ul buzë rrugës, në hyrje të Enaimit, i cili gjendet në rrugën për në Timna. Ajo e dinte mirë se biri më i ri i Judës, Shelahu, tani ishte rritur, megjithatë nuk e kishin martuar me të. ¹⁵Juda e pa dhe mendoi se ajo ishte prostitutë, sepse fytyrën e kishte të mbuluar me ferexhe. ¹⁶Ai iu afrua asaj pranë udhës dhe i tha: «Hë, a të vij me ty?» (Ai nuk e dinte se ajo ishte e reja e tij). Ajo i tha: «Ç'më jep për këtë?» ¹⁷Ai iu përgjigj: «Unë do të të dërgoj një cjac të ri nga kopeja ime.» Ajo tha: «Në rregull, me kusht që

ti të më japësh një peng gjersa të më dërgosh cjamin.»

¹⁸«Ç'do që të të jap si peng?» – e pyeti ai. Ajo iu përgjigj: «Vulën t'nde me kordele dhe shkopin që po mban në dorë.» Ai ia dha ato që kërkoi ajo, pastaj shkoi me të. Ajo mbeti shtatzënë me të. ¹⁹Tamara shkoi në shtëpi, hoqi ferexhenë dhe u vesh përsëri me rrobat e vejushës.

²⁰Juda ia dha cjamin shokut të tij, Hirahut, për t'ia çuar gruas dhe për t'i marrë përsëri sendet që la peng, por Hirahu nuk arriti ta gjente atë grua. ²¹Ai pyeti disa njerëz në Enaim: «Ku është prostituta që qëndronte këtu pranë udhës?» «Asnjëherë nuk ka pasur këtu ndonjë prostitutë» – iu përgjigjën ata. ²²Ai u kthye tek Juda e i tha: «Unë nuk arrita ta gjeja. Njerëzit e vendit thanë se atje kurrë nuk ka pasur ndonjë prostitutë.» ²³Atëherë Juda tha: «Le t'i mbajë sendet. Nuk duam që njerëzit të na përqeshin. Unë kërkova ta paguaja, por ti nuk e gjete.»

²⁴Rreth tre muaj më vonë dikush i tha Judës: «E reja jote, Tamara, sillet si kurvë dhe tani është shtatzënë.» Juda dha urdhër: «Nxirreni jashtë fshatit dhe digjeni.» ²⁵Kur po e çonin jashtë fshatit, ajo i dërgoi lajm vjehrrit duke i thënë: «Unë kam mbetur shtatzënë me njeriun, të cilit i takojnë këto sende. Shikoji, që ta dish se kujt i takojnë këto sende – kjo vulë dhe ky shkop.» ²⁶Juda i njohu e tha: «Ajo ka të drejtë. Unë nuk kam arritur ta plotësoj detyrimin tim ndaj saj: unë duhet t'i kisha dhënë për burrë birin tim, Shelahun.» ♦ Dhe, Juda, nuk fjeti kurrë më me të.

²⁷Kur i erdhi koha për të lindur, morën vesh se ajo do të lindte binjakë. ²⁸Në çastin e lindjes, njëra nga foshnjat zgjati dorën. Mamia e kapi, e lidhi me një fije të kuqe dhe tha: «Ky lindi i pari.» ²⁹Por ai e tërhoqi dorën, dhe lindi i parë vëllai i tij. Atëherë mamia tha: «Ky është ai që ka çarë rrugën!» Prandaj Juda e quajti Perc (E çarë). ³⁰Pastaj lindi i vëllai me fijen e kuqe në dorë, të cilin e quajti Zera (All).

♦ Tamarës iu ishte hequr e drejta e martesës levirite (khs. Br 25,5-10; Zan 38,8-10).

Josefi në Egjipt

39 Tregtarët që e çuan Josefin në Egjipt ia shitën atë një egjiptian, Potifarit. Ky ishte oficer i faraonit dhe komandant i rojës së tij personale. ²Zoti ishte me Josefin dhe i dha sukses në çdo gjë. Ai

banonte në shtëpinë e pronarit të tij egjiptian, ³i cili vuri re që Zoti ishte me Josefin dhe e kishte ndihmuar në gjithçka që bënte. ⁴Potifarit i pëlqente Josefi, prandaj e emëroi shërbëtor personal. Ai e ngarkoi Josefin me drejtimin e shtëpisë dhe të të gjithë pronës së tij. ⁵Që atëherë, për shkak të Josefit, Zoti bëri që të lulëzonte shtëpia e egjiptianit, me gjithçka që ai kishte në shtëpi dhe në fusha. ⁶Prandaj Potifari hoqi dorë nga gjithçka dhe çdo gjë ia ngarkoi Josefit me përjashtim të ushqimit të tij. Josefi kishte trup të mirë dhe ishte i bukur, ⁷kështu që pas njëfarë kohe bashkëshortja e të zotit filloi ta dëshironte. Një ditë ajo e urdhëroi: «Eja të flesh me mua!» ⁸Ai nuk pranoi dhe i tha: «Zoti im nuk shqetësohet për asgjë në shtëpi, sepse jam unë këtu. Ai më ka ngarkuar me drejtimin e tërë pronës së tij. ⁹Në këtë shtëpi kam po aq pushtet sa edhe ai dhe nuk më ka refuzuar asgjë, veç teje. Prandaj, si mund ta bëj një gjë kaq imorale dhe të bëj mëkat kundër Perëndisë?»

¹⁰Megjithëse ajo i lutej Josefit ditë për ditë, ai nuk pranonte të flinte me të. ¹¹Por një ditë, kur Josefi hyri në shtëpi, që të bënte punën e tij, asnjë nga shërbëtorët e shtëpisë nuk ishte atje. ¹²Ajo e kapi për fute e i tha: «Eja të flesh me mua!» Por ai iu shkëput dhe vrapoi jashtë, duke i lënë në duar ndërresën e tij për nënveten.

¹³Kur pa se i mbeti futën e tij në dorë, ajo doli me vrap nga shtëpia, ¹⁴thirri shërbëtorët e saj e u tha: «Shikoni këtë! Ky hebre, që burri im e solli në shtëpi, tallet me ne. Ai u fut në dhomën time dhe u përpoq të më përdhunojë, por unë bërtita shumë. ¹⁵Kur e dëgjoji thirrjen time, ai vrapoi jashtë, duke lënë futën ♦ e tij pranë meje.»

¹⁶Ajo e ruajti rrobën e Josefit derisa u kthye i shoqi. ¹⁷Pastaj ajo i tha atij të njëjtën gjë: «Ky skillav hebre që solle këtu, hyri në dhomën time për të më përdhunuar! ¹⁸Por, kur thirra, ai vrapoi jashtë, duke lënë rrobën e tij pranë meje.» ¹⁹Pronari i Josefit u zemërua shumë. ²⁰Ai urdhëroi ta arrestonin Josefin dhe ta futnin në burg (në Memfis), atje ku ruheshin të burgosurit e mbretit. ♦♦

²¹Por Zoti ishte me Josefin dhe e ndihmonte. Kështu, ai i hyri në zemër drejtorit të burgut, ²²i cili e caktoi Josefin si përgjegjës të të gjithë të burgosurve të tjerë dhe e ngarkoi me drejtimin e të gjitha punëve në burg. ²³Drejtori i burgut i besonte Josefit plotësisht dhe i la dorë të lirë, sepse e pa se Zoti e ndihmonte Josefin, dhe bënte që të kishte sukses në gjithçka që ndërmoi.

♦ d.m.th. futë për nënveten (te popujt indigjenë si dhe te shërbëtorët e Egjiptit të lashtë). ♦♦ Sigurisht Potifari (Podipare) nuk e besonte gruan a tij (Nofreti), ndryshe do të kishte vrarë Josefin. Megjithëse jetonte në fushë, ishte guvernator i burgut të Memfisit.

Josefi në burg

40 Disa kohë më vonë, dy nëpunës të lartë të mbretit, verëtari dhe kryefurrтари, bënë faj ndaj të zotit të tyre. ♦ ²Faraoni u zemërua me këta dy nëpunës ³dhe i futi në burg, në fortesën e komandantit të rojës personale, në të njëjtin vend ku mbanin edhe Josefin. ⁴Komandanti e ngarkoi Josefin t'u

shërbente dhe t'i mbikëqyrte. Ata ndenjën një kohë të gjatë në burg.

⁵Një natë, atje në burg, verëtari dhe kryefurrtari panë secili nga një ëndërr dhe ëndrrat kishin kuptime të ndryshme. ⁶Një mëngjes, kur Josefi shkoi për t'i parë, i gjeti të merakosur. ⁷Ai i pyeti: «Përse dukeni kaq të shqetësuar sot?» ⁸Ata iu përgjigjën: «Secili nga ne ka parë sonte nga një ëndërr, por këtu nuk ka asnjë njeri që të na shpjegojë kuptimin e tyre.» «Vetëm Perëndia jep aftësinë për t'i shpjeguar ëndrrat – u tha Josefi. – M'i tregoni ëndrrat tuaja.»

⁹Kështu, verëtari i tregoi Josefit ëndrrën e tij: «Unë pashë në ëndërr një hardhi që qëndronte para meje.

¹⁰Ajo kishte tri biske. Porsa bulëzoi, lulëzoi menjëherë dhe në vilet e saj u poqën kokrrat. ¹¹Unë mbaja në dorë kupën e mbretit; pastaj mora rrushin, e shtrydha në kupën e tij dhe ia dhashë në dorë.»

¹²Josefi i tha: «Ja kuptimi i ëndrrës sate. Tri bisqet janë tri ditë. ¹³Pas tri ditësh mbreti do të të lirojë, do të të falë dhe do të të kthejë në vendin e punës që ke pasur. Ti do t'i japësh atij kupën si dhe më parë, kur ishe verëtari i tij. ¹⁴Por, kur ti të jesh mirë, të lutem, kujtohu edhe për mua, bëhu zemërmirë dhe foli faraonit për mua, që të japë urdhër për të më hequr nga ky burg. ¹⁵Në fund të fundit, mua më rrëmbyen nga toka e hebrenjve dhe këtu, në Egjipt, nuk bëra asgjë të keqe për të merituar këtë.»

¹⁶Kur kryefurrtari pa se shpjegimi i ëndrrës së verëtarit ishte i favorshëm, i tha Josefit: «Edhe unë pashë ëndërr: mbi kokë kisha tri shporta me bukë njëra mbi tjetrën. ¹⁷Në shportën e sipërme kishte gjithfarë biskotash për mbretin, por ato vinin dhe i hanin zogjtë.» ¹⁸Josefi iu përgjigj: «Ja kuptimi i ëndrrës sate. Tri shportat janë tri ditë. ¹⁹Pas tri ditësh mbreti do të të lirojë – për të të prerë kokën. Pastaj do ta varë trupin tënd në një pemë, dhe zogjtë do të të hanë mishin.»

²⁰Tri ditë më vonë, me rastin e ditëlindjes së tij, faraoni dha një gosti për të gjithë oborrtarët. Me këtë rast, ai i nxori nga burgu verëtarin dhe kryefurrtarin dhe i solli para oborrtarëve. ²¹Verëtarin e ktheu në vendin e mëparshëm të punës, ²²kurse kryefurrtarin ia dorëzoi xhelatit. Gjithçka ndodhi ashtu siç kishte thënë Josefi.

²³Por verëtarit nuk i ra më ndër mend për Josefin. Ai e harroi atë krejtësisht.

♦ Sigurisht dyshohej se ishin ndërlikuar në një komplotë për të helmuar faraonin.

Ëndrra e faraonit

41 Pas dy vjetësh, mbreti i Egjiptit pa ëndërr. Në ëndërr ai po qëndronte në breg të Nilit, ²kur dolën nga lumi shtatë lopë të bukura dhe të majme, të cilat filluan të kullotnin në kulmakun që rritej në breg. ³Pastaj dolën shtatë lopë të tjera, të shëmtuara e të dobëta. Ato u afruan e zunë vend pranë lopëve të tjera që ishin në breg. ⁴Lopët e shëmtuara e të dobëta i gllabëruan lopët e bukura e të majme. Pastaj mbreti u zgjua.

⁵E zuri përsëri gjumi dhe pa një ëndërr tjetër. Shtatë kallinj të bukur e të plotë po dilnin nga një kërcell i vetëm. ⁶Pastaj dolën edhe shtatë kallinj të tjerë, të rrëgjuar dhe të djegur nga era e shkretëtirës. ⁷Shtatë kallinj të rrëgjuar i gllabëruan shtatë kallinj të plotë. Mbreti u zgjua dhe pa se ishte vetëm ëndërr.

⁸Në mëngjes, ai ishte i shqetësuar, prandaj thirri të gjithë shortarët dhe dijetarët e Egjiptit. Faraoni ua tregoi ëndrrat e tij, por askush nuk ishte në gjendje t'ia shpjegonte.

⁹Atëherë verëtari i tha mbretit: «Unë duhet të pranoj se kam bërë keq. ¹⁰Ju ishit inatosur me kryefurrtarin dhe me mua dhe na futët në burg në shtëpinë e komandantit të rojës mbretërore. ¹¹Një natë, secili nga ne pa nga një ëndërr dhe ëndrrat kishin kuptime të ndryshme.

¹²Në burg me ne ishte edhe një i ri hebre, një skllav, një komandantit të rojës. Ia treguam ëndrrat tona dhe ai na i shpjegoi. ¹³Gjithçka doli pikërisht siç kishte thënë ai: ju më kthyet mua në vendin e punës, kurse furrtarin ia dorëzuat xhelatit.»

¹⁴Mbreti dërgoi për të thirrur Josefin, të cilin e nxorën menjëherë nga burgu. Pasi u rrua dhe u ndërrua, ai u paraqit para mbretit. ¹⁵Mbreti i tha: «Kam parë ëndërr, por askush nuk di të ma shpjegojë. Kam dëgjuar se ti di t'i shpjegosh ëndrrat.»

¹⁶Josefi iu përgjigj: «Unë nuk mund të di asgjë, o mbret, por Perëndia do t'ju japë shpjegimin e vërtetë.»

¹⁷Mbreti tha: «Në ëndërr, po qëndroja në bregun e Nilit, ¹⁸kur dolën nga lumi shtatë lopë të bukura dhe të majme dhe filluan të kullotnin në kulmak. ¹⁹Pas tyre dolën shtatë lopë të tjera, të shëmtuara e të dobëta. Ato ishin lopët më ngordhalaqe që kam parë ndonjëherë në Egjipt. ²⁰Lopët e dobëta i gllabëruan lopët e bukura, ²¹por pa rezultat, sepse ato dukeshin po aq ngordhalaqe sa më parë. Pastaj u zgjova.

²²Në një ëndërr tjetër pashë se si në një kërcell të vetëm dolën shtatë kallinj të plotë e të bukur. ²³Pastaj, po aty, dolën shtatë kallinj të tjerë të rrëgjuar dhe të djegur nga era e shkretëtirës. ²⁴Kallinj të rrëgjuar i gllabëruan shtatë kallinj të plotë. Ua kam treguar këto ëndrra shortarëve, por askush nga ata nuk arriti të m'i shpjegojë.»

²⁵Josefi i tha mbretit: «Të dyja ëndrrat kanë të njëjtin kuptim. Perëndia ju ka thënë se ç'do të bëjë. ²⁶Shtatë lopët e bukura janë shtatë vjet dhe shtatë kallinj të plotë janë, gjithashtu, shtatë vjet; ato kanë të njëjtin kuptim. ²⁷Shtatë lopët e dobëta që dolën më vonë dhe shtatë kallinj të rrëgjuar, të djegur nga era e shkretëtirës, janë shtatë vjet me zi buke. ²⁸Është pikërisht ashtu siç kam thënë – Perëndia ju ka treguar se ç'do të bëjë. ²⁹Do të ketë shtatë vjet me bollëk në tërë tokën e Egjiptit. ³⁰Pas kësaj, do të ketë shtatë vjet me zi

buke, dhe të gjitha vitet e mira do të harrohen, sepse zia e bukës do ta shkatërrojë vendin. ³¹Koha me bollëk do të harrohet plotësisht, sepse zia e bukës, që vjen, do të jetë e tmerrshme. ³²Përsëritja e ëndrrës suaj do të thotë se Perëndia tashmë e ka përcaktuar këtë gjë dhe se ai do të bëjë që kjo gjë të ndodhë së shpejti. ³³Prandaj, Madhëri, tani ju duhet të zgjidhni një njeri të urtë e të zgjuar dhe t'ia ngarkoni atij drejtimin e vendit.

³⁴Gjithashtu, ju duhet të emëroni nëpunës të tjerë, që të merrni një të pestën e të korrave për shtatë vjetët me bollëk. ³⁵Urdhërojini ata t'i mbledhin të gjitha ushqimet gjatë këtyre viteve të mira që po vijnë dhe jepuni pushtet t'i grumbullojnë drithërat dhe t'i ruajnë. ³⁶Kështu, kjo rezervë do t'i vlejë vendit gjatë shtatë viteve të zisë së bukës, që do të bien mbi Egjipt. Në këtë mënyrë, populli nuk do të vdesë nga uria.»

Josefi emërohet vezir i Egjiptit

³⁷Mbreti dhe nëpunësit e tij e pranuan këtë plan. ³⁸Mbreti u tha nëpunësve:

«Kurrë nuk do të gjejmë njeri më të mirë se Josefi, njeriu i cili është i mbushur me shpirtin e Perëndisë.»

³⁹Mbreti i tha Josefit: «Është e qartë se të gjitha këto ty t'i ka treguar Perëndia, prandaj ti ke një urtësi dhe një zgjuarsiri më të madhe se të tjerët. ⁴⁰Unë do të të ngarkoj me drejtimin e vendit tim dhe tërë populli im do t'u bindet urdhrave të tu. Unë do të jem më i madh se ti vetëm përsa i përket fronit. ⁴¹Tani po të emëroj guvernatorin e tërë tokës së Egjiptit.»

⁴²Mbreti hoqi nga gishtit i tij unazën me vulën mbretërore dhe ia vuri Josefit në gisht. E veshi me një rrobë prej pëlhurës më të bukur dhe i vari në qafë një gjerdan ari. ⁴³Pastaj e shëtiti me karrocën e tij të dytë si zëvendësin e tij, dhe vrapuesit, që rendnin para tij, thërrisnin:

«Abrek! Hapuni!»

Kështu, Josefi u emërua vezir i tërë vendit të Egjiptit. ⁴⁴Mbreti i tha: «Mbreti jam unë, por pa lejen tënde askush s'do të bëjë asgjë në mbarë tokën e Egjiptit.» ⁴⁵⁻⁴⁶Ai i dha Josefit emrin egjiptian Cafnat-Panea dhe për grua i dha Asenatën, të bijën e Potiferës, priftit në On (Heliopol). Josefi ishte tridhjetë vjeç kur filloi t'i shërbente mbretit të Egjiptit.

Ai e la oborrin e mbretit dhe udhëtonte në tërë vendin. ⁴⁷Për shtatë vitet e bollëkut, toka dha të korra të shumta. ⁴⁸Josefi i mbledhi të gjitha dhe i ruajti në qytete. Në çdo qytet grumbulloi prodhimet prej fushave që e rrethonin. ⁴⁹U grumbulluan aq shumë drithëra, sa ç'është rëra në breg të detit dhe Josefi e kishte të pamundur t'i maste të gjitha.

⁵⁰Para se të vinin vitet e zisë së bukës, Josefi pati dy djem, të cilët ia lindi Asenata. ⁵¹Për të parin Josefi tha: «Perëndia bëri që t'i harroj të gjitha hallet e mia dhe familjen e atit tim.» Prandaj e quajti Mënashe (Të shkuara-të harruara). Për të dytin ai tha: «Perëndia më ka dhënë fëmijë në këtë vend ku isha aq fatkeq.»

⁵²Prandaj e quajti djalin e dytë Efraim (I frytshëm).

⁵³Shtatë vitet e bollëkut që kishin gëzuar Egjiptin mbaruan. ⁵⁴Filluan shtatë vitet e shoqëruara me zi buke, pikërisht siç e kishte thënë Josefi. Zia e bukës u përhap në të gjitha vendet e tjera, por në Egjipt kishte ushqim gjithkund. ⁵⁵Kur egjiptianët filluan ta ndienin zinë e bukës, ata iu drejtuan faraonit për ndihmë. Faraoni i drejtoi tek Josefi dhe i urdhëroi të bënin gjithçka që do t'u thoshte ai. ⁵⁶Zia e bukës u keqësua dhe u shtri në mbarë tokën, prandaj Josefi i hapi të gjitha depot e drithit dhe ua shiti drithin egjiptianëve. Por zia e bukës u rëndua edhe më. ⁵⁷Te Josefi, në Egjipt, vinin njerëz nga të gjitha vendet për të blerë drithëra, sepse zia e bukës kudo ishte e madhe.

Vizita e parë e vëllezërve të Josefit

42 Kur Jakovi mori vesh se në Egjipt kishte drithëra, u tha të bijve. «Përse rrini këtu dhe shihni njëri-tjetrin? ²Kam dëgjuar se në Egjipt ka drithëra; shkoni atje për të blerë drithë, që të mos vdesim nga uria.» ³Kështu, dhjetë thjeshtit e Josefit shkuan për të blerë drithë në Egjipt. ⁴Jakovi nuk dërgoi me ta vëllanë e vërtetë të Josefit, Benjaminin, sepse kishte frikë se mos i ndodhte ndonjë gjë.

⁵Bijtë e Jakovit shkuan në Egjipt bashkë me njerëz të tjerë, për të blerë drithë, sepse në tokën e Kënaanit kishte zi buke.

⁶Josefi, si guvernator i Egjiptit, u shiste drithëra njerëzve nga tërë bota. Kështu shkuan edhe vëllezërit e Josefit dhe ranë përmbys para tij. ⁷Kur i pa vëllezërit Josefi, i njohu ata, por nuk i dukej në fytyrë. I pyeti me të egër: «Nga jeni ju?» «Kemi ardhur nga Kënaani për të blerë ushqim» – iu përgjigjën.

⁸Megjithëse Josefi i njohu vëllezërit e tij, ata nuk e njohën atë. ⁹Iu kujtuan ëndrrat që kishte parë për ta dhe u tha: «Ju jeni spiunë! Keni ardhur për të zbuluar dobësitë e vendit tonë.» ¹⁰«Jo, o zotëri, – iu përgjigjën ata, – kemi ardhur si shërbëtorët tuaj, për të blerë ushqim. ¹¹Ne të gjithë jemi vëllezër. Nuk jemi spiunë; jemi njerëz të drejtë.»

¹²Josefi u tha: «Jo, keni ardhur që të zbuloni pikat e dobëta të mbrojtjes së vendit tonë.»

¹³«Aspak, zotëri, – i thanë ata, – ne jemi bijtë e të njëjtit njeri në vendin e Kënaanit. Ne ishim dymbëdhjetë vëllezër gjithsej, por njëri vëlla tani nuk është më, kurse më i vogli ka qëndruar me atin tonë.» ¹⁴«Është pikërisht siç kam thënë – u përgjigj Josefi. – Ju jeni vërtet spiunë. ¹⁵Ka një mënyrë për t'ju vënë në provë për këtë; betohem për emrin e mbretit që ju kurrë nuk do të largoheni prej këndeje derisa të mos vijë vëllai juaj më i vogël. ¹⁶Një nga ju duhet të shkojë e ta sjellë këtu, kurse ju të tjerët do të rrini në burg, derisa të vërtetohen pohimet tuaja. Përndryshe, betohem për faraonin, ju jeni spiunë.»

¹⁷Pastaj i futi në burg për tri ditë. ¹⁸Ditën e tretë Josefi u tha: «Unë jam njeri që ka frikë nga Perëndia. Prandaj ju do të jetoni me një kusht. ¹⁹Që të provoni se jeni të ndershëm, njëri nga ju do të mbetet në burgun ku ishit deri tani. Ju të tjerët mund të shkoni dhe t'ju çoni drithin familjeve tuaja që vuajnë nga uria.

²⁰Pastaj më sillni vëllanë tuaj më të vogël. Nga kjo do të vërtetohet nëse keni thënë të vërtetën dhe unë nuk do t'ju ekzekutoj.»

Ata pranuan ²¹dhe i thanë njëri-tjetrit: «Ne tani po përgjigjemi për atë që i bëmë vëllait; e pamë atë duke hequr keq e duke na u lutur për ndihmë, por nuk i kushtuam vëmendje. Ja, përse i kemi tani këto andralla.» ²²Ruveni tha: «Unë ju thashë që të mos i bëni dëm djalit, por ju nuk deshët të më dëgjoni. E tani kërkohet llogari për vdekjen e tij.»

²³Josefi e kuptoi se ç'thanë, por ata nuk e dinin, sepse me të kishin folur me anë të një përkthyesi. ²⁴Josefi u largua nga ata dhe filloi të qante. Kur u qetësua dhe ishte përsëri në gjendje për të folur, u kthye, zgjodhi Shimonin dhe urdhëroi ta lidhnin para tyre.

²⁵Josefi dha urdhër t'ua mbushnin thasët me drithë; secilit t'ia fusnin paratë në thes dhe t'ua jepnin ushqime për udhëtim. E ashtu bënë. ²⁶Vëllezërit e ngarkuan drithin në gomarët e tyre dhe u nisën. ²⁷Në vendin ku kaluan natën, njëri nga ata e hapi thesin, që t'i jepte gomarit të hante dhe pa të hollat e tij në grykë të thesit. ²⁸«Mua m'i ka kthyer të hollat – u thirri ai të vëllezërve. – Ja ku janë, në grykë të thesit!» Ata u trembën dhe e pyetën njëri-tjetrin me frikë: «Çfarë na ka bërë Perëndia kështu?»

²⁹Kur arritën tek ati i tyre, në tokën e Kënaanit, i treguan gjithçka që u kishte ndodhur. ³⁰Veziri i Egjiptit na ka folur me të egër, – i thanë, – dhe na ka paditur për spiunazh. ³¹«Ne nuk jemi spiunë, – iu përgjigjëm, – jemi njerëz të drejtë. ³²Ishim gjithsej dymbëdhjetë vëllezër, bijtë e të njëjtit atë. Një vëlla nuk është më, dhe më i riu është ende në Kënaan me atin tonë.» ³³⁻³⁴Pastaj ai kërkoi që t'i çonin për provë vëllanë tonë më të vogël. Atëherë do të mund të qëndrojmë në atë vend e të tregtojmë. Shimonin e mbajti peng gjer kur të kthehemi ne. Por na dha drithë për familjen tonë dhe na lejoi të nisemi të qetë. ³⁵Pastaj, kur po i zbraznin thasët, secili gjeti në grykë të thesit qesen e tij me para. Kur i panë paratë, ata, bashkë me atin e tyre, patën frikë. ³⁶Ati i tyre u tha: «A doni ju që t'i humbas të gjithë fëmijët e mi? Josefin e kam humbur, dhe tani doni të më hiqni edhe Benjaminin. Të gjitha këto po rëndojnë mbi mua!»

³⁷Ruveni i tha të atit: «Në qoftë se nuk do të ta kthej Benjaminin, mund t'i vrasësh të dy djemtë e mi. Lëre në dorën time dhe unë do të ta kthej.»

³⁸Por Jakovi tha: «Djali im nuk do të vijë me ju! Vëllai i tij i vërtetë ka vdekur dhe ai është i vetmi që më mbetet. Ndoshta mund t'i ndodhë gjë gjatë rrugës. Unë jam plak dhe hidhërimi që do të më shkaktonit, do të më vraste.»

Udhëtimi i dytë i vëllezërve të Josefit

43 Zia e bukës në Kënaan u keqësua, ²dhe, kur familja e Jakovit e kishte ngrënë të gjithë drithin që sollën nga Egjipti, Jakovi u tha të bijve: «Kthehuni dhe na blini pak ushqim.»

³Juda i tha: «Por ai njeri na paralajmëroi me rreptësi, se mund t'i dalim përsëri para sysh vetëm në qoftë se është me ne edhe vëllai ynë. ⁴Në qoftë se do ta nisësh vëllain tonë me ne, do të shkojmë të blejmë ushqim. ⁵Në qoftë se nuk e lejon, nuk do të shkojmë, sepse ai njeri na tha se nuk do të lejohemi t'i dalim përpara pa vëllanë tonë.»

⁶Jakovi u tha: «Përse më shkaktuat kaq andralla duke i thënë atij njeriu se keni edhe një vëlla tjetër?» ⁷Ata iu përgjigjën: «Njeriu vazhdoi të na pyeste me këmbëngulje për ne dhe për familjen tonë, duke thënë: «A jeton ende ati juaj? Mos keni ju edhe një vëlla tjetër?» Ne u detyruam t'ua përgjigjeshim pyetjeve të tij. Si mund ta dinim se ai do të na urdhëronte të sillnim me vete edhe vëllanë tonë?» ⁸Juda i tha të atit: «Lëre Benjaminin të vijë me ne dhe ne do të nisemi menjëherë. Atëherë askush prej nesh nuk ka pse të vdesë nga uria. ⁹Unë garantoj, me kokën time, se do të përgjigjem për të. Në qoftë se nuk ta kthej shëndoshë e mirë, do të mbetem gjithmonë fajtor. ¹⁰Në qoftë se nuk do të kishim pritur kaq shumë, do të kishim shkuar e do të kishim ardhur dy herë.»

¹¹Ati i tyre u tha: «Meqë është puna kështu, merreni djaloshin. Por, në trastë merrni me vete prodhimet më të mira të vendit, si dhurata për guvernatorin. Merrni pak rrëshirë, pak mjaltë, erëza, fistik dhe bajame. ¹²Merrni me vete edhe të holla dy herë më shumë, sepse duhet të ktheni të hollat që gjetët në grykë të thasëve. Ndoshta është bërë gabim.»

¹³Merreni vëllanë tuaj dhe kthehuni menjëherë. ¹⁴Perëndia e gjithëpushtetshme – El Shadai – bëftë që ai njeri të ketë mëshirë për ju e t'juja lirojë edhe vëllanë tjetër, edhe Benjaminin. A duhet unë t'i humbas të gjithë fëmijët e mi?»

¹⁵Pastaj vëllezërit i morën dhuratat, morën dy herë më shumë të holla dhe u nisën për në Egjipt, bashkë me Benjaminin. Atje u paraqitën para Josefit. ¹⁶Kur Josefi e pa Benjaminin bashkë me ta, i tha shërbëtorit që përgjigjej për shtëpinë e tij: «Çoji këta njerëz në shtëpinë time. Ata do të hanë drekë me mua, prandaj prit një berr dhe bëje gati.»

¹⁷Shërbëtori veproi sipas urdhrit të të zotit dhe i shpuri vëllezërit në shtëpinë e Josefit. ¹⁸Gjatë udhës për në shtëpi, ata kishin frikë dhe mendonin: «Po na çojnë atje për shkak të të hollave që gjetëm në grykë të thasëve herën e parë. Ata do të na sulmojnë menjëherë, do të marrin gomarët tanë dhe do të na bëjnë

skllever.’

¹⁹Prandaj, te dera e shtëpisë, ata i thanë kryeshërbëtorit. ²⁰«Na fal, o zotëri! Ne kemi ardhur këtu edhe një herë tjetër për të blerë drithë. ²¹Kur ngritëm çadrat për të kaluar natën, rrugës për në shtëpi, i hapëm thasët tanë dhe secili i gjeti paratë e tij në grykë të thesit, tamam aq sa kishim paguar për drithin. Tani i kemi sjellë ato para me vete. ²²Ne kemi marrë edhe të holla të tjera për të blerë përsëri ushqim. Ne nuk e dimë se kush na i ka futur paratë në thasë.»

²³Shërbëtori u tha: «Mos u shqetësoni! Mos kini frikë! Perëndia juaj, Perëndia e atit tuaj, duhet t'i ketë vënë të hollat në thasët tuaj. Unë e kam pranuar pagesën tuaj.» Pastaj u nxori Shimonin.

²⁴Shërbëtori i çoi vëllezërit në shtëpi. U solli ujë për të larë këmbët dhe i ushqeu gomarët e tyre. ²⁵Ata bënë gati dhuratat që t'ia jepnin Josefit në mesditë, kur të kthehej në shtëpi, sepse u thanë se do të hanin me të. ²⁶Kur Josefi arriti në shtëpi, ata i nxorën dhuratat e tyre dhe ranë përmbys para tij. ²⁷Ai pyeti për shëndetin e tyre dhe pastaj u tha: «A është mirë ati juaj i moshuar, për të cilin më keni folur? A është ende gjallë dhe me shëndet?» ²⁸Ata iu përgjigjën: «Shërbëtori yt, babai ynë, është ende gjallë dhe me shëndet», dhe u përkulën thellë e me nderim deri në tokë.

²⁹Kur Josefi pa të vëllanë, Benjaminin, tha: «Kështu, pra, ky është vëllai juaj më i vogël, për të cilin më treguat. Zoti të bekoftë, o biri im.» ³⁰Nuk arriti të vazhdonte. Takimi me të vëllanë e mallëngjeu aq shumë, sa që nuk mund t'i mbante më lotët. Papritur, u largua për në dhomën e tij personale, ku filloi të qante.

³¹Pastaj e lau fytyrën dhe u kthye. E mblodhi veten dhe e urdhëroi shërbëtorin: «Vër gjellën në tavolinë!»

³²Josefit i shtruan me vete, kurse të vëllezërve veçan, në një vend tjetër. Veçmas tyre u shtruan edhe egjiptianëve që ishin ftuar atë ditë për drekë, sepse, sipas besimit egjiptian, për ta është e papranueshme të hanë në një vend me hebrenjtë. ³³Josefi i uli vëllezërit përballë vetes, sipas moshës së tyre: në krye më të rriturit, e pastaj me radhë deri te më i vogli. Njerëzit shikonin njëri-tjetrin me habi. Nga ua di moshën?

³⁴Josefi urdhëroi t'u çonin ushqime nga tavolina e tij, por pjesa e ushqimeve për Benjaminin ishte pesë herë më e madhe. Të bijtë e Jakovit pinë e hëngrën me të.

44 Pastaj Josefi urdhëroi administratorin e shtëpisë së tij: «Mbushi thasët e këtyre njerëzve me drithë, aq sa mund të nxënë, paratë e secilit futi në grykë të thesit. ²Gotën time – atë prej argjendi – shtjere në grykën e thesit të më të voglit, bashkë me të hollat e tij.» Administratori veproi sipas urdhrorit.

³Herët në mëngjes, ai i nisi vëllezërit me gomarët. ⁴Kur nuk ishin larguar shumë nga qyteti, Josefi i tha administratorit të shtëpisë së tij: «Shpejto e shko pas atyre njerëzve! Kur t'i zësh, thuaju:

«Përse e shpërbleni të mirën me të keqe? ⁵Përse e keni vjedhur gotën, me të cilën zotëria im pi dhe e përdor për të zbuluar të ardhmen? Keni bërë krim të rëndë.»

⁶Administratori i zuri vëllezërit dhe ua përsëriti po ato fjalë. ⁷Ata iu përgjigjën: «Përse na akuzon kështu zotëria yt? Beto kemi se nuk e kemi bërë një gjë të tillë! ⁸Ti e di mirë se ne jua kemi kthyer, nga vendi i Kënaanit, edhe të hollat që gjetëm në grykën e thasëve tanë. E si paskemi sy e faqe të vjedhim argjend e ar nga shtëpia e zotërisë tënd? ⁹Në qoftë se gota gjendet te ndonjë prej nesh, le të vritet dhe ne të tjerët le të bëhemi sklleverit e zotërisë tënd.»

¹⁰Ai u tha: «Unë pranoj, por vetëm ai që e ka vjedhur gotën do të bëhet skllavi im; të tjerët do të jenë të lirë.» ¹¹Atëherë secili e uli menjëherë thesin e tij për tokë dhe i hapi grykën. ¹²Shërbëtori i Josefit i kontrolloi me vëmendje, duke filluar nga më i madhi deri te më i vogli. Gota u gjend në thesin e Benjaminit.

¹³Vëllezërit i shqyen rrobat e tyre me hidhërim. Pastaj secili e ngarkoi rishtas gomarin e tij dhe u kthyen në qytet. ¹⁴Kur Juda dhe vëllezërit e tij hynë përsëri në shtëpinë e Josefit, ai ishte ende aty. Ata ranë përmbys para tij.

¹⁵Josefi i pyeti: «Çfarë keni bërë kështu? A nuk e dinit se një njeri në pozitën time di të zbulojë të fshehtat?» ♦

¹⁶«Si mund t'i përgjigjemi Zotërisë tonë? – iu përgjigj Juda. – Si mund të diskutojmë? Si mund të shfaqësohemi? Perëndia na e ka zbuluar fajësinë. Tani ne jemi të gjithë sklleverit e tu, dhe jo vetëm ai tek i cili u gjend gota!»

¹⁷Josefi tha: «Qoftë larg! Unë nuk mund ta bëj këtë gjë! Skllavi im do të jetë vetëm ai tek i cili u gjend gota, kurse ju të tjerët mund të shkoni të qetë tek ati juaj.»

¹⁸Juda iu afrua Josefit e i tha: «Zotëria im, më jep leje të flas lirisht me ty. Mos u zemëro me mua; ti je i barabartë me vetë mbretin. ¹⁹Zotëria juaj na ka pyetur: «A e keni atin dhe ndonjë vëlla tjetër?» ²⁰Ne ju thamë se e kemi atin plak; ai ka edhe një djalë tjetër që i ka lindur në pleqërinë e tij. Ai është më i vogli. Vëllai i tij me nënë e me baba ka vdekur, kështu që ai është djali i vetëm i nënës së tij. Babai i tij e do për së tepërmi. ²¹Zotëria yt na ka thënë që ta sjellim këtu, që ta shohësh atë, ²²e ne iu përgjigjëm se djaloshi nuk mund ta lërë të atin; përndryshe i ati do të vdiste. ²³Pastaj keni thënë: «Nuk do të pranoheni, në qoftë se vëllai juaj nuk do të jetë me ju.» ²⁴Pastaj u kthyem tek ati ynë dhe i thamë se ç'na thatë ju. ²⁵Pastaj ai na tha të kthehemi përsëri këtu për të blerë pak ushqim. ²⁶Ne iu përgjigjëm se nuk mund të shkojmë ashtu; Benjaminin duhet të na shoqërojë. Përndryshe, nuk mund të paraqitemi para egjiptianit. ²⁷Ati ynë na tha: «Ju e dini se gruaja ime, Rahela, më lindi vetëm dy djem. ²⁸Njëri nga ata tashmë më ka lënë. Atë

duhet ta kenë copëtuar bishat e egra, sepse nuk e kam parë më pas ikjes së tij. ²⁹Në qoftë se tani ma largoni edhe këtë dhe i ndodh gjësendi, hidhërimi që do të më shkaktonte kjo gjë, do të më vriste, sepse jam plak.»

³⁰⁻³¹«E tani, o zotëri, – vazhdoi Juda, – në qoftë se kthehem tek ati im pa djaloshin, ai do të vdesë sapo të shohë që ky ai nuk është më me ne. Jeta e tij është e lidhur me jetën e djaloshit dhe ai është aq plak, sa që hidhërimi që do t'i shkaktonte, do ta vriste. ³²Përveç kësaj, unë iu betova atit me jetën time për djaloshin. Unë i thashë se, në qoftë se nuk do t'ia kthej djaloshin, do të mbetem unë fajtor gjithë jetën time. ³³E tani, o zotëri, le të mbetem unë këtu, si skllavi yt, në vend të djaloshit; lejoje atë të kthehet me vëllezërit e tij. ³⁴Si mund të kthehem tek ati im, në qoftë se djaloshi nuk është me mua? Nuk mund ta duroj kur të shoh se si kjo fatkeqësi do të bjerë mbi atin tim.»

♦ d.m.th. mund t'ju demaskoj duke përdorur mjetet e largpamjes.

Josefi njihet me të vëllezërit

45 Josefi nuk ishte më në gjendje ta mbante veten para shërbëtorëve të tij, prandaj i urdhëroi të gjithë të largoheshin nga dhoma. Askush tjetër nuk ishte me të kur iu zbulua të vëllezërve. ²Ai qante aq shumë e me ngashërime, sa që e dëgjuan edhe egjiptianët, dhe lajmi u mor vesh edhe në pallatin e mbretit. ³Josefi u tha të vëllezërve: «Unë jam Josefi! A është ende gjallë ati im?» Kur e dëgjuan këtë, vëllezërit u trembën aq shumë, sa që nuk mund t'i përgjigjeshin.

⁴Pastaj Josefi u tha: «Ju lutem, afrohuni!» Kur u afruan, u tha: «Unë jam Josefi, vëllai juaj, të cilin e keni shitur në Egjipt. ⁵Por tani mos u shqetësoni e mos e ngarkoni veten me faj, ngaqë më keni shitur këtu. Në të vërtetë, ishte Perëndia që më ka dërguar këtu para jush, për t'ju shpëtuar jetën. ⁶Ky është vetëm viti i dytë i zisë së bukës në vend; do të ketë edhe pesë vjet të tjera, në të cilat nuk do të ketë as lërim e as korrije. ⁷Perëndia më ka dërguar para jush këtu, që të shpëtoni në këtë mënyrë të mrekullueshme dhe që ta sigurohem që ju dhe pasardhësit tuaj të mbijetoni. ⁸Kështu, në të vërtetë, nuk jeni ju që më keni sjellë këtu, por Perëndia; ai më ka bërë nëpunësin më të lartë të mbretit. Unë kam drejtimin e tërë vendit; jam sundimtar i tërë Egjiptit. ⁹Tani, shpejtoni të shkoni tek ati im dhe thuajini se i biri, Josefi, i thotë kështu: Perëndia më ka bërë sundimtarin e tërë Egjiptit. Eja tek unë pa vonesë. ¹⁰Ti, bashkë me fëmijët e tu, me nipërit e tu, me delet, dhinë, bagëtitë dhe me gjithë pasurinë që ke, do të banosh në krahinën e Goshenit, ♦ ku do të jesh pranë meje. ¹¹Meqë do të jesh në Goshen, unë mund të kujdesohem për ty. Do të ketë edhe pesë vjet urie dhe unë nuk dua që ti, familja jote dhe bagëtia jote të vdesin nga uria.»

¹²Josefi vazhdoi: «Tani mund ta shihni vetë, ju të gjithë, edhe ti, o Benjamin, se unë jam me të vërtetë Josefi. ¹³Tregojini atit tim për pozitën time të lartë në Egjipt e për gjithçka që keni parë. Pastaj shpejtoni ta sillni këtu.»

¹⁴E përqafoi të vëllanë, Benjaminin, dhe filloi të qante; edhe Benjaminin po qante kur ai e përqafoi. ¹⁵Pastaj, duke qarë, ai përqafoi secilin nga vëllezërit dhe i puthi. Pas kësaj, vëllezërit e tij filluan të bisedonin me të. ¹⁶Kur u mor vesh në pallat se kishin ardhur vëllezërit e Josefit, mbreti dhe nëpunësit e tij u gëzuan. ¹⁷Ai i tha Josefit: «Thuaju vëllezërve të tu të ngarkojnë kafshët dhe të kthehen në tokën e Kënaanit. ¹⁸Ta marrin atin e tyre dhe familjet e tyre e të kthehen këtu. Unë do t'u jap tokën më të mirë në Egjipt dhe ata do të kenë mjaft për të jetuar. ¹⁹Thuaju, gjithashtu, të marrin nga Egjipti karroca për gratë e për fëmijët e tyre dhe ta sjellin atin e tyre me to. ²⁰Ata nuk duhet të shqetësohen për pronat që do të lënë atje; në Egjipt do t'i kenë më të mira.»

²¹Bijtë e Jakovit vepruan sipas urdhrit të tij. Sipas urdhrit të mbretit, Josefi u dha karroca, dhe ushqim për udhëtim. ²²U dha, gjithashtu, rroba të reja, ndërsa Benjaminin i dha treqind monedha argjendi dhe pesë palë rroba. ²³Ai i dërgoi të atit dhjetë gomarë të ngarkuar me mallrat më të mira të Egjiptit dhe dhjetë gomarë të ngarkuar me drithë, bukë dhe ushqime të tjera për udhëtim. ²⁴Ai i përcolli vëllezërit dhe kur u nisën u tha: «Mos u grindni udhës!»

²⁵Ata u nisën nga Egjipti dhe u kthyen në shtëpi tek ati i tyre, Jakovi, në Kënaan. ²⁶Ata i thanë: «Josefi është ende gjallë. Është sundimtar i tërë Egjiptit.» Jakovi u habit aq shumë sa që nuk donte t'u besonte.

²⁷Por, kur i treguan gjithçka që u kishte thënë Josefi dhe kur pa karrocën që Josefi kishte dërguar për udhëtimin e tij nga Egjipti, ai e mori veten nga tronditja. ²⁸«Biri im, Josefi, është ende gjallë! – tha ai. – Ja gjithçka që kërkoja! Dua të shkoj ta shoh para se të vdes.»

♦ Në pjesën verilindore të deltës së Nilit, afër Avarisit, kryqytetit të faraonit. Emra do të jetë variant hebraik i fjalës egjiptiane Kesem (K>G, S>SH).

Mbërritja dhe vendosja e familjes së Jakovit në Egjipt

46 Jakovi i bëri gati të gjitha plaçkat e tij dhe u nis për rrugë. Kur arriti në Beershevë, i kushtoi një fli Perëndisë së të atit, Izakut. ²Gjatë natës, Perëndia iu shfaq atij në vegim dhe i thirri: «Jakov, Jakov!»

«Urdhëro!» – iu përgjigj ai.

³«Unë jam Perëndia, Perëndia e atit tënd – tha ai. – Mos ki frikë të zbresësh në Egjipt, sepse atje do t'i bëj pasardhësit e tu një komb të madh. ⁴Unë do të jem me ty në Egjipt, dhe do t'i kthej përsëri pasardhësit e tu në këtë vend. Josefi do të jetë me ty kur të vdesësh.»

⁵Jakovi u nis nga Beersheva. Bijtë e tij e vunë atë, bashkë me gratë e tyre dhe me fëmijët e tyre të vegjël, në karrocet që u kishte dërguar mbreti i Egjiptit. ⁶Ata morën bagëtinë dhe gjithë pasurinë që kishin fituar në tokën e Kënaanit dhe shkuan në Egjipt. Jakovi mori me vete të gjithë pasardhësit e tij, ⁷bijtë, nipërit dhe mbesat, dhe bijat e tij.

Lista e familjes së Jakovit

⁸⁻¹⁵Këtu janë emrat e bijve dhe të nipërve të Jakovit, i cili quhet edhe Izrael, të cilët shkuan bashkë me të në Egjipt. Në krye gjenden bijtë që lindi Lea në Mesopotami.

Ruveni, djali i madh, bashkë me bijtë e tij: Hanohun, Palluin, Hecronin e Harmin.

Shimoni, bashkë me bijtë e tij: Jëmuelin, Jaminin, Ohadin, Jahinin, Coharin e Shaulin, birin e një gruaje kënaanase.

Levi, bashkë me bijtë e tij: Gershonin, Kohatin, e Mërarin.

Juda, bashkë me bijtë e tij: Shelahun, Perecin, e Zerahun (bijtë e tjerë të Judës, Eri dhe Onani, kishin vdekur në Kënaan). Bijtë e Percit ishin Hecroni dhe Hamuli.

Jisakari, bashkë me bijtë e tij: Tolën, Puahun, Jashuvin dhe Shimronin.

Zëvuluni, bashkë me bijtë e tij: Seredin, Elonin, dhe Jahlëelin. Këta ishin bijtë që Lea i lindi Jakovit në Mesopotami. Përveç tyre, kishin edhe një bijë me emrin Dina. Bashkë me bijtë e tyre, ata ishin gjithsej 33 veta.

¹⁶⁻¹⁸Nga skllavja Zilpa, të cilën Lavani ia kishte dhënë Leas si shërbëtore, rridhnin:

Gadi dhe bijtë e tij: Cifoni, Hagi, Shuni, Ecboni, Eriu, Arodiu, Areliu.

Asheri dhe bijtë e tij: Jimnahu, Jishvahu, Jishviu, Bëriahu dhe motra e tyre Sera. Bijtë e Bëriahut ishin Heveri dhe Malkieli.

Pasardhësit e Jakovit prej Zilpës ishin gjithsej 16 veta.

¹⁹⁻²²Nga Rahela, gruaja e preferuar e Jakovit, rridhnin:

Josefi, bashkë me bijtë e tij, Mënasheun dhe Efraimin, të cilët i lindi në Egjipt Asnata, bija e Poti-Ferait, priftit nga Heliopoli. Mënasheut, me shemrën aramase, i lindi djalë me emër Mahir, djali i të cilit ishte Gileadi. Efraimi kishte dy djem: Shutelahun, që kishte për bir Eranin, dhe Tahanin.

Benjamini dhe bijtë e tij, Bela, Beheri, Ashbeli. Bela kishte djemtë me emrat Gera, Naaman, Ehi, Rosh, Mupim, Hupim. Gera kishte një djalë me emër Ard.

Pasardhësit e Jakovit prej Rahelës ishin gjithsej 19 veta.

²³⁻²⁵Nga skllavja Bilha, të cilën Lavani ia kishte dhënë bijës së tij, Rahelës, rridhnin:

Dani dhe biri i tij, Hushimi;

Naftaliu dhe bijtë e tij: Jahcëeli, Guni, Jeceri dhe Shillemi.

Pasardhësit e Jakovit prej Bilhës ishin 7 veta.

²⁶Numri i përgjithshëm i pasardhësve të vërtetë të Jakovit, që u nisën për në Egjipt, ishte 66 veta, duke mos përfshirë gratë e bijve të tij.

²⁷Dy djem i lindën Josefit në Egjipt, kështu që numri i përgjithshëm i familjes së Jakovit, që shkoi në Egjipt, arriti në 75 veta. ♦

♦ Shumica e emrave të përmendur në këtë listë ishin paraardhësit e fiseve dhe klaneve në Izraelin e lashtë, në përputhje me premtimin hyjnor të lartpërmendur (Zan 46,3).

Arritja e familjes së Jakovit në Egjipt

²⁸Jakovi e dërgoi Judën përpara që t'i lutej Josefit t'i takonte ata në Goshen. Kur arritën atje, ²⁹Josefi hipi në karrocën e tij dhe shkoi në Goshen për të takuar të atin. Kur u takuan, Josefi e përqafoi të atin dhe qau shumë kohë. ³⁰Jakovi i tha Josefit: «Tani që të pashë të gjallë, le të vdes.»

³¹Pastaj Josefi u tha vëllezërve dhe pjesës tjetër të familjes së babait: «Unë duhet të shkoj që t'i tregoj mbretit se vëllezërit e mi dhe tërë familja e atit tim, që banonte në Kënaan, kanë ardhur tek unë. ³²Do t'i tregoj se jeni blegtorë dhe ruani bagëti dhe se i keni sjellë me vete kopetë e dheneve, dhive dhe gjithë bagëtinë dhe pronën tuaj. ³³Kur mbreti të dërgojë për t'ju thirrur dhe t'ju pyesë se me çfarë merreni,

³⁴duhet t'i thoni, patjetër, gjithë jetën tuaj jeni marrë me ruajtjen e bagëtisë së trashë, ashtu si të parët tuaj. Kështu, ai do t'ju lejojë të banoni në krahinën e Goshenit.» Josefi ua tha këtë, sepse tek egjiptianët barinjët nomadë quhet të papastër. ♦

♦ Urrejtja e të huajve flet kundër idesë që mbretërit hiksos ishin në fuqi në kohën e Josefit. Përkundrazi kjo shënon që dinastia vendëse ishte ajo e Sesostrit II (1894-1878).

47 Pastaj Josefi mori me vete pesë nga vëllezërit dhe shkoi te mbreti. Atij i tha: «Ati im dhe vëllezërit e mi kanë ardhur nga Kënaani me kopetë dhe me tërë pronën e tyre. Ata janë tani në krahinë e Goshenit.»

²Ia paraqiti mbretit vëllezërit e tij. ³Mbreti i pyeti: «Me çfarë merreni ju?»

«Jemi blegtorë, o zotëri, ashtu si dhe të parët tanë» – iu përgjigjën. – ⁴Kemi ardhur të banojmë në këtë vend, sepse në vendin e Kënaanit, zia e bukës është aq e rëndë, saqë nuk ka mbetur më kullotë për kopetë tona. Ju lutemi, na jepni leje të banojmë në krahinë e Goshenit.»

⁵⁻⁶Atëherë faraoni i tha Josefit: «Pra, ati yt dhe vëllezërit e tu kanë ardhur të jetojnë me ty. Tërë Egjipti është në dispozicionin tënd. Zgjidh pjesën më të mirë të tokës për t'i vendosur. Ata mund të qëndrojnë në krahinë e Goshenit. Dhe, në qoftë se ka mes tyre njerëz të aftë, ngarkoju me ruajtjen e bagëtive të mia.»

⁷Pastaj Josefi mori të atin, Jakovin, dhe ia paraqiti mbretit. Jakovi e përshëndeti mbretin me urim bekimi, ⁸dhe mbreti e pyeti: «Sa vjeç jeni ju?»

⁹Jakovi iu përgjigj: «Jeta ime endacake ka zgjatur 130 vjet. Këto vjet kanë qenë të pakta dhe të vështira, jo ashtu si vitet e shumta të të parëve të mi gjatë ndjeve të tyre.»

¹⁰Jakovi u nda nga mbreti me urim bekimi. ¹¹Pastaj Josefi i vendosi të atin dhe vëllezërit e tij në Egjipt, duke u dhënë pronë në pjesën më të mirë të vendit, pranë qytetit Ramses, siç e kishte urdhëruar mbreti.

¹²Josefi i furnizoi me ushqim të atin, vëllezërit e tij dhe tërë familjen e të atit, duke përfshirë edhe më të vegjlit.

♦ d.m.th. Avaris. Emri Ramses do të jetë një azhurnim i mëvonshëm.

Administrimi i Josefit në Egjipt

¹³Zia e bukës ishte aq e rëndë, saqë nuk kishte më ushqim kërkund. Njerëzit e Kënaanit dhe të Egjiptit u dobësuan nga uria. ¹⁴Njerëzit ishin të detyruar të blinin ushqime te Josefi, kështu që ai i grumbulloi të gjitha paratë që gjendeshin në Kënaan dhe në Egjipt, të cilat i depozitoi në pallatin e faraonit.

¹⁵Kur nuk kishin më të holla, as në Kënaan, as në Egjipt, egjiptianët shkuan te Josefi dhe i thanë: «Na jep ushqim! Mos na lër të vdesim! Bëj diçka! Të gjitha të hollat tona i harxhuam.»

¹⁶Josefi iu përgjigj: «Sillni këtu bagëtinë tuaj. Meqë i mbaruat të gjitha të hollat tuaja, do t'ju jap ushqim në këmbim të bagëtive tuaja.»

¹⁷Atëherë njerëzit i sollën Josefit bagëtinë e tyre dhe ai i shkëmbeu ushqimet me kuajt, delet, dhitë, bagëtinë dhe gomarët e tyre. Atë vit ai i furnizoi ata me ushqim duke e shkëmbyer me të gjithë bagëtinë e tyre.

¹⁸Vitin tjetër, ata shkuan përsëri dhe i thanë: «Nuk mund ta fshehim më, o zotëri, se nuk kemi më para dhe se të gjitha bagëtitë tona ju takojnë juve. Tani nuk na ka mbetur gjë tjetër veçse të japim trupat tanë dhe tokat tona. ¹⁹Mos na lër të vdesim! Bëj diçka! Mos lejo që fushat tona të shkretohen! Na bli ne dhe tokat tona në shkëmbim të ushqimit. Do të jemi skllëvër të mbretit dhe atij do t'i takojnë tokat tona. Na jep drithëra, që të mbetemi gjallë dhe farë, që ta mbjellim në fushat tona.»

²⁰Kështu, Josefi i bleu për faraonin të gjitha tokat e Egjiptit. Çdo egjiptian u detyrua ta shiste tokën e tij, sepse zia e bukës ishte shumë e rëndë; dhe të gjitha tokat u bënë pronë e mbretit. ²¹Josefi i skllavëroi njerëzit në tërë Egjiptin. ²²Të vetmen tokë që nuk e bleu ishte toka që u takonte priftërinjve. Ata nuk kishin nevojë t'i shitnin tokat e tyre, sepse mbreti u dha një racion të veçantë, që të mbeteshin gjallë.

²³Josefi u tha njerëzve: «Siç e shihni, unë ju kam blerë edhe ju, edhe tokat tuaja. Ju tani i takoni faraonit, prandaj unë po ju jap farë për të mbjellë fushat. ²⁴Por, në kohën e të korrave, do t'i jepni mbretit një të pestën. Pjesën që ju mbetet ju mund ta përdorni për farë dhe për ushqim për vete dhe për familjet tuaja.»

²⁵Ata iu përgjigjën: «Ti na ke shpëtuar jetën. Ti na ke bërë mirë, o zotëri, dhe ne do të jemi skllëvërit e mbretit.»

²⁶Prandaj Josefi shpalli në Egjipt ligjin që një e pesta e të korrave t'i takojë mbretit.

Ky zakon është edhe sot në fuqi. Vetëm tokat e priftërinjve nuk u bënë pronë e mbretit.

Testamenti i Jakovit

²⁷Kështu, izraelitët banonin në Egjipt, në krahinë e Goshenit, ku u bënë të pasur dhe u zhvilluan shumë.

²⁸Jakovi jetoj në Egjipt 17 vjet, gjersa u bë 147 vjeç.

²⁹Kur i erdhi koha për të vdekur, ai dërgoi njerëz për të thirrur të birin, Josefin, dhe i tha: «Vëre dorën tënde nën kofshën time dhe betohu se nuk do të më varrosësh në tokën e Egjiptit. ³⁰Dua të varrosem atje ku janë etërit; më largo nga Egjipti dhe më varros ku janë varrosur ata.» Josefi iu përgjigj: «Do të bëj ashtu siç kërkon ti.» ³¹Jakovi i tha: «Betohu se do ta bësh këtë.» Josefi u betua, dhe për këtë Jakovi falënderoi Perëndinë.

48 Pak kohë më vonë Josefit i thanë se i ati ishte sëmurë. Prandaj mori me vete të dy bijtë, Mënasheun dhe Efraimin, dhe shkoi të shihte Jakovin. ²Kur i thanë Jakovit se i biri, Josefi, kishte ardhur për ta parë, ai i mblodhi forcat dhe u ngrit ndenjtur në shtrat.

³Jakovi i tha Josefit: «Perëndia e gjithëpushtetshme, El-Shadai, m'u shfaq në Luz, në tokën e Kënaanit

dhe më bekoj. ⁴Ai më tha: «Unë do të të jap shumë fëmijë, kështu që pasardhësit e tu të bëhen shumë popuj: këtë vend unë do t'ua jap përgjithmonë pasardhësve të tu për pronë.» ⁵Jakovi vazhdoi: «Josef, dy bijtë e tu, që të lindën në Egjipt para se të vija këtu, më takojnë mua. Efraimi dhe Mënasheu janë të mitë po aq sa Ruveni dhe Shimoni. ⁶Në qoftë se do të kesh djem të tjerë, ata do të quhen të tutë; trashëgiminë që do ta marrin do t'u rrjedhë nëpërmjet Efraimit dhe Mënasheut. ⁷Këtë do ta bësh për hir të nënës sate. Për hidhërimin tim të madh, ajo vdiq në tokën e Kënaanit, jo larg nga qyteti Efrat, kur po kthehesha nga Mesopotamia. Unë e varrosa atje pranë rrugës për në Efrat (Efrati quhet sot Bet-Lehem).»

⁸Kur Jakovi pa bijtë e Josefit, e pyeti: «Kush janë këta djem?» ⁹Josefi iu përgjigj: «Këta janë bijtë e mi, që Perëndia m'i ka dhënë këtu, në Egjipt.» Jakovi i tha: «Silli tek unë, që t'i bekoj.» ¹⁰Shikimi i Jakovit po keqësohej, kështu që nuk arriti të shikonte mirë. Josefi i afroi djemtë, dhe ai i përqafoi e i puthi. ¹¹Pastaj Jakovi i tha Josefit: «Nuk kisha shpresë se do të të shihja përsëri, kurse tani Perëndia më lejoi të shoh edhe fëmijët e tu.»

¹²Pastaj Josefi i largoi të dy djemtë nga gjuri i Jakovit dhe ra përmbys para tij. ¹³Josefi e vuri Efraimin në anën e majtë të Jakovit, kurse Mënasheun në anën e djathtë të tij. ¹⁴Por Jakovi i kryqëzoi duart e tij dhe e vuri dorën e djathtë në kokën e Efraimit, edhe pse ishte më i vogli, kurse dorën e majtë në kokën e Mënasheut, i cili ishte më i madhi. ¹⁵Pastaj ai e bekoj kështu Josefin: «Këta djem i bekoftë Perëndia, të cilin i kanë shërbyer të parët e mi, Avrahami dhe Izaku. I bekoftë Perëndia, e cila më ka udhëhequr deri më sot! ¹⁶I bekoftë engjëlli që më shpëtoi nga gjithë ai rrezik! Në këta djem vazhdoftë të jetojë emri im dhe emri i të parëve të mi, Avrahamit dhe Izakut. U shtofshin e u zhvillofshin, që të kenë shumë pasardhës për të mbushur tokën (e premtuar).»

¹⁷Josefi u hidhërua kur pa se i ati e kishte vënë dorën e djathtë në kokën e Efraimit; prandaj e kapi dorën e të atit, që ta hiqte nga koka e Efraimit dhe ta vinte në kokën e Mënasheut. ¹⁸Ai i tha të atit: «Mos ashtu, o atë. Ky është djali i madh; vëre dorën e djathtë në kokën e tij.» ¹⁹I ati nuk pranoi duke thënë: «E di, biri im, e di. Edhe pasardhësit e Mënasheut do të bëhen një popull i madh. Por biri yt i vogël do të bëhet më i madh se ai, dhe pasardhësit e tij do të bëhen popuj të mëdhenj.»

²⁰Kështu, ai i bekoj atë ditë duke u thënë: «Izraelitët do t'i përdorin emrat tuaj kur të thonë një bekim. Ata do të thonë: «Ju bëftë Perëndia si Efraimin dhe Mënasheun.»» Kështu, Jakovi e vendosi Efraimin para Mënasheut. ²¹Pastaj Jakovi i tha Josefit: «Siç e sheh, jam në prag të vdekjes, por Perëndia do të jetë me ty dhe do të të kthejë në vendin e të parëve të tu. ²²Shehemin, atë tokë pjellore ♦ që ua mora amorasve me shpatën time dhe me harkun tim, po ta jap ty dhe jo vëllezërve të tu.»

♦ Qyteti qëndror e më i rendësishëm i krahinës fisnore të ardhshme të Efraimit dhe Mënasheut. Kështu kjo krahinë shumë pjellore tashmë u ishte paracaktuar.

Bekimet profetike të Jakovit

49 Jakovi dërgoi për të thirrur bijtë e tij e u tha: «Mblidhuni e dëgjoni, o bijtë e Jakovit. ²Dëgjoni atin tuaj, Izraelin, ♦ ³Ti, o Ruven, i parëlinduri im, ti je dëshmia e forcave të mia të mira, sepse të kam bërë të parin, ti je i pari edhe përsa i përket fuqisë dhe madhësisë. ⁴Sidoqoftë, ti nuk mund të mbetesh i pari, sepse, si valët e stuhishme të detit, ti nuk e përmbajtje dot veten dhe e përdhose shtratin tim, duke fjetur me një nga shemrat e mia dhe duke e turpëruar veten.»

⁵⁻⁶Ju, Shimon dhe Levi, jeni të dy bashkë, por kurrë nuk do të më bindni të lidhem me planet tuaja, të marr pjesë në komplotet tuaja, sepse ju i përdorni shpatat për të shfryrë inatin kundër njerëzve dhe me kënaqësi keni gjymtuar dema të shëndoshë. ♦♦ ⁷Prandaj dënimi i Perëndisë do të bjerë mbi ju dhe ai do të hakmerret për mizorinë tuaj. Vendimi i tij gjyqësor për ju tashmë është nxjerrë: «Ju nuk do të banoni më së bashku; pasardhësit tuaj do t'i shpërndaj nëpër Izrael.»

⁸Ty, o Judë, të lavdërojnë vëllezërit e tu! Rreth teje ata brohorasin plot gëzim se ti e kap armikun për zverku dhe e nënshtron në pluhur. ⁹O biri im, ti i ngjan luanit të ri, i cili kurrë nuk kthehet duarthatë nga plaçkitja. Ai bie në bark pranë plaçkës dhe askush nuk guxon ta trembë. ¹⁰Skeptri mbretëror nuk do të largohet nga Juda, as shkopi i pushtetit legjislativ nga këmbët e tij, derisa të vijë Ai të cilit i takon fronti, të cilit do t'i shërbejnë të gjitha kombet. ♦♦♦ ¹¹Me anë të Judës vjen bollëku. I shkujdesur, ai e lidh shalën e kalit në hardhinë më të mirë; ai i lan rrobat me verë dhe pelërinën e tij me lëng rrushi. ¹²Vera bën t'i shkëlqejnë edhe më shumë sytë dhe qumështi ia zbardh dhëmbët.

¹³Ti, o Zëvulun, do të banosh pranë detit, atje ku barkat kanë portin e tyre; deri në Sidon do të shtrihet toka jote.

¹⁴Ti, o Jisakar, bart si skllav pesha të rënda, që t'i këputin krahët. Si gomar i dobët, ti përkul shpatullat dhe gjunjët të priten nga ngarkesa. ♦ ¹⁵Malli yt për një tokë të bukur e të begatë dhe për një jetë pa mundim të kushton shumë shtrenjtë.

¹⁶Ti, o Dan, e mbron të drejtën e popullit. Prandaj fisi yt do të nderohet para të gjitha fiseve të Izraelit. ¹⁷Ti je i rrezikshëm si gjarpri që zë pritë pranë udhës. Ti i kafshon kalit thembrën dhe e rrëzon kalorësin në shpinë. Kështu i mund ti armiqtë e tu. ♦♦

¹⁸Unë po pres shpëtimin tënd, o Zot.

¹⁹Ti, o Gad, shumëherë i sulmuar nga kusarët, ♠♠♠ kurrë nuk lejon të të grabitin; ti i thyen sulmet e tyre dhe i dëbon!

²⁰Fushat e Asherit do të japin prodhime të bollshme; në tokën e tij do të kultivohen vetëm bimët më të mira, që do të jenë ushqim për tavolinën e mbretit.

²¹Ti, o Naftali, i ngjan drenushës, e cila endet lirisht nëpër male dhe lind këlyshë të bukur e të fortë. ●

²²Ti, o Josef, i ngjan hardhisë, e cila rritet e harbuar pranë burimit dhe mbulon muret me degët e saj.

²³Armiqtë të provokojnë, ata tendosin harqet dhe lëshojnë shigjeta kundër teje; ●●²⁴por ti qëndron i patundur; krahët e tu dhe duart e tua janë forcuar nga Perëndia e fuqishme i Jakovit – nga Ai që është bariu dhe shkëmbi i Izraelit. ²⁵Perëndia i gjithëpushtetshëm do të ndihmojë ty; Perëndia e atit tënd do të të bekojë me bekimin e lartë të qiellit. Ai do të japë shiun nga qielli dhe ujë nga burimet e humnerës, në thellësi të tokës. Pjellore do të t'i bëjë të gjitha fushat, edhe gratë dhe kafshët e tua. ²⁶Ti i sheh malet, të palëkundshme dhe të përjetshme, të cilat do të ngrihen lart në re; pasuria jote ngrihet mbi të gjithë ata. Të gjitha këto të takojnë vetëm ty, sepse ti do ta trashëgosh bekimin, të cilin unë, ati yt, e kam marrë nga stërgjiyshërit e mi. Ti, o Josef, je i zgjedhuri ndër të gjithë vëllezërit e tu! ●●●

²⁷Ti, o Benjamin, je si ujku, i cili në mëngjes e kullufit prenë e tij dhe në mbrëmje e ndan.”

²⁸Me këto fjalë, Jakovi i bekoj të bijtë. Ai i dha secilit një bekim të veçantë. Duke shikuar në të ardhmen, ai foli për dymbëdhjetë fiset e Izraelit. ²⁹⁻³⁰Pastaj tha: «Pas vdekjes sime, më varrosni pranë të parëve të mi, në shpellën pranë Hain Mamres, në tokën e Mahpelës, të cilën Avrahami e bleu si varr familjeje nga hitasi, Efroni. ³¹⁻³²Prindërit e mi, gjyshi dhe gjyshja, janë varrosur aty, edhe Lean atje e varrosa.»

³³Tërë kohën Jakovi ishte i ulur në buzë të shtratit. Pasi mbaroi porositë e tij, ai u shtri përsëri në shtrat dhe pak më vonë vdiq, duke u bashkuar me të parët e tij.

◆ i plotësuar kryesisht në periudhen e gjyqtarëve dhe monarkisë së herët. Të gjitha këto figura kanë lidhje me lulëzimin e mbinatyrshëm, por gjithashtu me presionin nga popujt fqinjë, posaçërisht nga filistenjtë. Ndëshkimi vjen në trajtën e pushtimit dhe të shpërndarjes. Fisit të Judës i premtohet përparësi (e humbur nga Ruveni dhe Shimonit), por më vonë e karakterizuar nga sundimi i Davidit, por në fund nga sundimi i Mesisë. ◆◆ aludim për vrasjen e udhëheqësve Hamor dhe Shehem. ◆◆◆ d.m.th. Mesia, i cili do të jetë mbreti i mbarë botës. ♠ aludim për skllavërimin e kananasve ♠♠ Kryesisht aludim për tradhtinë e një grupi anëtarësh të fisit të Danit te Gjy 8,24. Gjithashtu ka aludim për arritjet e guximshme të Samsonit ♠♠♠ si fis kufitar, ai ka përballuar goditjen kryesore të çdo pushtimi. ● ose: Naftali është si një pemë e shtrirë që nxjerr dega të bukura. ●● aludim për kundërshtimin që përballonte Josefi. ●●● shi i shumtë, burime, shumë fëmijë dhe të korrat e bollshme. ▼ aludim për arritjet e guximshme të Ehudit, Shaulit dhe Jonatanit. Gjy 9-21 ilustron egërsinë që karakterizonte disa nga pasardhësit e tij.

Varrimi i Jakovit në tokën e premtuar

50 Josefi u lëshua mbi të atin, e puthi duke qarë. ²⁻³Pastaj urdhëroi mjekët, që ishin në shërbim të tij, që ta përgatisnin Jakovin për ta balsamosur. Sipas zakonisht, për këtë nevojiteshin 40 ditë. Tërë Egjipti e vajtoi Jakovin, atin e Josefit, për 70 ditë.

⁴Pasi kaluan ditët e zisë, Josefi iu drejtua kryeoborrtarit të faraonit dhe iu lut që t'i thoshte atij: ⁵«Unë u betova para atit tim që do ta varros në tokën e Kënaanit, në varrin që ai ka bërë gati për vete. Prandaj dëshiroj të shkoj atje për ta varrosur, pastaj do të kthehem.» ⁶Mbreti i dërgoi këtë përgjigje: «Bëj atë, për të cilin iu betove atit tënd!»

⁷Josefi u nis për rrugë, i shoqëruar nga nëpunësit e lartë të faraonit dhe nga kryetarët e fiseve të Egjiptit.

⁸E shoqëroi edhe tërë farefisi, familja e Josefit, vëllezërit e tij, bashkë me familjet e tyre. Vetëm fëmijët e vegjël dhe bagëtinë i lanë në krahinën e Goshenit. ⁹Një repart i zgjedhur karrocash përcillte të vdekurin, duke krijuar një procesion të përmortshëm madhështor.

¹⁰Kur arritën në Goren-Atad, në lindje të Jordanit, organizuan një ceremoni të përmortshme solemne; për shtatë ditë rresht Josefi bëri vajtime për atin e tij. ¹¹Kënaanit që banonin aty, u çuditën dhe i thanë njëri-tjetrit: «Egjiptianët po zhvillojnë një ceremoni të madhe të përmortshme. Prandaj këtë vend e quajnë Avel-Micraim (Pikëllimi i Egjiptianëve).» ¹²⁻¹³Pas kësaj, sipas dëshirës së tij, bijtë e Jakovit e çuan trupin në tokën e Kënaanit, dhe e varrosën pranë Mahpelës, në lindje të Mamres, në shpellën që Avrahami e kishte blerë nga hitasi, Efroni, për varrezë familjeje.

¹⁴Pasi e kishte varrosur të atin, Josefi u kthye në Egjipt, bashkë me vëllezërit e tij e të gjithë ata që e kishin shoqëruar.

¹⁵Pasi vdiq i ati, vëllezërve të Josefit u hyri frika dhe i thanë njëri-tjetrit: «Nuk e dimë nëse mban më inat me ne Josefi, sepse tani do të paguajmë për sjelljen tonë të keqe ndaj tij.» ¹⁶Ata i dërguan fjalë Josefit dhe i thanë: «Para se të vdiste, ati yt na la amanet që të të lutemi të na falësh e të mos mbash inat ndaj nesh për të keqen që të kemi bërë. ¹⁷Prandaj të lutemi: Na e fal të keqen që të bëmë! Të lutemi, në emër të Perëndisë së atit tënd, të cilit i shërbejmë edhe ne.» Kur e dëgjoi këtë, Josefi qau.

¹⁸Pastaj, vetë vëllezërit shkuan te Josefi, ranë përmbys para tij dhe i thanë: «Jemi skllavërit e tu!» ¹⁹Por Josefi iu përgjigj: «Mos kini frikë! Unë nuk do ta kthej mbrapsht atë që vendosi vetë Perëndia. ²⁰Ju kishit ndër mend të më bënit keq, por Perëndia e ktheu atë në të mirë; sepse kështu donte ta shpëtonte jetën e

shumë njerëzve. Ashtu ishte plani i tij dhe ashtu ndodhi. ²¹Prandaj mos kini frikë! Unë do të kujdesem për ju dhe për fëmijët tuaj.» Kështu, Josefi i qetësoi të vëllezërit dhe u dha përsëri zemër.

Vdekja e Josefit

²²Josefi, bashkë me të gjithë pasardhësit e të atit, mbeti në Egjipt. U bë 110 vjeç, ²³pa nipërinë e birit të tij, Efraimit, dhe përjetoj lindjen e bijve të nipit të tij, Mahirit, birit të Mënasheut, dhe i pranoi me festime në fisin e tij. ²⁴Kur Josefi e ndjeu që po i afrohej vdekja, u tha të vëllezërve: «Perëndia nuk do t'ju harrojë. Ai do t'ju kthejë në vendin që ia ka premtuar me betim Avrahamit, Izakut dhe Jakovit. ²⁵Kur të ndodhë kjo, m'i hiqni eshtrat prej këndeje dhe merrini me vete.» Vëllezërit e Josefit u betuan për këtë. ²⁶Josefi vdiq në moshën 110 vjeç. Kufomën e tij, pasi e balsamosën, e futën në arkivol në Egjipt.